

הישיבה המאתיים-ומונים-וארבע של הכנסת האחת-עשרה

יום רביעי, כ' בטבת התשמ"ז (21 בינואר 1987)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

א. ברכת היושב-ראש ל"קול ישראל" לרגל יובלו החמישים

היו"ר א' נחמיאס: החלטתה להביא לציבור המאזינים את דברי חברי הכנסת וחשובות השרים כשידור ישר.

"קול ישראל", המציין 50 שנה לקיומו, ראוי לברכות ולציין לשבח על עבודתו המסורה במסירת מידע וחדשות לתושבי הארץ. לא רק ככל הארץ יצא קווס, אלא גם מעבר ליס. שמה הטוב של תחנת השידור של מדינת ישראל הולך לפניו. ברוכים תהיו.

אנחנו ניגש לסדר-היום — שאילתות בעל-פה.

לפני כן אני מבקש להודיע, שהחל ביום זה ישודרו כימי רביעי השאלתות בעל-פה ב"קול ישראל" כשידור ישר ברשת ב'. בהודמנות זו אני מבקש להודות להנהלת "קול ישראל" על

ב. שאילתות בעל-פה

שנחיים, וגם אז הבטיח השר שתקלות כאלה לא יקרו. אתמול, לאחר שהאוניברסיטה נסגרה, דיווחה הטלוויזיה שכבוד השר החיר את פתיחתה. מה שמתרחש הוא כעצם כניעה של מערכת הביטחון, גם בבירוזית — אחרי שלפני כחודש היה שם עימות חריף, גם מול אוניברסיטת א-נג'יאה; והדברים האלה מיתוספים על אוולת-היד של מערכת הביטחון בכך שהיא מאפשרת שוד קרקעות, בנייה ערבית פרועה על אדמות מדינה ביהודה ובשומרון, כשכל הדברים האלה נעשים במימון אש"ף.

אני מבקש לשאול את כבוד השר, האם אוולת-היד הזאת של מערכת הביטחון, מול יד חופשית כמעט של אש"ף ביהודה ובשומרון בתחום האזרחי, איננה גורמת לכך שיומרצו מעשים של זריקת אבנים ובקבוקי תבערה, וכסופו של דבר גם מעשי רצח; והאם אין צורך, אדוני השר, לבחון מחדש את כל מדיניות המאבק בטרור ביהודה ובשומרון?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. שאלה נוספת כאותו נושא לחבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

אדוני שר הביטחון, אולי בניגוד מסוים לשואל הקודם, אני מכרך אותך על מדיניותך המבוקרת בתחום הזה.

שאלתי היא: מה הם, לפי הערכתך, קווי ההתפתחות של האוניברסיטאות בתחום הזה — זאת אומרת, מבחינת היותן מוסדות של למידה — ומה תהא המדיניות שלך כעתיד כדי להביא לכך שהן חהיינה במידת האפשר פתוחות. משום שכל סטודנט שאינו לומד פוטנציאלית מערער את השקט יותר מאשר סטודנטים לומדים.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

כבוד השר התבטא "לא על-מנת לאיים, אלא על-מנת להבהיר". האם לא יהיה זה נכון להשתמש אפילו בביטוי "לאיים", ולהבהיר להם שכל עוד לא תהיה הבטחה חד-משמעית מצד ראשי האוניברסיטאות לנקוט את כל האמצעים כדי שתופעות שהן חריגות ועוונות לעצם קיומה של

היו"ר א' נחמיאס:

לפנינו שאילתת בעל-פה של חבר הכנסת עוזי לנדאו כנושא: מפגן תמיכה בטרור בבירוזית. ישיב שר הביטחון. רשות הדיבור לחבר הכנסת לנדאו.

246. מפגן תמיכה בטרור בבירוזית

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני השר, אני מצטט מעיתון "הארץ" מ-9 בינואר: "סממאות תמיכה אל-פתח", קריאות תמיכה במאבק המזוין נגד ישראל, המנונים פלשתיניים ודברי גנאי נגד הציונות הושמעו אתמול בכינוס לאומני חסר תקדים בתעוזתו באוניברסיטת בירוזית שליד רמאללה. הכנס התקיים לרגל יום השנה ה-22 לייסוד אל-פתח, הניפו דגל פלשתיני ענק, דיוקן של יאסר ערפאת" וכדומה. ואוסיף שהכול נעשה ללא התערבות של וזרעות הביטחון.

אבקש מכבוד השר להשיבני: מדוע אפשר צה"ל לייס בבירוזית מפגן של עוצמה ותמיכה בארגוני הטרור?

היו"ר א' נחמיאס:

בבקשה, אדוני שר הביטחון.

שר הביטחון יי רבין:

העובדות כפי שתוארו על-ידי חבר הכנסת לנדאו לגבי מה שהתרחש באוניברסיטת בירוזית נכונות. המדיניות שלנו היא מדיניות שמחייבת למנוע תופעות כאלה, והעובדה שהדבר התרחש נראית לי כתקלה; היא נבדקה על-ידי וננקטו צעדים למניעת הישנותו של מקרה כזה.

לצורך זה, ובעקבות האירוע הזה, נפגשתי אתמול עם ראשי האוניברסיטאות. הבהרתי להם את המדיניות שלנו, לא על-מנת לאיים אלא על-מנת להבהיר מה נחיר ומה נאסור. המסקנות מן התקלה הוסקו.

היו"ר א' נחמיאס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני השר, דבר זה אירע באוניברסיטת א-נג'יאה לפני

אבקש להשיב על שאלתי: מה היא הסיבה לאיסור יציאה זה?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

שר הביטחון י' רבין:

אכן, העובדה נכונה. ההוראה של הממשל הצבאי ניתנה על-פי החלטתי. הסיבה לכך שהוריתי לאסור את יציאתם של שני האישים שהוזכרו לוועידה בסן-דייגו היא סיבה ביטחונית. אנשים אלה קשורים לארגון טרור אש"פיסטי. בנסיעותיהם לחוץ-לארץ בעבר הם נפגשו עם גורמים ככירים בארגוני הטרור, שהעבירו דרכם הוראות-הנחיות הנוגעות לפעילות הארגונים הללו בשטחים.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

שר הביטחון י' רבין:

לכן הוריתי לאסור את יציאתם לוועידה הזאת.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת מיעארי, בבקשה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אני אומנם קראתי את מאמרו מאתמול של זאב שיף, שאמר שכבוד השר עצמו הורה על האיסור. יש לנו היום הודאה מפורשת בכך. אני רוצה רק להזכיר שהדבר הזה, כפי —

עובדיה עלי (הליכוד):

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אתה תכביש ותשחוק. אתה מפרע.

מתברר, כבוד השר, כפי שמורסס, שגורמי הביטחון לא התנגדו לנסיעה. שר החוץ, חברך השר שמעון פרס, חמך בנסיעה, ואילו אתה התעקשת לאסור את הנסיעה.

שאלתי היא: האם נכון שהוצאת את צו האיסור כמחווה לממשלת ירדן וכחלק מהסכם ירדני-ישראלי לפעול מאחורי גבו ועל השבוננו של העם הפלשתיני?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. רשות הדיבור לחברת הכנסת שולמית אלוני.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני שר הביטחון, האם מאז החילופים בממשלת האחדות הלאומית השתנתה המדיניות ובמקום פלשתינים אותנטיים החלטתם לגייר, או לפחות לצרף לתנועה הציונית, את כל הפלשתינים בשטחים המוחזקים — שהרי גם את הנא סניורא, ולו הרשית לנסוע, עומרים להעמיד לדין מפני שהוא מזדהה עם תנועת השחרור הפלשתינית ואינו ציוני כמידה מספקת.

ובכן, האם יש שינוי במדיניות, האם היה דיון על כך בממשלה, ומה הן זכויותיהם של פלשתינים הנלחמים, או החושבים כדרכים לגיטימיות על חירותם ועל הגדרה עצמית תחת השלטון הצבאי של מדינת ישראל?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

כבוד השר, אני מברך אותך על החלטתך האמיצה

מדינת ישראל לא תחזורנה — בכל העולם החופשי קורים מקרים. לא ייתכן ש — — —

היו"ר א' נחמיאס:

השאלה בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

שאלתי היא: האם אין לסגור את האוניברסיטה טוטלית, עד שיהיו כל הביטחונות שהיא לא תשמש בסיס לחתירה תחת מדינת ישראל?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, אדוני שר הביטחון, בבקשה. חבר הכנסת תופיק טובי, בשאלות בעל-פה לא מפריעים. חבר הכנסת יאיר צבן, תואיל בטובך לשבת.

מנחם הכהן (המערך):

עוזי לנדאו מייצג את האופוזיציה.

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני שר הביטחון, בבקשה.

שר הביטחון י' רבין:

לשאלתו הנוספת של חבר הכנסת לנדאו — לדעתי אין אוזלת-יד, יש מדיניות, שהיא מדיניות הממשלה, והיא מתבצעת: מחד גיסא, מלחמה בטרור במסגרת הכללים המותרים בחוק, מאידך גיסא, מדיניות החותרת לסייע למרבית האוכלוסייה, שהיא פסיבית ואיננה משתתפת בטרור, ללא כל קשר לרגשותיה ולמאוויה, לשפר את רמת חייה ואח איכות חייה. זוהי המדיניות, ואותה נמשיך לנקוט, כמובן תוך כדי שמירת קיום החוק והסדר הציבורי עליידי כלל האוכלוסייה.

אני רוצה לציין, שבשנה האחרונה, ב־1986, חלה ירידה משמעותית בטרור ה"קשה" וירידה פחות משמעותית במקרי הפרות הסדר. איננו מסתפקים במה שהושג, ונעשה כל מה שביכולתנו, במסגרת החוק, על-מנת להילחם בטרור ולראו לקיום החוק והסדר הציבורי על-ידי כל האוכלוסין החיים בשטחים.

אשר לשאלת חבר הכנסת רייס, המדיניות שלנו היא לאפשר את פעילותן התקינה של האוניברסיטאות כמוסדות לימוד ולהילחם בהן כרגע שיהפכו למרכזי תסיסה והחססה המובילים לטרור.

אשר לשאלת חבר הכנסת שילנסקי, אין לי מה להוסיף מעבר למה שהשבתי לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

היו"ר א' נחמיאס:

שר הביטחון ישיב על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת מוחמד מיעארי בנושא: איסור יציאת מנהיגים מהשטחים לארצות-הברית. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיעארי.

247. איסור יציאת מנהיגים מהשטחים

לארצות-הברית

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

ב־10 בינואר 1987 נספר בטלוויזיה כי הממשל הצבאי אסר על עורך-דין פאזו אבו-רחמה מעזה ועל מוסטפה נאטשה מחברון לצאת לארצות-הברית כדי להשתתף ברבי-שיח באוניברסיטת סן-דייגו.

החוק. באיזה אמצעי אנחנו בוחרים — הרבר נתון לשיקולנו. החוק מתיר לנו העמדה לדין, החוק מתיר לנו מעצר מינהלי, החוק מתיר לנו גירוש, החוק מתיר לנו הגליה, החוק מתיר לנו הגבלת תנועה — כל אלה כלים במסגרת החוק, הדרושים למלחמה בטרור, ונשתמש בהם.

בני שליטא (הליכוד):

אדוני שר הביטחון, משתמשים בהם מעט מדי.

הי"ר א' נחמיאס:

סליחה, אדוני, מה הרבר הזה? מה ההפרעות האלה בשאלות בעל-פה?

שר הביטחון י' רבין:

לשאלתו של חבר הכנסת מגן — אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת מגן: גם בית-דין צבאי הוא ערכאה שיפוטית, ובררר-כלל אין הנוהג והנוהל התקין מאפשרים למערכת האחרית להתערב בשיקולי בית-המשפט. אין בכוננתנו להפוך את מערכת המשפט, הן בצ"ל והן מערכת המשפט הצבאית, למערכות תלויות. נהפוך הוא, השינויים בחוק השיפוט הצבאי שעברו בכנסת נועדו, בין היתר, לאפשר יותר אי-תלות למערכת השיפוטית, ולכן ודאי אין בכוננתי להתערב בשיקולי שופטים גם במערכת השיפוטית הצבאית.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לשר הביטחון על תשובותיו על השאלות חברי הכנסת. אנחנו ניגשים לשאלתא בעל-פה הבאה, שאלתא לשר הבינוי והשיכון, של חבר הכנסת חיים רמון. בנושא: חגיגות עשור לשיקום השכונות. בבקשה, חבר הכנסת רמון.

249. חגיגות עשור לשיקום השכונות

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הגיעו לרשותי מסמכים המעידים כי משרד הבינוי והשיכון עומד לחגוג עשור לשיקום השכונות בהוצאה כספית של מאות אלפי שקלים חדשים.

אודה לשר אם ישיב:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן — מה היא ההוצאה הכספית על אירועים אלה?

3. לשם מה נחוץ הדבר?

הי"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר הבינוי והשיכון, בבקשה להשיב.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

לשאלתא של חבר הכנסת רמון אני מתכבד להשיב:

1. השנה יימלא עשור לפרויקט שיקום השכונות. משרד הבינוי והשיכון מתכנן לציינ מועד זה בכמה אירועים כשהיוף עם קהילות ישראל בתפוצות השותפות לפרויקט.

2. ועדת הערכה בין-לאומית, שהעריכה פרויקט זה, ציינה את הישגיו הרבים של הפרויקט כתחומי הדיוור, התכרה, החינוך והתרבות.

במסגרת אירועי העשור, בכוננתנו להציג הישגים אלה לקהל הרחב, ובדרך זו לתרום גם להבלטת ההישג וגם למה שקרוי הדמיתן של השכונות ותושביהן. כמו כן, ברצוננו לעורר מודעות מחודשת לחשיבות המשך פרויקט חברתי זה.

3. הוקם צוות להכנת החגיגות. הנחיתי אותו להוציא

הזכונת. המוכיחה כי אתה בקי בהחלט בנעשה בשטח. בהמשך לסיורך בשכם אתמול מבקש אני לדעת, האם ידוע לך על-אודות איסדרים חמורים בבית-הדין הצבאי בשכם, כפי שמוכח בהאשמה שפורסמה בעיתון "נקודה", כאילו נטיות פוליטיות הן המכתיבות את גזר-הדין כאותו בית-דין צבאי? באותו מאמר יש ציטוטים של שני משפטים שעברו במערכת הצבאית, המדברים, ואני מצטט: אחד אומר — — —

הי"ר א' נחמיאס:

סליחה, תשאל בבקשה את השאלה. לא לצטט.

דוד מגן (הליכוד):

האם ההאשמה של אחד המשפטים, כי יש שחרור מתמיד של אנשים שהוכח בבית-המשפט שהם מחבלים כתוצאה מהעונשים הקלים עד כדי גיחוך שהוא גזר עליהם, לעתים קרובות יש לנו — — —

הי"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת דוד מגן, בבקשה, שאל את השאלה ותסיים. כבר עברה את הזמן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, אני שואל האם ההאשמה של המשפטים, אשר הופיעו באותו בית-דין צבאי וטוענים כי העונשים המוטלים על נאשמים עושים חוכא ואתלולא מאותו בית-דין צבאי, היא נכונה, והאם הנושא ייבדק על-ידי השר?

הי"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר הביטחון, בבקשה להשיב.

שר הביטחון י' רבין:

אין לי מה להוסיף לגבי שאלתו של חבר הכנסת מיעארי, לא ידוע לי על הסכם בין ישראל לבין ירדן בנושא שאליו הוא התייחס.

לגבי שאלתה של חברת הכנסת אלוני — כידוע לך, בענייני גיור עוסקת הרבנות, לא משרד הביטחון. ודאי שאיננו נוטלים על עצמנו תפקידי גיור, לא הלכתי ולא לא-הלכתי.

דב שילנסקי (הליכוד):

בענייני — — — דולצ'ין.

שר הביטחון י' רבין:

אין שינוי במדיניות הנקוטה בשטחים מאז כינון הממשלה הזאת, אלא בהתאם לנסיבות ולצרכים המשתנים מדי פעם. המדיניות העקרונית נקבעה, והיא מתבצעת על-ידי הגורמים המופקדים על כך.

אנחנו עוסקים כאן בשני נושאים מרכזיים: מלחמה בטרור, במארגנים, במסיתים, בקוראים לטרור — ואין זה משנה תחת איזו כותרת הם שמים זאת. אם קוראים לכך מאבק מזוין מתוך השטחים או טרור, בשבילי זה הייגיהן. כל מי שמשתייך לארגון, כל מי שקורא, או משתתף בפעילות שתכליתה קריאה לפעולה בלתי חוקית, בעניינו הוא פועל נגד החוק ויש להפעיל את החוק נגדו.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הי"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת אלוני, האויני לתשובה.

שר הביטחון י' רבין:

החוק מאפשר לנו מגוון של אמצעים, כולם במסגרת

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. ארוני שר השיכון והבינוי, בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

אין לי אלא לחזור על מה שאמרתי בתשובה על השאלתא: טרם אושר סכום כלשהו, ומשום כך אין על מה להתווכח.

על הרעיון לציין באירועים חברתיים את ההישגים של פרויקט שיקום השכונות: אני חושב שלא רק אני אשמח על כך, אלא התושבים עצמם, וטוב שהכנסת כולה תתאחד כדי להבליט את מה שמדינת ישראל השיגה בפרויקט חברתי אדיר זה.

נוסף על כך, ברצון אגיש לכנסת — אם כי אני עושה זאת מדי שנה כשנה בדיון על התקציב — דין-וחשבון על ההישגים, על ההשקעות, על כל הבעיות הכרוכות בתחום הדיור, הבינוי ושיקום השכונות. על-פי-רוב, או שתכרי הכנסת אינם משתתפים בדיון, או שהם טוענים כי הם עייפים ממספרים, אבל אגיש ברצון ובגאווה את הנתונים ואת הדרות.

אשר לשאלה אם לא נכון להקדיש את מה שתוקצב לציין אירועי העשור למטרות אחרות — מאחר שטרם אושר סכום כלשהו, אני חושב שהשאלה היא קנטרנית מיסורה, או שתכרי הכנסת שהציג אותה לא הקשיב לתשובה שלי.

אשר לשאלה האחרונה של חבר הכנסת רן כהן — הרי הוא פרס כאן יריעה בתחום החברתי כולו, הנוגע למשרדים נוספים, ואי-אפשר לדרוש מצד אחר קיצוצים, צמצומים, ומצד שני לבוא בטענות על מחסור.

גם שמעתי לא אחת מחברי כנסת מסוימים, כי בתחום החברתי הזה עדיין יש תפיסה שזה בזבוז. ככל שנשמור על היעד החברתי שלנו, המרושת על צדק והעדפות, על הוצאת אנשים רבים ככל האפשר לא רק מעוניים אלא גם מתחושת העוני, ועל פתיחת הזדמנות שווה בפניהם, כך נבטיח גם את העתיד. בזה אני פועל ופעלתי בפוזיציה ובאופוזיציה בעבר. איני מוותר, אלא עושה כמיטב יכולתי, כי קו חיים זה ינחה אותנו בכל מצב.

היתה עוד שאלה, של חבר הכנסת צבן, לגבי שכונות שהגיעו לרמה שבה אפשר לדון ביציאתן מפרויקט השיקום. בנושא זה אנחנו מקיימים דיון, יש הערכה לגבי שש-שבע שכונות. אי-אפשר להוציא אותן מייד, בלי להיערך כך שאותן מועצות או עיריות תיקחנה על עצמן את השירותים המכוסים היום על-ידי פרויקט שיקום השכונות. הגשתי הצעה מפורטת בעניין זה — כלומר, יציאה הדרגתית במקביל לכך שהרשות המקומית לוקחת על עצמה את השירותים ואת כיסויים התקציבי.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לשר הבינוי והשיכון על תשובתו על השאלות של חברי הכנסת.

מוכרי הכנסת הסב את תשומת-לבי לכך, שעמדנו בומן הן מבחינת השאלים והן מבחינת המשיכים.

מינימום הוצאות ולעבוד בשיתוף עם גורמים נוספים. שיישאו יחד עם משרד הבינוי והשיכון בהוצאות הכרוכות בצינן העשור. בשלב זה שוקדים על תוכנית מסגרת כלכלי. כמוכן וכמקובל, בכל צוות שכזה כל אחד מגיש הצעות, ונראה שחבר הכנסת רמון קיבל עותק של הצעה אחת מני רבות שהוגשו. טרם גובשה סופית התוכנית, טרם אושר סכום כלשהו. אין עדיין הצעת תקציב. אם רוצה חבר הכנסת רמון לדעת אם גובשה החלטה, ואם הידיעה אשר פורסמה היא ביטוי להחלטה — עוד אין החלטה ואין הצעה קונקרטית.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רמון, בבקשה.

חיים רמון (המערך):

ארוני השר, האם נכון הוא שבשנה שחלפה היו קיצוצים מסיביים בתקציבי השיקום, דבר שהביא להקפאת חוגים ופעילויות רבות במחנ"סים ובמועדונים שכונתיים? האם לא יהיה עדיף, במקום לנהל חגיגות — ואיני רוצה להיכנס למשמעויות הפוליטיות שיתכן שיהיו בהן — להשקיע את הכספים הללו, שלפחות לפי כמה מן ההצעות מסתכמים בחצי מיליון דולר, בחידוש פעילויות שקוצצו בשנה שחלפה ופגעו בפעילות בשכונות ובפרויקט שיקום השכונות. שאני מסכים אתך שהוא פרויקט חשוב מאוד?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. באותו עניין — שאלה לחבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה.

יאיר צבן (מפ"ם):

ארוני היושב-ראש, בהמשך לשאלתו של עמיתי חבר הכנסת חיים רמון, אני רוצה לשאול:

ראשית, האם מוכן השר להניח על שולחן הכנסת דוח מסכם של הפרויקט, גם של ההישגים שהיו בו, אבל גם של מה שעדיין לא הושג בו, וכמיוחדת האם מוכן השר לתת תשובה על השאלה, כיצד מתכוון משרד הבינוי והשיכון להביא לכך שהשכונות האמורות לצאת ממסגרת המפעל אכן תצאנה כאשר הן עומדות איתן על הרגליים, כתנאים הקיימים של הקצאות לשיכון, לכריאות, לחינוך, כפי שהן משתקפות כתקציב המתוכנן לשנה הבאה?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. באותו עניין — שאלה לחבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ארוני השר, אני רוצה להסב את תשומת-לבי לכך, שלא נתת לנו בעצם את המספרים שבהצעות השונות, וזה דבר חשוב לתשובה עניינית מסוג זה שניתנה כאן. אבל, אולי יהיה זה הרבה יותר חגיגי אם תודיע, שלכבוד שנת העשור ולצינן האירוע הזה אתה תעשה בכספים שימוש כזה שיבטיח שלא יישאר בשנה הזאת שום דבר צעיר שלא יקבל העדפה, שאותם 40 ילדים שישנים על הרצפה בעגמי ביפו — שמענו עליהם רק השבוע — יקבלו מיטות ותנאים? לעניות דעתי, אם אכן זאת תודיע, תגדל השמחה בישראל על הפרויקט הזה, וכל הדברים החיוביים שבו רק יושלמו. זאת הצעה טובה יותר, כך נדמה לי.

ג. הצעה לסדר

רוצה לתת לחבר הכנסת יהושע מצא אפשרות להעלות הצעה לסדר.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת, לפני שנעבור לסעיף הבא בסדר-היום, אני

אבקש לדון בסתירה שבין חשוכת השר ויצמן לבין הודעת מצרים, הנוגדת לחלוטין את הודעת ישראל. יש בהודעה של השר ויצמן הטעיה ביוזעין והולכת שולל של הכנסת.

היו"ר א' נתמייאס:

חבר הכנסת היושע מצא, הפסק האחרון לא היה כלול בדברים שהגשתי בכתב.

היושע מצא (הליכוד):

הדברים כל כך חמורים ש — — —

היו"ר א' נתמייאס:

סליחה, אדוני, אני מבקש לעמוד בדיוק בהוראות התקנון ולא לסטות מהן לא ימניה ולא שמאלה. שמעתי את דבריך, אביא אותם לתשומת-לבו של השר עזר ויצמן, ואביא את הדברים גם לתשומת-לבו של יושב-ראש הכנסת.

ד. הצעה לסדר-היום

שמירת רכוש חיילי המילואים בימי שירותם

היו"ר א' נתמייאס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 4694, בנושא: שמירת רכוש חיילי המילואים בימי שירותם. חבר הכנסת גדעון גדות, בבקשה.

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביא הצעה לסדר-היום העוסקת בחיילי המילואים הנוסעים אל שירותם הצבאי במכוניותיהם הפרטיות. הסיפור שאני מביא התפרסם לפני ימים מספר בעיתון "הארץ", והוא מתחייב למקרה שאירע לפני כארבעה שבועות באחד מבסיסי האימונים המרכזיים של צה"ל בדרום הארץ. שאלו הגיעו כמה מאות מחיילי המילואים של צה"ל. כמה עשרות מהם, כפי שנאמר קודם, הגיעו למקום במכוניות פרטיות והחזו אותן מחוץ לשער המחנה, באזור המוגדר במיוחד כאזור חנייה של מכוניות אזרחיות, במרחק של 20 או 30 מטר בלבד מנקודת התצפית, משער המחנה, שם שומר כמדי יום, דרך הרגל, ש"ג אחד — שומר גדודי — ופעמים רבות גם שניים. חיילים אלה הגיעו בלילה לשלושה ימי מילואים, והנה, באותו לילה נפרצו כ-26 מכוניות, ומחוך מרביתן הרצאו מכשירי רדיו-רטייפ, רכוש ששווי אדיר והוא שווה כבודאי הרבה מאד לכל אחד מבעלי הרכבים האלה.

פניתי אליך, אדוני שר הביטחון, היא שלא להסתפק ברברי החשובה של דובר צה"ל בעניין זה, חשובה לקניית, שאמרה כי מכוניות אזרחיות אינן בתחום אחריותו של צה"ל, וכי להבא יקריש הש"ג בבסיס יתר תשומת-לב למתרחש במגרש החנייה.

אנחנו נתקלים כאן בשתי בעיות נפרדות: האחת היא שאלת החקירה והתגובה של שלטונות צה"ל לגבי פעולתו, מלאכתו של הש"ג, או של האנשים האחראים לאותו אזור; והאחרת היא ההתייחסות שלנו אל רכוש חיילי צה"ל במילואים, הבאים לשרת בצורה זו או אחרת.

אשר לעניין הראשון — אני מאמין שלא ניתן להסתפק בתשובה לקניית זו, ואני מאמין שמצ"ח — משטרה צבאית חוקרת — היתה צריכה לחקור את העניין לעומקו, שהרי לא נראה לי סביר ש-26 מכוניות ייפרצו במרחק 20 — 30 מטר ממקום עומדו של הש"ג, ואיש לא יגיב, ומצ"ח לא יחקר

וישאל שאלות ברורות כדי לדעת איך הדברים האלה קרו ואיך היתה הפריצה. אם היא נעשתה באמצעות שבירת החלון הצדדי של המכונית, דבר המשמיע רעש כמובן, לא יעלה על הדעת שבכלילה, במרחק 20 — 30 מטר, לא ישמעו ולא יגיבו. לכן, החקירה צריכה להיות אמיתית, אמיצה, יורדת לפרטים, ואולי ימצאו שהיה שיתוף פעולה כלשהו בין האדם ששמר לבין האדם שגנב, שוכ, אינני רוצה להעליל כאן עליה, אבל צריך לבדוק את הדברים.

הנושא השני שאני מעלה הוא, כמובן, ההתייחסות שלנו אל חיילי מילואים, שהרי מה קורה? מרבית חיילי צה"ל ממונעים היום, גם מי שהגיע לרמה כלכלית לא גבוהה במיוחד יש לו רכב, והוא מעדיף שלא להשתמש בשוכרי הנסיעה של צה"ל לא בדרכו למחנה ולא בדרכו מן המחנה. בסך-הכול הוא מנסה להגיע מהר אל המחנה, למלא את תפקידו ולהגיע בשלום הביתה, אל משפחתו, אל עיסוקיו, אל עבודתו, אל שעות הפנאי שלו. הוא רוצה להגיע מהר וביעילות למחנה ולחזור עוד יותר מהר וביעילות עוד יותר גדולה הביתה, אל משפחתו ואל מקום עבודתו.

אני חושב שהיום פני הדברים הם כאלה, ששוכרי הנסיעה אינם משמשים עוד את מרבית החיילים. אם תעשו סקר כדי לבדוק מה קרה, ותשוו בין מה שקורה היום לבין מה שהיה לפני 20 שנה, אני מבטיח שיחברו לכם שיש מעט מאוד חיילים במילואים המשתמשים בשוכרי נסיעה.

איי-לכך, כל מה שאני מבקש, אדוני השר, הוא שבמסגרת הדיון בוועדה — אני מציע להעביר את הצעתי לדיון בוועדה —

שר הביטחון י' רבין:

אתה מציע דיון במליאה.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גדעון גדות (הליכוד):

הרי אנחנו שותפים בקואליציה אחת ואנו יודעים בדיוק מה יקרה.

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, אדוני, אין זה עניין של קואליציה. אתה יכול לבקש לדון בנושא במליאת הכנסת.

גדעון גדות (הליכוד):

כל מה שאני מבקש, אדוני השר, הוא שתיתן חשומת-הלב הראויה, הראויה מאוד, לרכוש חיילי המילואים הכאים לשרת את צה"ל כשהם מתבקשים לכך. אנתנו חייבים להפנות חשומת-לב עניינית לנושא זה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

מניסיון, נכון שמה שאתה אומר על שוכרי נסיעה שריד וקיים. אני מבקש לספר שבעזרת הרכב הפרטי, זה שאין מתירים להביא אותו —

שר הביטחון י' רבין:

לא אמרתי אין מתירים.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

מתירים. — עושים את השירות הגדול ביותר לצה"ל, שהרי הם חוסכים לו דלק — אנשי המילואים מסתייעים ברכב הפרטי שלהם לעשיית עבודות הצבא.

גדעון גדות (הליכוד):

בשביל מה יש חניך תורן...

שר הביטחון י' רבין:

החוק לא מתיר לשום מפקד בצה"ל להטיל על מישהו תפקיד צבאי שיבוצע ברכבו הפרטי. ידוע לי, שרכבים מבין אנשי המילואים, בעיקר בסגל הפיקודי, כשהם מתייצבים לכמה שעות, הם כאים ברכבם הפרטי. בדרך-כלל מדובר במחנות, וגם אז אין צה"ל יכול לקחת על עצמו אחריות לשמירת הרכב הפרטי, וודאי שאין הוא יכול לשאת באחריות כספית במקרה של תקלה לרכב. בין שנגרמה בדרך ובין שנגרמה במקום החנייה.

גדעון גדות (הליכוד):

אני לא מדבר על אחריות — — —

שר הביטחון י' רבין:

אבל אין לי כל התנגדות להעביר את הצעה לוועדה. אני רק תווד ואומר: לא נוכל להיות אתראים לרכב פרטי, שהפרט מעדיף להשתמש בו כאשר ניתנת לו אפשרות להגיע בדרך אחרת בעת קריאתו לשירות מילואים, וודאי שלא נוכל לשאת באחריות הכספית לכל אשר יקרה לרכב הזה. רק זה עוד חסר לתקציב הביטחון.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לשר הביטחון. חבר הכנסת גדעון גדות, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדה?

גדעון גדות (הליכוד):

כן, אדוני.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הצעתו של חבר הכנסת גדעון גדות לוועדת החוץ והביטחון. מי הצעה — יציבע. מי נגד?

ה צ כ ע

הצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

ה. הצעה לסדר-היום

המצב הביטחוני בדרום-לבנון

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אנחנו חיינו בצדה של לבנון תוך ידיעה שהיא בוקה ומבוקה ומבולקת, ובכל זאת היא שמרה על איוון מסוים עד 1982. היו תקופות

היו"ר א' נחמיאס:

אנחנו ניגשים להצעה הבאה בסדר-היום, מס' 5035, בנושא: המצב הביטחוני בדרום-לבנון. תעלה את ההצעה חברת הכנסת שולמית אלוני, בבקשה.

שאנינו רוצים להיות שם; איננו מוכנים לקבל את הצבא של האומות המאוחדות, את יוניפי"ל, ואנחנו מזלזלים בו ולא מוכנים שחיילי יוניפי"ל יהיו אלה שישבו ברצועת הביטחון; הקמנו צבא שכירים של דרום-לכוון, וגם אם אנחנו נותנים לאנשי הדרום חשבות כלכליות, הרי בשל האכזריות והעריקות שהיו בצבא הזה ובשל אופיה המיוחד של לבנון, הם עשויים להיות שכירים גם של אחרים, והאימון שנתנו להם עשוי לגרום לכך שהם ילחמו בנו בדרך זו או אחרת.

בהקשר זה אני רוצה לעזור את השאלות הנראות לי חשובות ביותר. שר הביטחון אמר, שככל שיגבר הטורד בדרום-לבנון כן תגבר מעורבותנו. ואני שואל: עד כמה היא תגבר? עד כמה אנחנו מוכנים לשתף פעולה עם כוחות האו"ם? עד כמה אנחנו יכולים וצריכים לסמוך על צד"ל, גם מבחינה מוסרית, ולא רק מבחינה הביטחונית? והשאלה האחרונה, והיא אולי החשובה ביותר: ארוני שר הביטחון, ניח שהדבר הזה מתמוטט — והרי כאן אי-אפשר לחשוב מה יהיה כבוד אלפיים שנה או כנצח הנצחים, אלא עלינו לחשוב מה הן החלופות המיידיות, מה הן האופציות האפשריות שאתה, הממשלה והצבא מכינים וחושבים לממש במקרה שהדבר הזה, אותה רצועת ביטחון לא פיסית אלא צבאית, עשוי להתמוטט בשל התנאים המשוניים והמיוחדים שיש שם?

יש שם פעולות טורד, יש 8,000 אנשי אש"ף, יש שם אנשים העוברים את הקווים ממקום למקום, ואנחנו רואים את חופעת העריקה מצד"ל ואת הפגיעה בו. חשוב לדעת מה הן החלופות שאתה ומערכת הביטחון מכינים מבחינת שמירת החוק הבינלאומי ושמירת גבול הצפון של מדינת ישראל, פלוגת מערכת היחסים עם סוריה, שכבר אפשרה, למעשה, את הכניסה הנוספת של עירק, כולת אחורית, על-ידי עזרה למתנגדי סוריה ויצירת הכרית של נוצרים ופלשתינים.

נדמה לי, שעל החלופות האלה ועל ההגדרה שלך לגבי הגדלת מעורבותנו חשוב לרוץ לטווח רחוק, עם הבאה בחשבון של אופציות ותגובות שרשרת. תודה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחברת הכנסת שולמית אלוני. אני מזמין את שר הביטחון להכריז תשובה.

שר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא אכנס לוויכוח היסטורי על התיאור של חברת הכנסת שולמית אלוני של מה שהיה בעבר. אזכיר לה רק, שמלחמת האזרחים בלבנון התחילה ב-1975, עוד לפני שהיתה כל מעורבות ישראלית בלבנון. וגם היום, עיקר הלחימה כחוק לבנון לכניסה והמפולגת נעשה פחות בדרום-לבנון והרבה יותר במרכזה האחרים של לבנון, אם באזור ביירות, אם באזור הצפון, במלחמה בין ארגון "אמל" לפלשתינים, וכולי וכולי.

בדברי החשובה על הצעה לסדר-היום אתמקד בבעייתת של ישראל. מדיניות ממשלת האחדות הלאומית הנוכחית, כפי שנקבעה בהחלטתה לפני למעלה משנתיים, וכפי שהיא בוצעה ומבוצעת על-ידי צה"ל זה 20 חודשי, הציבה לה כיצד אחד ובלעדי מתן ביטחון לגבולות הצפוני, מתן אפשרות לתושבי היישובים באזור הגבול לחיות חיים תקינים ככל האפשר.

המדיניות כוללת את פריסתו מחדש של צה"ל לאורך הגבול הבינלאומי; קיום אזור ביטחון הסמוך לגבולה של ישראל; קיום צבא דרום-לבנון, אימונו, סיוע לו וקשר אליו על-ידי צה"ל, וכן מתן גיבוי לפעילותו. אנחנו רואים במערכת הזאת — נוסף על חופש הפעולה לצה"ל לפגוע בכל עת ובכל

של עליות, היו תקופות של ירידות, היה צורך במכצע-ליטני בשל המחבלים שישבו שם, אבל נדמה היה שאפשר לבנות עם לבנון מערכת מסוימת של יחסי רגיעה, אם לא שלום.

קרה לנו משהו שקורה להרבה אומות צעירות שעה שהן מקבלות שחרור ונתקפות בסחרור של התעוררות משיחית. רצינו לא רק להקים את ממלכת שלמה הגדולה, אלא גם את ממלכת צידון הגדולה.

אגב כניסה ללבנון, ב-1982, שימשנו קטליזטור לזירוז בקיעים, איכות ומחלוקות בתוך מדינה אומללה זו.

היום המצב שם מזכיר במידה מסוימת את מרכז אירופה במאה השבע-עשרה, במלחמת 30 השנה, כאשר בכסות עדחית-דחית, שכטים וקבוצות לחץ לוחמים זה בזה, עושים כריתות זה עם זה לחלופין, וכל זה מאיים על גבולנו הצפוני במידה לא מבוטלת, בשל טעויות שטעונו.

כאשר הלכנו להקים את צידון הגדולה התעלמנו מארכלוסיית השיעים, שלא זו בלבד שהיא מהווה רוב בלבנון, אלא היא האוכלוסייה הקרובה ביותר לגבול שלנו מבחינת הרובה, והיא אוכלוסייה שהיתה נחשלת ומדוכאה וחיפשה ונטל שסתום שחורר אשר יאפשר לה להתאושש.

מבלי דעת וכלי תשומת-לב מספקת, במקום לנצל את הצרכים של עדה זו לבניית שלום אתם, יצרנו קונפליקט הולך וגובר בינינו לביןם.

דברים שהיו איננו יכולים לשנות. נשאלת השאלה: במצב הנתון היום, כיצד אנחנו, כמדינה ריבונית, כמדינה המשתדלת לשמור על נורמות בין-לאומיות, כמדינה ששר הביטחון שלה וראש הממשלה שלה הצהירו פעמים מספר, שאין לנו שוב תביעות אף לא לשעל אדמה מלבנון — כיצד עלינו לנהוג בנסיבות הקיימות?

היום הפלשתינים עושים יד אחת עם נוצרים, והם אולי שוכ היחידות הצבאיות החזקות ביותר בלבנון גופה. לפי המספרים שנמסרו לנו, יש להם 8,000 לוחמים. לאנשי צד"ל יש כ-2,400 לוחמים, לכל היתר, אם נהיה ריאליים נדבר על 2,000 חיילים, ולא המבטנו. כאשר אש"ף עושה יד אחת עם הנוצרים, בעזרת עירק, ומלחמת עירק-אירן מתחילה לחדור לתוך לבנון עצמה, ואנחנו נתנו לכוחות הפרועים ביותר והבלתי מרוסנים ביותר של "חיזבאללה" גנדול, כאשר לפי הנתונים שיש לנו כרוז שאלה הם אנשים השמחים להרוג ולהיהרג — להרוג למען אלה, להמהרג למען חומייני. ואנחנו לא פגענו בהם בלבנון, למרות פעולותיהם, וסיפקנו למעשה נשק ועזרה לאירן, שהיא האפוטרופוס הישיר שלהם.

כרצועת הביטחון הקמנו את צד"ל, שהוא צבא שכירים, והייתי רוצה לשמוע מהשר כיצד הוא מסביר את המוטיבציה של הצבא הזה. אם כסף הוא המוטיבציה של האנשים האלה, קל יהיה לקנות אנשים אלה שאנחנו מאמנים אותם, ושהם עורקים מתוכנו ליחידות שתלחמנה נגדנו. כי בכסף אפשר לקנות אנשים שהמוטיבציה שלהם היא כסף. עובדה היא, ויחקן אותי שר הביטחון אם אני טועה, שכאורתו צבא, המונה 2,000 איש, יש 300 עריקים, וכבר נהרגו ממנו למעלה מ-100 חיילים. אם המוטיבציה היא להגן על הגבול הצפוני שלנו בכסף שאנחנו נותנים להם, הרי בסחרור השינויים הקיים בלבנון מותר לחשוש, וצריך לחשוש, שהמערכת הזאת עשויה להתמוטט.

אני חושבת שהכנסת חייבת לדרן בעניין זה, כי אנחנו מצויים שם כשטח של מדינה ריבונית, שעה שאנחנו מצויהים

בישראל ולא ייכולת לחזור להקמת אזור ביטחון, כי לא יהיה עם מי להקים אותו.

נשאלה השאלה, האם כוחות האו"ם, יוניפי"ל, יכולים למלא תפקיד זה, תשובתי: חרמשמעית לא, וזאת משתי סיבות עקרוניות: הסיבה הראשונה — אני שייך לאלה שמאמינים שאל לה לישראל לתבוע ממדינות אחרות לשלוח, ולו גם חייל אחד להגנתה, אינני רוצה שאם שבדית או פינית או אירית תחשוב שבנה נשלח לשפוך את דמו כדי להגן על מדינת ישראל, על-פי בקשתה של ממשלת ישראל.

באותה מידה אין אנו תובעים את פינוי יוניפי"ל, אם מדינות נעות לפניית ארגון האומות המאוחדות לשלוח את בניהן ליוניפי"ל, ואנחנו חורים ומרדשים לפני אותן מדינות, אותן ממשלות, אותם ציבורים החיים בהן: אל תשלחו אם אתם חושבים שאתם שולחים את בניכם למענו, אם אתם רוצים לעשות זאת למטרה אחרת — זו זכותכם להחליט. למענו — איננו מבקשים זאת מכם.

סיבה שנייה — יוניפי"ל אינו יכול למלא תפקיד של מגינת טרור, זה איננו המנטר שלו, אין לו כלים, אין לו סמכויות לפעול נגד ארגוני טרור, ואם ימצא ארגון טרור אחד בלבנון שירצה לסלק את בניכם למענו, הוא יוכל לעשות זאת בקלות, כפי שעשה זאת כפרק זמן מסוים ארגון ה"חיזבאללה".

ליוניפי"ל אין מודיעין, כל מה שיוניפי"ל יכול לעשות במקרה שקבוצה של אנשים נושאי נשק עורכים בעמדתו הוא לנסות ולפרוק מהם את הנשק, לעצור את האנשים, לשאול לאיזה ארגון הם משתייכים, להחזיר את הנשק ואת האנשים לידי אותו ארגון שהנתפסים — אם הם מוכנים להיתפס — אומרים לאנשי יוניפי"ל שהם משתייכים אליו, זהו המנטר שלהם, כך הם פועלים.

לכן, אני מאמין שהדרך שבחרנו היא דרך נכונה לנוכח המציאות הלבנונית, שהיא ככתיבת טרגדיה לעם הלבנוני, אבל זו בעייתם, התוצאה של הטרגדיה הזאת היא הימצאותם של 30 ארגוני טרור, שכל אחד, מסיבתו וממניעיו, כתקופה זו או אחרת, מגריר אח יעדו ופועל נגד מטרות בישראל, ולא רק נגד מטרות באזור הביטחון.

לולא הפעילות של צד"ל ושל צה"ל באזור הביטחון, לא היינו יכולים לבוא היום לכנס ולומר, שב-20 החודשים האחרונים לא נהרג אף אדם אזרחי ישראלי אחד כתוצאה מפעולות טרור מלבנון.

היו עליות ומורדות ביכולתו של צד"ל לעמוד נגד צורות מצורות שונות של התקפה על מוצביו, בעיקר בקו הצפוני התיצוני של מוצבים אלה, נערכנו לסייע לו, ואכן זה כשכבוע שמרבית הניסיונות נכשלו, היה ניסיון לחקוף מוצב על-ידי קבוצה מעורבת של "חיזבאללה" והגורם הקיצוני ב"אמל" — שיחד נקראים בפייהם "ההתנגדות המאמינה", לא "הגיהאד האסלאמי" — ולפחות עשרה ממבצעי התקיפה נהרגו ועוד חמישה נפצעו, זאת בלי שהיה אפילו נפגע אחד לאנשי צד"ל או לצה"ל.

אתמול היו בטלרוויזיה סיקורים מאזור הביטחון, משום מה תיאר אותם כקורבים יותר לגבול לבנון-ישראל, לשמחתי, עצרנו אותם רחוק יותר מגבול ישראל, עצרה אותם יחידת צה"ל הפועלת על בסיס ארעי באזור הביטחון, כדי שלא ניאליץ להמתין להם 200 מטר ממגרה או ממשבג-עם — זה המרחק מיישובים אלה לגבול היבס-לאומי, כך גם נפעל להבא, המדיניות שלנו היא, מחד יבס, נכוונת להגיע להסדר שייתן

מקום שנמצא לנחון במטרות של ארגוני הטרור בכל שטחה של לבנון — את התשובה היחידה הסבירה אל מול טרור הגבול, שהוא האיום הביטחוני היחיד שיש מלבנון נגד ישראל.

כשאני מדבר על טרור גבול, כוונתי לחדירת חוליות מחבלים במגמה לפגוע במטרות. בשטחה של ישראל, לפתוח באש על מטרות של ישראל, אש מכל סוגי הנשק, קל וכבד, לירות קטיושות על יישובינו, אין איום אחר מלבנון, לא קיים איום צבאי מלבנון, אלא איום של טרור גבול, וכמוכן, ניצולה של לבנון במגמה לבצע חדרות בדרך היס למטרות פיגוע כחון ישראל.

עם שלוש מארבע המדינות הערביות השכנות לנו — אגב, ללא כל קשר למדיניותן כלפינו, עם מצרים אנו חיים בשלום, סוריה מנהלת מדיניות כוללת עוינת נגד ישראל, וירדן, המצויה באמצע, אולי יותר קרובה לגישתה של מצרים כלפי ישראל — אין טרור גבול זה למעלה מ-12 שנים, והסיבה לכך פשוטה: בכל שלוש המדינות הללו יש ממשלות שיכולות לקבל החלטה, יש להן כוחות צבא וגורמי ביטחון המאפשרים להן לממש את החלטות הממשלה, ולכן, אולי היה הדבר מפתיע, לאורך הקו בינינו לבין סוריה כובת-הגולן, בשל המחויבות הסורית על-פי הסכם ההפרדה, למעלה מ-10 שנים לא היתה ולו גם פעולת פיגוע טרוריסטית אחת המוגדרת כטרור גבול, מן הצד הסורי, סוריה עומרת על כך, לא UNDOF שומר על כך, סוריה עושה זאת, ייתכן שיש לה דרכים אחרות להפעיל את הטרור — דרך לבנון, דרך תמיכה בארגוני טרור, דרך תמיכה בארגוני טרור הפועלים באירופה, ואפילו על-ידי שימוש בכליה היא לביצוע פעולות טרור, סוריה יודעת שכרמת-הגולן הדבר עלול להביא להסלמה, לכן, כל עוד אין היא רוצה בכך, אין טרור גבול.

בלבנון אין ממשלה, ולא תהיה כעתיד הנראה לעין ממשלה, והיום אין זה בגלל ישראל, גם סוריה נואשה מלהביא למימוש ההסדר המדיני, שלכאורה השיגה עם ראש העדות בדצמבר 1985, גם אירן ולוב מנסות, וללא הצלחה, לאחורנה אף העירקים מנסים לעשות משהו, בעיקר להתמוך בגורמים הפועלים נגד סוריה, נגד גורמי השיעה, ולמנות אותם בלבנון.

אנחנו מהווים היום גורם בעל תחום השפעה מוגבל ביותר בכל אשר מתרחש בקלחת הפוליטית והמלחמתית האמיתית של לבנון, אנחנו מקבלים את בעייתנו בתחום האחד והבלעדי — דאגה לביטחון במוכן הישרי, הפשוט ביותר של המלה, של גבולנו ושל יישובינו, וכמוכן, סיוע לצד"ל למען הבטחת שלומם ורווחתם של תושבי אזור הביטחון.

אני מאמין, ו-20 החודשים האחרונים אף הוכיחו זאת, שהדרך הזאת, כל עוד אין שינוי רומטי בנסיבות כחון לבנון, היא הדרך הטובה האפשרית.

אני רוצה, לחזור ולהזכיר לעצמנו — כי-20 החודשים האחרונים, על אף שיום המעורבות הצבאית המסיבית שלנו בלבנון, שום אזרח ישראלי, יהודי, מוסלמי, דרוזי, לא נהרג כתוצאה מפעולות פיגוע מתון שטח לבנון, ולא מפני שלא ניסו לעשותן, אלא משום שהמערכת שנבנתה סיכלה אותן, תשעה אזרחים ישראלים נפצעו פצעים קלים, 12 מחיילי צה"ל נפלו במילוי המשימה הזאת, שניים נחטפו על-ידי ה"חיזבאללה" כפברואר 1986, ונווט מטוס ה"פנטום" שנפל נמצא בידי אנשי "אמל", זה מחיר כואב, אך מחיר קטן בהרבה מכפי ששילמנו כדי להשיג את המטרה של שלום לגליל בשנתיים-שלוש שקדמו ל-20 החודשים האחרונים, אבל לנוכח מה שמתרחש בלבנון, כל ניסיון לשנות את המדיניות יביא להגברת הפיגועים

מה קורה עכשיו? עכשיו המאבק בלבנון הוא מאבק לשחרור לאומי של לבנונים נגד כיבוש ישראלי. האו"ם פונה ודורש לא אחת בהחלטותיו שישאל תיסוג לגבול הבין-לאומי. אז יחזור לקדמותו המצב שהיה לפני המלחמה בשנת 1982. במקום זה, הממשלה דורשת לעצמה את הזכות לקיים סיורים אוויריים ככל ללבנון, את הזכות להפצות ככל חלקי לבנון, וזאת למטרות פוליטיות ב'רורות.

ממשלת ישראל איננה הגורם היחיד, אבל היא גורם מרכזי המונע פיוס לאומי בלבנון. כחלק מהמטרה להביא לחלוקת לבנון ובמסגרת ההכנה למלחמה נגד סוריה.

הממשלה בישראל מתייחסת בצניות ליוניפי"ל. מצד זה"ל ומצד צד"ל — שזה אותו דבר — פגעו לא פעם אחת ביוניפי"ל. לכן אין זה נכון להגיד שאין לממשלת ישראל חלק בחוסר היציבות בלבנון. זה גם חלק מההסכם האסטרטגי בין ישראל לבין ארצות-הברית, הכולל שבירת הכוחות הפטריוטיים בלבנון והכנת המתקפה על סוריה. כחלק מתוכנית גלובלית להפיכת כל אזור המזרח התיכון לחלק מהמערכת הצבאית של ארצות-הברית בתמיכת ממשלת ישראל, נגד התנועה הלאומית הערבית ככל האזור ונגד המדיניות של סוריה.

אנחנו כן דואגים לשלום הגליל ולשלום ישראל, והדרך לכך היא — לסגת מהכיבוש כדרום-לבנון.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מאיר וילנר. חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת — לבקשת שר הביטחון — להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון; והשנייה — הצעתו של חבר הכנסת מאיר וילנר — להסיר את ההצעה מסדר-היום. מי להסרת ההצעה מסדר-היום?

ה צ ב ע ה

כעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — מיעוט
כעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון — רוב
ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' נחמיאס:

הצעתה של חברת הכנסת שולמית אלוני תועבר לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

ו. הצעה לסדר-היום טרטורים בצה"ל

חילוקי-דעות ככמה נושאים שקשורים במישורין בצה"ל, כאופיו של צה"ל, כטיבו של צה"ל, מפקדיו וחייליו.

הנושא שאני מעלה היום הוא דוגמה נוספת לנושא שאני מעריך שאין בינינו חילוקי-דעות לגביו. אין כאן עניין של אופוזיציה וקואליציה ואיננו ניצבים משני עבריו של המתנס.

בנימין בן-אליעזר (המערך):
אז לשם מה אתה מעלה את זה כאן?

ביטחון, כי בינינו לבין לבנון אין כל בעיה טריטוריאלית. לדעתי, אין אפילו כל בעיה מדינית שתמנע שלום. אם הוא שלום אמיתי, אך, מאידך גיסא, כל עוד אין בלבנון שום גורם האומר שהוא מוכן ויכול לממש את הריבונות הלבנונית על שטחה של לבנון, במזרח, בדרום או במרכז, וכל עוד בירתה שסועה לשני חלקים כשלשום צד אין ריבונות על הצד השני — ולממשלת ישראל אין ריבונות על שני החלקים — אין מנוס מלהמשיך ולפעול על-פי החלטת הממשלה מלפני שנתיים. ישויון 20 החודשים מלמד אותנו שאכן שיטה זו טובה.

לצערי הרב, שכרם של חיילי צד"ל הוא מן הנמוכים בלבנון. לו יכלנו לתת להם את השכר שמקבל חייל לבנוני או מחבל פלשתיני, הייתי שבע רצון יותר.

אני לא רואה מקום לשינוי המדיניות, אבל מאחר שוועדת החוץ והביטחון דנה באופן שוטף בנושא של ביטחון גבולנו הצפוני, אין לי כל סיבה למנוע את העברת הצעתה של חברת הכנסת אלוני לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לשר הביטחון. חברת הכנסת אלוני, האם את מסכימה להעביר את הצעתך לוועדה?

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
כן.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה, חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מבקש הצעה אחרת.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת וילנר, אתה מתמצא בעניינים. יכולת לבקש זאת מעט קודם לכן, בבקשה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רואה בהעברת הנושא לוועדה צעד דומה להסרתה מסדר-היום. לכן אני מציע פורמלית להסיר את ההצעה מסדר-היום.

שר הביטחון אומר דברים שאין להם כל קשר עם התפתחות הבעיה הזאת. הוא לא מזכיר שלפני המלחמה התוקפנות, העקובה מרם, שבה פתחה ממשלת ישראל בלבנון בשנת 1982, הייתה שנה שלמה של שקט בגבול לבנון-ישראל.

שר הביטחון י" רבין:

שקט כמו באפגניסטן.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לא קורבנות. אתה לא רוצה להזכיר זאת.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא, הצעה לסדר-היום מס' 5079 בנושא: טרטורים בצה"ל — מאת חבר הכנסת יוסי שריד, בבקשה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הביטחון, יש בינינו לפעמים חילוקי-דעות נוקבים בעניינים של מדיניות ובעניינים של ביטחון. אבל, אולי לאושרנו, אין בינינו

בחוק, זה היה גם עונשם — לערוך מסדר בחוק, כשהם לבושים כתחתונים ובגופיות, כבוד ובגשם. היה מקרה חמור של יריות בין הרגילים של החיילים ומעל הראשים. מקרה נוסף: ביחידה מטוממת אין מקבלים את החבילות מן הבית כל עוד אין מרצים עונש של טרטור — 50 שכיבות סמיכה. מקרה אחר: מפקד יוצק מים רחמים לאוזן של חייל, ועוד מקרה: מסע אלונקות על ברכיים. ועוד מקרה: חייל צריך לעמוד ולנבוח ככלב.

ועכשיו, בשבועות האחרונים, הפטנט המפורסם של הכספומט, או של הקופה הרושמת או של הקיוסקאי המאשר — כאשר גוזרים על חיילים היוצאים לשבת הביתה ריתוק בתחנה זו או אחרת, כדי לאשר שהם אומנם ריצו את הריתוק הזה עד תומו, הם צריכים להשתמש באישורו של הכספומט או של כל קופה רושמת אחרת הנמצאת בסביבה הקרובה.

מדובר כאן במקרים יותר חמורים או פחות חמורים, אבל כולם נועדו להשפיל ולבוזת ולשכור את החייל.

ויש כאן עוד מכנה משותף — צריך לומר כי רוב המקרים האלה, אם כי לא כולם, רובם המכריע, התרחשו בחטיבה אחת, בחטיבה המטרטרת היום של הצבא, הלא היא חטיבת גבעתי.

אני צריך לומר לשר הביטחון: החומרה המיוחדת במקרים האלה היא בכך, שהדבר ידוע זה כמה חודשים. לפי מיטב ידיעתי נעשו ניסיונות, גם מתוך הצבא אבל גם על-ידי הורים, ניסיונות חוזרים ונשנים, כשיחות, בהפצרות, לשלל את הפיקוד שהדברים הללו לא יישנו, ובכל זאת הם נשנו.

אני בטוח שלו היה מדובר באדם קרוב, היינו כולנו מתקוממים. אבל איננו צריכים להתקומם פחות משום שזה קרה למישהו אחר, לילד אחר, שהוא ילדם של אב ואם אחרים. וכל הדברים הללו קרו בעליל, ודיברו על לבם של מפקדי היחידה.

יש לי אולי הסבר מדוע זה קורה דווקא בחטיבה הזאת, אבל זה לא כל כך משנה. אף-על-פי-כן אומר משפט אחר על כך. אולי משום שזו חטיבה חרשה, צעירה באופן יחסי, שאין לה מסורת מספקת מבחינה זו, כי ביחידות אחרות יש שיפור בהשוואה למצב הקודם, לשנים קודמות. אולי זה קורה בחטיבה הזאת, משום שברוב המקרים מדובר כאן בכמורים של ישיבות-הסדר. וזה מזכיר לי מצבים שהיו בנח"ל לפני הרבה שנים, כשרמת המפקדים לא היתה משביעה רצון ורמת החיילים היתה גבוהה, עם נקודת התייחסות חיצונית, מחוץ למערכת. זה מזכיר מאוד את הנח"ל.

שבח וייס (המעריך):

זה קרה לחיילים מישיבות-הסדר.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כן, ברוב המקרים דובר על חיילים מישיבות-הסדר.

שבח וייס (המעריך):

המדריכים גם הם דתיים?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא. מדובר כאן ברמה כלתי נאותה לפעמים, שוב, בלי הכללה, של מפקדים, ברמה גבוהה של חיילים ובנקודת התייחסות מחוץ למערכת הצבאית. המרשם הזה, הקומבינציה הזאת מזכירה לנו מצבים שהיו בשנים קודמות בנח"ל. הנח"ל הכין זאת וחקיקן את המצב.

לכן, אדוני שר הביטחון, מיותר לעמוד על ההשפעות שיש לטרטורים האלה. הרי בסך הכול מדובר בחיילים טובים.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יש הרבה נושאים שבהם איננו מתייצבים משני עברים של מתוס, אבל אנחנו מעלים אותם כבעיה ציבורית. אני יכול להזכיר לחבר הכנסת בן-אליעזר, שכשהעלינו את בעיית שכר משרתי הקבע, חבר הכנסת בן-אליעזר היה אחד מהמציעים, אף שגם בעניין ההוא לא היו חילוקי-דעות. עכשיו העניין מחזור לך, מן הסתם.

אנחנו כולנו מתייחסים ל"טרטרת" הזאת, שהיא מחלה שלעולם חוזרת, ואם אין מטפלים בה בעוד מועד היא עלולה לכלות כל יחידה טובה.

כבר בראשית הדברים אני רוצה לומר, שעל-פי היכרות שלי עם צה"ל, אינני חושב שמדובר בנורמה בצבא. יכול מאוד להיות, שככמה יחידות ומכמה כחילות המצב טוב יותר מכפי שהיה בעבר. אבל, גם אם אין מדובר בנורמה — מדובר בתופעה. אני מבחין בין תופעה לבין נורמה. עד כדי כך התופעה נעשתה תכופה כחודשים האחרונים, אולי בעיקר לאחר הנסיגה מלבנון, שאלוף אורי שיגא, הוא ולא אחר, מפקד מפקדת כוחות השרדה, ראה לנכון ולחובה, בתוקף מילוי תפקידו, לנכס את כל המדריכים בכסיסי ההדרכה ולדבר אתם על הנושא הזה של טרטורים בצבא.

אני מעריך, שכאשר אנחנו רואים בטרטור התאנות שרירותית, התאנות של שווא, התאנות שאין בה כל ערך ואין בה כל טעם, אנחנו גם מסכימים שאת הרע הזה יש לבער מתוך הצבא ולעקור אותו משורש.

בנימין בן-אליעזר (המעריך):

זו לא תופעה, חבר הכנסת שריד.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אם תרצה לעלות אחר כך על הדוכן, אני מניח שתמצא את הדרך הפרלמנטרית לעשות זאת.

ככל הכבוד — ואחת יודע שאני מכיר אותך כאיש צבא — אם זו איננה תופעה, אין מכנסים, השבוע או בשבוע שעבר, את כל המדריכים בכסיסי ההדרכה של צה"ל מטעם מפקדת פיקוד השדה כדי לדבר אתם על הנושא המסרים הזה.

אני מדבר היום לא רק כחבר הכנסת ולא רק כחבר ועדת החוק הביטחון. אני בטוח שאני נתון פתוח-פה למאות אלפי אבות ואימהות, המוכנים בהחלט לשלוח את ילדיהם אל מול השכנה ההכרחית, אבל אינם מוכנים בשום פנים ואופן לשלוח אותם אל הטרטור המיותר. אנחנו מוכנים בהחלט שיבנו אותו, את ילדנו, כחייל, אבל אנחנו איננו מוכנים שישברו אותו כאדם, כאישיות. אנחנו מוכנים שיחזקו את רוח היחידה, אבל איננו מוכנים שירופפו את רוחו של היחיד.

בזמן האחרון יש הצטברות של מקרים רבים מדי. אחר כך אומר בדיוק איפה היו המקרים האלה, כדי שלא לעסוק בהכללות וכדי שלא ייווצר רושם שאומנם מדובר בתופעה כללית. אמנה כמה מהגילויים, או המקרים הקשים של הטרטור, שכולם אירעו במחצית השנה האחרונה. לחלקם ניתן פרסום ולחלקם לא ניתן פרסום.

ובכן, הגילוי הראשון: מפקדים רביצו לחייל שמטעמים של בריאות ירד הפרופיל שלו, ולכן הוא נאלץ לעזוב את היחידה. לעיני חברי החיילים גזרו את תג החטיבה מורעו וגם גזרו קבוצת שערות מראשו. מפקד שני: נערך מסדר בגשם, כאשר החיילים עמדו ולגופם אך ורק תחתונים וגופיות, וזאת משום שהם השאירו חפצים בחוק. משום שהשאירו חפצים

ככמה יחידות. ננקטו צעדים משמעותיים. ודאי שבכל צמרת הפיקוד של צה"ל אין חולק על כך. שיש לעשות את הכול כדי לעקור תופעות חריגות אלו ולמנוע הישנותן.

עם זאת, מאחר שהדבר בא לידי ביטוי בכלי התקשורת, ומאחר שהדבר נוגע למשרתי חובה, ומאחר שאני בטוח שאין היום ויכוח עקרוני לגבי מה שנוקב בצה"ל כנורמות ולגבי הפקודות בצה"ל, אלא יש רצון לדון במקרים המיוחדים ובפעולות שנוקטו, אין לי התנגדות להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

שבח וייס (המערך):
אפשר לשאול שאלה?

שר הביטחון י' רבין:
כן.

שבח וייס (המערך):

כיוון שנושא כל כך חשוב הוצג בצורה כל כך קשה —

שר הביטחון י' רבין:

אני לא התייחסתי לאירועים שהוזכרו.

שבח וייס (המערך):

אני בכל-זאת רוצה לשאול: האם לגבי המקרים שאכן נתגלו נקטתם צעדים כלשהם?

שר הביטחון י' רבין:

ככל מקרה שנתגלה, נעשתה חקירה ונקבע מה לעשות בכל מקרה ספציפי.

יתירה מכך, כדי למנוע גם את המקרים הבודדים — ואנחנו מכירים זאת משנים עברו, לפעמים זה מירבק — נעשה על-ידי מפקד המפח"ש — מפקדת חילות השרה — יום, חצי-יום-עיון מיוחד, ולצורך כך הופסקו אימונים בצבא — כדי שכל המפקדים יוכלו להיקרא לאותו יום עיון, כדי לחזק את הכרת הפקודות, כדי להבהיר כיצד ואיך לנהוג גם לגבי המפקדים. זה נכון לגבי מרבית יחידות צה"ל, שבהן תופעות אלו אינן קיימות, ושוכן, זה ממחיש את יחס הצבא. פיקוד הצבא ומשרד הביטחון לכל תופעה כזאת. זו היתה המטרה של יום העיון.

הצבא יכול, ולדעתי בצדק, גם למנוע פרסום שהיה כנס כזה, כי כסך הכול אין ויכוח מהותי לגבי מה צריך שיהיה ומה לא צריך שיהיה. אין אי-בהירות ביחס לפקודות, ומאחר שבמרבית יחידות צה"ל, לדעתי, תופעה זו אינה קיימת, אני חושב שהדבר מבטא את התווק הפנימי ואת היכולת לבוא ולומר גם במקרים כודדים, ומתוך רצון להילחם ולו גם במקרים בודדים — אנתנו עושים זאת, איננו מטשטשים, איננו מורחים, איננו מחפשים כיסוי וחפיו, כי לא נשלים עם התופעות האלה.

לכן אני חוזר ואומר: אני מוכן — מאחר שלא התייחסתי ולא אחיחס אף לא לאחד מהאירועים שהוזכרו על-ידי חבר הכנסת יוסי שריד — שיבואו לוועדה, יציגו את התמונה הכללית ויסקירו את אשר נעשה. אין לי שום סיבה לחשוש מכך שוועדת החוץ והביטחון תעסוק בנושא.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לשר הביטחון. הצעה אחרת לחבר הכנסת בנימין כן-אליעזר. בבקשה.

בנימין כן-אליעזר (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהציעי להסיר את

שמתוך בחירתם התופשית ובהתנדבות הלכו לחילות השרה. אנחנו יודעים שמקרה כזה של טרטור מוציא לאנשים הללו את הרוח מן המפרשים, את רוח ההתנדבות, את רוח הנכונות, את רוח המוכנות, ולא רק מן המפרשים שלהם. אני יודע על מקרים כעליל, שאנשים שהיו מוכנים להתנדב וחשבו אולי אפילו לעשות קריירה צבאית אמרו: תעזבו אותנו. אם זה המצב, אם זה היחס, אנחנו לא מעוניינים בכך.

אם שר הביטחון יסיים לשמוע, אציע ככמה משפטים מה, לפי דעתי, יש לעשות: 1. לא יפתח קורס טירונים בלי הדרכה מיוחדת לסגל; 2. בכל קורס יתמנה אולי רבי-סרן, אולי קצין בדרגה אחרת, שהוא יהיה חונך למפקדי הפלוגות, ליווה אותם ופקח על עבודתם; 3. תוגבר התמיכה המקצועית בסגלים, כדי שלא להשאיר את הסמל הבודד במצוקתו, בעימות הבלתי אמצעי שלו עם החייל, עונשים יוטלו אך ורק על-פי פקודות, הייחיי אומר על-פי הספר ולא לפי יד הדמיון של המפקד. שיהיה קוד ברור של עונשים — מה להטיל ומה לא להטיל, עשה ולא תעשה.

הדבר אחרון: מי שמטרטר — זה איננו נהוג היום בצבא, לצערי, יש לי דוגמאות, אבל אין לי זמן להביא אותן — מי שמטרטר לא יוכל להיות מפקד. הוא צריך לדעת שאם הוא ייתפס כטרטור הוא יודח משירותו בצבא.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת יוסי שריד. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

שר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לדעתי — ואני מאמין שהדברים הם כפי שאני אומר — יש בצה"ל נורמות, יש פקודות כרוות לחלוטין, שתפקידן, מחד גיסא, להקנות את ההרגלים ואת הכישורים הנדרשים לאיש צבא, והדבר נעשה, כמובן, בשלם הראשון בתקופות הטירונות, אך נמשך בכל עת השירות הצבאי, ומאידך גיסא, לא לפגוע בכבוד הפרט כאדם. אין סתירה בין הקניית הכישורים וההרגלים הנדרשים לאיש צבא טוב, לאיש צוות טנק או לוחם חי"ר — חיל רגלים — או לאיש צוות תותח, וכל יתר התפקידים שהשירות הצבאי מחייב, ובין קיום כבוד הפרט כאדם.

אכן, היו חופות שבהן רווחו דעות, גם בקרב מפקדים, שבלי לגרום לחייל המתגייס משבר חד, אי-אפשר לעשותו חייל טוב. התקופה הזאת נסתיימה מזמן בצה"ל, וכפי שציינ אפילו חבר הכנסת יוסי שריד, התופעה הקרויה טרטורים, קרי חציית הקו שבין אימון והקניית הכישורים הנדרשים ובין פגיעה בכבוד האדם, אינה קיימת כמעט. הייתי אומר: הדבר נכון לגבי מרביתו של הצבא.

מדי פעם מזדמנים מקרים חריגים. על-פירוב הם מאותרים במספר כוד של יחידות ובכמה בסיסי הדרכה. הם נוגדים את הנורמות, את הרוח של הצבא ואת פקודות הצבא, וצריך מדי פעם, כאשר תופעות כאלה מתגלות, לעשות צעדים מיוחדים בנוגע אליהם.

ואכן, כפי שציינ חבר הכנסת יוסי שריד, נעשה מאמץ כזה. הופסק אימון ריבוי יחידות השרה ליום אחד, ורוכב המפקדים נקראו — גם ביחידות שבהן אין טרטורים — כדי לרענן ולחדש את הבנת הפקודות ואת העברת הפקודות לכל המפקדים הנוגעים בדבר, ואני מברך על שהדבר נעשה.

אני יכול להבטיח לכנסת, שהפיקוד הבכיר של צה"ל ואני כשר הביטחון, ערים ומודעים לכך, שהיו לאחרונה כמה מקרים

27 שנים. בתחילת דרכי כצה"ל היתה אידיאולוגיה שהטוטוריום — כפי שקוראים לכיזוי ולהתעללות — גורמים כביכול לחישול החיילים, ובאותה תקופה זה הפך כמעט לגורמה. הדבר הזה נעלם, תודה לאל. כמה זעקה, ומפקדי צה"ל, מהרמטכ"ל עד אחרון המפקדים, טיפלו בכך במשך תקופה קצרה מאוד, באמצעות חינוך המפקדים בכל הרמות לכיבוד האדם, הלוטס, המפקד, היחידה והצבא, וחיסלו את התופעה הזאת. אנחנו רגים כאן במקרים חריגים, חריגים מאוד. זה לא צה"ל. צה"ל של היום הוא צבא שהשיג הרבה מאוד הישגים בכל התחומים, גם בתחום הזה.

על כן אני מציע להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת יוסי שריד, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדה?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
כן.

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת — להעביר את הצעתו של חבר הכנסת יוסי שריד לוועדת החוץ והביטחון; השנייה — להסירה מסדר-היום. אני מעמיד אותן להצבעה זו מול זו.

ה צ ב ע ה

כעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום של הכנסת — מיעות

כעד ההצעה להעביר את
הנושא לוועדה — רוב

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ
והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' נחמיאס:

הצעתו של חבר הכנסת שריד תועבר לוועדת החוץ
והביטחון.

ז. הצעה לסדר-היום

מצבם ומעמדם של הברואים בישראל

ארגון היושב-ראש, זה 30 שנה אני חי בנגב ומכיר מקרוב את שכני הברואים הנמצאים וחיים דורות רבים במרחביו. מאז קום המדינה ועד היום חלו שינויים שנתנו לאזרחים הישראלים הברואים אפשרויות ביטוי וצמיחה שלא היו דוגמתם במזרח התיכון כולו.

במפקד הראשון שנערך בקרב הברואים בשלהי 1949 התפקדו כ-14,000 ברואים. רובם חיו באזור הסיני, המשתרע מערבית לכביש בית-קמה — משמר-הנגב, עד ל"קני הירוק" ובקעת באר-שבע. הברואים ידעו מאז נודויהם במדבריות המזרח התיכון חילופי שלטון לא מעטים. המציאות הייתה במדינת ישראל היא, שאוכלוסיית הברואים במרחב הנגב לבדו עומדת על למעלה מ-60,000 חושבים; כלומר, מאז שנת 1949 גדל מספרם פי ארבעה.

החברה הברואית נמצאת בתהליך של שינוי מגוודות למגורי קבע. תוכניות ליישבם ביישובי קבע כפריים נמצאות חלקן בתכנון וחלקן בכיצות. במאמץ משולב של הברואים ושל

ההצעה הזאת מסדר-היום של הכנסת, אינני מתכוון לנצל אקט טכני כדי להעלות דברים. אני ודאי אינני ידוע ככזה. גם אינני מתכוון לסתור את דבריו של שר הביטחון, שאמר שצריך להתמודד עם הבעיות. השאלה, ארוני שר הביטחון — והשאלה מופנית גם לחבר הכנסת יוסי שריד — האם מדובר בתופעה או במקרים חריגים? — ואם מדובר במקרים חריגים, האם בימת הכנסת של ישראל היא הבימה להתמודד אתם?

לעניות דעתי, אם זו היתה תופעה, ותופעה קשה — זה המקום. אבל הרי חבר הכנסת שריד ניצל את זכותו הפרלמנטרית והציג בוועדת החוץ והביטחון שאלות אלו לסמכות העליונה בצבא, וקיבל עליהן תשובה, ולעניות דעתי — תשובה מספקת. לשם מה צריך להעלות את הנושא הזה כאן, מעל במת הכנסת?

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

במלים אחרות, כאן אסור לדון בשום דבר, רק בוועדות.

בנימין בן-אליעזר (המערך):

האם אמרתי דבר כזה? לא אמרתי זאת.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

בנימין בן-אליעזר (המערך):

אינני מתכוון למסור את התשובות שענו לך שם.

היו"ר א' נחמיאס:

לאיש מכם אין היתר לצטט מה שהיה בוועדה.

בנימין בן-אליעזר (המערך):

אינני מתכוון לעשות זאת.

היו"ר א' נחמיאס:

אמרתי זאת, כי התרשמתי שאתם מתחילים לומר אחד לשני מה היה בוועדה. לכן אני כבר מודיע לכם, אל האמרו זאת.

בנימין בן-אליעזר (המערך):

התגייסתי לצה"ל בסוף 1954, ואני גא לומר ששירתתי בו

היו"ר א' נחמיאס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעה לסדר-היום, מס' 5085, בעניין מצבם ומעמדם של הברואים בישראל — מאת חבר הכנסת יעקב זיאק אמיר. בבקשה.

יעקב זיאק אמיר (המערך):

ארגון היושב-ראש, חברי הכנסת, בתחילת דברי אני רוצה להודות ליושב-ראש הכנסת מר שלמה הלל על הכבוד שהעניק היום לנציגי הברואים מהנגב. הוא קיבל אותם כלשכתו ושוחח אתם שעה ארוכה. ואכן, מעמד זה היה חיוני לחיזוק תחושת השתלבותם של חברינו הברואים אודחי מדינת ישראל בתוכנו.

כמובן ברצוני לברך את הנכבדים, נציגי הברואים מהנגב, שהגיעו למשכן הכנסת וראוינו גם להצעה להעלות את שאלת מצבם ומעמדם של הברואים בישראל לדיון בכנסת. כטרם אתחיל את נאומי, אני רוצה להודות באופן מיוחד לחברי סולימאן אלכדור על הקשר האמץ בינינו ועל דאגתו לאוכלוסייה הברואית בארץ, וכנגב במיוחד.

באדמה בידיעה ברורה מראש, שגם בשנה הבאה הוא זה שיעבר אותה.

יש טפל גם כמגדלי הבקר והצאן, שעדיין לא עברו לעיירות, וספק אם יקימו את כתייהם כל עוד לא יימצא פתרון לעדרים, שהם מקור פנסתם. תושבים אלה וילדיהם אינם יכולים, כמובן, ליהנות מן השירותים הניתנים בעיירות, ובעיה זו יכולה להיפתר על-ידי הקצאת שטח מרעה בשטח בין 300 ל-500 דונם למגדלי העדרים, בהתכרה לתקופה ממושכת, כתנאי שיבנו את כתייהם ביישובי קבע. ייתכן גם שיש לתכנן הקצאת שכונה כקצה היישוב, עם מגרשים מוגדלים, שעליהם ניתן לבנות דיר לעדרים, רש לנו מקומות כאלה בארץ למכיר.

כמו כן, יש לבחון את גודל התקציב העירוני המאושר, בהשוואה למגורים אחרים ביישובים היהודיים, לאפשר הקמתן של מועצות נבחרות ולבטל בהדרגה מועצות ממונות שכראשותן עומדים פקידי ממשלה בכירים. אני לא רוצה לבקר את הפקידים האלה, הם עושים עבודה נהדרת, אבל, לדעתי, צריכים להתחיל לאט לאט להעביר את השלטון המוניציפלי לידי הכרואים.

יש לדאוג להקמת מערך ותשתית של צנרת ואגני חמצון, שהם חיוניים ביותר באקלים של הנגב. יש גם למצוא פתרון לבעיית הקרקעות, שטרם נפתרה כליל, ולבעיית הבנייה הכלת חוקית.

רצוי, אדוני היושבראש, לבדוק את בעיית האינטגרציה ביישוב, בשכונות שונות המאוכלסות על-ידי שבטים שונים, שיש להם אינטרסים מנוגדים לכאורה. גם בענייני דת, כמו הקמת מסגדים וכנייתם על שטחים ציבוריים — צריך להשגיח שהם ינוהלו על-ידי המועצה או ועד היישוב, וזאת בלי לפרט.

לסיום, אדוני היושבראש, יש לעשות פעולות חינוך והסברה בקרב הכרואים להגברת הודותם עם המדינה ועם עדיה, ולברוק מחדש את המדיניות שלנו בקשר לאי-גיורסם של הכרואים לצבא-הגנה לישראל בשירות חובה, לעומת גיורסם של התושבים הדרוזים והיהודים. קל יותר להעניק את כל הזכויות לאזרחים המוכנים לטול על עצמם את האחריות ולמלא את כל החובות. בטוח אני, שהקהילה הכרואית בארץ תציע להכיר ולמסקנה, שלתועלתה רצוי לה להשתלב במאמץ הלאומי, לבקש את גיוס בנייה לצבא-הגנה לישראל וליחידותיו, ולהשתתף כעשייה הלאומית כולה למען חיונה וביטחונה של מדינת ישראל הדמוקרטית, מדינת כל אלה שיושבים בה.

הוידר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת יעקב זאק אמיר. אדוני השר ארנס, כבקשה.

השר מ' ארנס:

אדוני היושבראש, חברי הכנסת, למדינת ישראל, אחת המדינות הקטנות על פני כדור הארץ, יש רשימה של הישגים גדולים, כתחום החקלאות, כתחום המרע, כתחום הטכנולוגיה, כתחום הביטחון וצה"ל, הזוכים להערכה אף להערצה בעולם כולו אני, אדוני היושבראש, בדעה, שאחד ההישגים הגדולים ביותר של מדינתנו הוא כתחום התברתי, כשילוב עדות וקבוצות אוכלוסין שונות בחברה הישראלית. בחלק מן העולם כמדת התיכונים, שבו הדבר הנה אינו כל כך נהוג, אף איננו כל כך מקובל, אנחנו מצליחים ליצור חברה המורכבת מאנשים השייכים לדתות שונות, למוצא לאומי שונה, וגם אם עדיין ארוכה הדרך — — —

שרות המדינה הוכנו התוכניות הללו והוקמו יישובים שמטרתם מתן שירותים לתושבים הכרואים, כמקובל במדינת ישראל, בשדה החינוך, הכריאות ועוד. עוד ארחיב את הדיבור בסוגיות אלו. הנוודות של העבר לא אפשרה מתן שירותים אלה ברמה נאותה.

אין ספק שהגיוס של עשר השנים האחרונות מחייב את קובעי המדיניות ומעצבי איכות החיים בעיירות הכרואיות לערוך שינויים שיחיימו את צורת היישוב העירונית לצורכי הכרואים.

בשנת 1967 קם היישוב הכרואי הראשון בחל-שבע, בקרבת באר-שבע, בירת הנגב. בהמשך החל תהליך יישובם במקומות נוספים, כמו רהט, כסיפה, ערוער, שגב-שלוש, שבהם מתגוררים היום רכבות מאורחיה הכרואים של המדינה. יש עדיין שני ריכחים ארעיים המיועדים ליישוב קבע. לגיה חודרה. הם נמצאים כתהליך של בנייה, ואני מקווה שהתוכנית יוצאו בקרוב אל הפועל. במקום הזה יהיו כ-10,000 אנשים.

ההתיישבות הכפרית עוררה באופן טבעי קונפליקטים בין הדור המבוגר לבין הדור הצעיר שצמח אחרי קום המדינה. התערור הצורך בסדר חברתי חדש, עם מנהגים דמוקרטיים. המעמד האישי שהשיגו אחרים מהמנהיגים הכרואים בחברה הישראלית עורר רצון לחיקוי, להישגיות, לדרישה לשוויון מוחלט, כמו בחברה הישראלית כולה.

הריכוז הטבעי בקרב הכרואים הושפע גם הוא מהמעבר לבתי קבע. המספר הממוצע של נפשות במשפחה הכרואית אינו גדול יחסית. כ-60% מבני העדה הכרואית הם גילאי 18 שנים ומטה.

הכרואים יהיו בשנת 2000 כשליש מחושבי הנגב כולו. שינוי דמוגרפי זה מחייב את קובעי המדיניות להיערך לקראתו בכל תחומי החיים.

אני רוצה להתייחס לתחום החינוך. אדוני היושבראש, ביישובים הקיימים של הכרואים יש 28 בתי-ספר יסודיים, שלושה בתי-ספר תיכוניים ובית-ספר מקצועי מפואר אחד, בית-ספר "עמל" כהוט. בבתי-ספר אלה לומדים 16,000 תלמידים, ומועסקים בהם כ-630 מורים — 50% מהם כרואים מקומיים, ו-50%, לא כרואים, מגיעים מצפון הארץ.

הכרח שבנין, כולנו, שיש צורך מידי בהכשרת גננות, מורים ומורות כרואים; בסמינרים למורים, שיבטיחו מלא מורים מקרב הכרואים עצמם, כדי שלא יהיה צורך בהבאת מורים מהתוך, עם ההשלכות הנובעות מכך. יש, לדעתי, לאפשר חינוך מיוחד, שאינו קיים כלל במגזר הכרואי, ולהרחיב את שירותי החינוך ביועצים חינוכיים, בעובדים סוציאליים, בפסיכולוגים, שאינם קיימים, לצעור, היום כלל ככל המערכת המוניציפלית והחינוכית.

כתחום התעשייה: יש לקבוע ולבצע מדיניות תיעוש ביישובים העירוניים הכרואים שהוקמו, לדאוג להקמת מפעלים ובתי-מלאכה זעירה, לסיים את התשתית למבני התעשייה, במיוחד כהוט וכמקומות אחרים, ולנצל את כוח האדם הרכ המצוי ביישוב הכרואי להעסקתו במקומות תעסוקה בתוך היישוב עצמו.

כתחום החקלאות: אדוני היושבראש, היום הקרקע מוחכרת לחקלאי הכרואי על-פי חוזה עונתי עם מינהל מקרעי ישראל. יש לבדוק אפשרות שהקרקע תוחכר לתקופה ארוכה יותר, עד חמש שנים לפחות, כך שהכרואי אורח ישראל יטפל

השר מ' ארנס :

אבל היה גם אירוע קשה מאוד ככנסת. וכל אחד מאתנו. לרבות חבר הכנסת תופיק טובי, היה רוצה לשכוח אותו.

בכל מקרה, אני, שלא כמו חבר הכנסת תופיק טובי, מתגאה בהישגי מדינת ישראל בתחום החברתי, בתחום של שילוב עדות וקבוצות אוכלוסין במדינה וכאזרחי המדינה. ואולי ההישג המרשים ביותר הוא בשילוב העדה הברואית בחברה הישראלית.

על-פי הערכה, יש במדינת ישראל היום 100,000 ברואים; כ-40,000 — בגליל, כ-60,000 בנגב. אני מצייין זאת אולי כהישג הגדול ביותר, מכיוון שהברואים במדינת ישראל — וזה כבר ציון עליוני חבר הכנסת אמיר — עברו ועוברים תהליך של אורבניזציה, של עירור, תהליך שבו הם נוטשים אורח חיים מסורתי מפואר, אצילי, שאפיין את הברואים לא במשך מאות שנים אלא במשך אלפי שנים.

יש עמים אחרים שעברו את התהליך של מעבר מן הנוודות ליישוב הקבע. גם העם היהודי עבר את התהליך הזה, אבל עמים אחרים עברו אותו בצורה הדרגתית, במשך תקופה של מאות שנים ולעמים אף של אלפי שנים.

הברואים עוברים את התהליך הזה כתקופה של עשרות שנים, וללא כל ספק, במרשגים היסטוריים, זה תהליך טראומטי. את התהליך הזה הם עוברים כסיוע של מדינת ישראל, של ממשלת ישראל, של החברה הישראלית, אבל בראש ובראשונה הם עוברים אותו בזכות המאמצים שלהם ובזכות אומץ הלב שלהם.

אין ספק שהתהליך כרוך כבעיות. לא יכול להיות אחרת, ובעיות מביאות לעמים להתמרמרות, להרגשת חסכול, גם לאכזבה. אני מאמין שכסופו של דבר הבעיות נהפכות לאתגרים, והאתגרים להישגים.

יש לנו שני סוגי בעיות עיקריים, שנובעים מתהליך האורבניזציה של האוכלוסייה הברואית במדינת ישראל. הראשון הוא בתחום של הסדרי קרקעות — קביעה ברורה וחד-משמעית של הבעלות על הקרקעות. אחרת נמצאים בתהליך הזה היום בנגב, ואני מקווה שהממשלה תביא בעתיד הקרוב לאישור הכנסת חוק להסדר הקרקעות בנגב. החוק נמצא עכשיו על שולחן הדיונים של ועדת השרים לענייני חקיקה.

סוג שני של בעיה שאנחנו נתקלים בה, וכעת שמענו גם את ההדים לכך מחבר הכנסת טובי, הוא מה שנקרא הבנייה הבלתי חוקית. גם כאן, מצד אחד מדינת ישראל, כמדינה מודרנית, איננה יכולה לחיות בלי חוקים של תכנון ובנייה וכלי אכיפת חוקים אלה. ומצד שני, הרי ברור שאכיפת חוקים אלה על אוכלוסייה שעוברת את התהליך של אורבניזציה היא דבר קשה ביותר. דבר זה חייב להיעשות באורך-רוח, בסבלנות ובסבלנות. אני מקווה שחבר הכנסת טובי מקשיב, גם אני לא נמנית עם חומכי אותו אירוע מצער אשר קרה בגליל לפני כמה שבועות. זה ודאי לא נעשה בהסכמתי, וכבר אמרתי זאת באולם הכנסת.

אבל, בסוף הדרך, מוסכם על יהודים וברואים כאחד, שאנחנו חייבים לחיות על-פי חוקים, שאנחנו חייבים להתרגל לחוקי תכנון ובנייה, ושאנחנו חייבים לאכוף חוקים אלה.

בדרך לחיפוש הפתרונות לבעיות אלה דרוש שיתוף פעולה. הממשלה והחברה הישראלית כולה חייבות לתת את

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ראינו את זה בערב אל-חיואלד, בהרס הבתים הנפסע. ראינו את זה שם.

השר מ' ארנס :

חבר הכנסת תופיק טובי, אני יודע שאתה מאוד ביקורתי לגבי מדינת ישראל, אבל אתה אזרח במדינה בדיוק כמוני, ונדרמה לי שגם אתה יכול להתגאות בהישגי המדינה בדיוק כמוני.

אורה נמיר (המערך):
מה זה שייך?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כאזרח המדינה אני חייב להתקומם נגד הפשע הזה שעשיתם, ואתה אומר שזה מה שמייחד את מדינת ישראל?

השר מ' ארנס :

הייתי מציע שקודם כול תתנהג על-פי הכללים המקובלים כאן בכנסת —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מתנהג בסדר גמור, ויש לי כל הרשות לקרוא לך קריאת ביניים.

היו"ר א' נתמייאס :

אבל קריאת ביניים אחת.

השר מ' ארנס :

— — ושלא תמשיך במסורת המכוערת שבאה פה לידי ביטוי לפני כמה ימים.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איזו מסורת מכוערת? איזה דיבור זה?

היו"ר א' נתמייאס :

חבר הכנסת תופיק טובי.

אורה נמיר (המערך):

השר ארנס, למה שתבקש אחר כך סליחה?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני לא מסכים ששר וחבר כנסת ידבר ככה, במיוחד אני יש לי כל הזכות להעיר לו הערה.

היו"ר א' נתמייאס :

חבר הכנסת תופיק טובי, סליחה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חוצפה.

אורה נמיר (המערך):

זו קריאת ביניים.

היו"ר א' נתמייאס :

אדוני השר ארנס, מותר לחבר כנסת לקרוא קריאת ביניים, זה פרלמנטרי מאוד.

השר מ' ארנס :

אני לא אמרתי שאסור, להיפך — בסבלנות רבה ואפילו בסובלנות הקשבת לקריאות הביניים האלה בלי לקרוא לו קריאת ביניים. נכון?

היו"ר א' נתמייאס :

הפסוק שאמרת לאחר מכן היה קצת קשה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה
משותפת של ועדת החוץ והביטחון ושל ועדת
הכספים נתקבלה.

היו"ר א' שוסטק:

הנושא הועבר לוועדה משותפת.

חבר הכנסת תופיק טובי, אתה נמנעת, בבקשה, תמסור
הודעה.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לו זכות להציע להסיר את הנושא מסדר-היום. מה
הבעיה?

היו"ר א' שוסטק:

כבר היתה הצבעה. הוא איחר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מצאתי לנכון להעיר כמה
הערות. כמויחר בעקבות דבריו של השר ארנס. ההישגים
שהושגו מתגאה בהם דווקא בנושא החשוב הזה. בנושא של
שילוב עדות. הם דיבור סרק. שאין בכוחו לחפות על מדיניות
הוועקת לשמים מבחינת האפליה, הקיפוח, הנישול והעדר
הכיטחון שהיא יוצרת, מדיניות שבה נהגה ממשלת ישראל
כלפי התושבים הערבים, ובמיוחד כלפי האוכלוסייה הערבית
הבדואית כנגב. דווקא אלה, שאתה דיברת כה יפה עליהם,
הממשלה נהגה כלפיהם מאז קום המדינה במדיניות יסודית
אחת: נישולם מהאדמה ומניעת התיישבותם על הקרקע. אין
בעיה של נידודות. אתם הכאתם אותם כמשך כל השנים לניידות,
עקרתם והעברתם אתם ממקום למקום, כדי לקחת את האדמה
שלהם, וזו הבעיה היסודית כיום. אין להם בתי-ספר ראויים
לשמש, אין להם שירותים חברתיים כמו לכל יתר אזרחי
המדינה. אינכם נותנים להם להקים כפרים חקלאיים כפי שהם
חובעים, כדי שיחיו כמו אבותיהם, על האדמה, ויתפרנסו מעמל
כפיהם, ולא כפי שהממשלה מתכננת. היא רוצה להכריח אותם
להתרכז בעיירות, כשכל מקור מחייתם יהיה העבודה השכירה
ביישובים שבסביבה. ובמקומות עבודה שרואים בהם רזרבה
לניצול כוח עבודה וול.

לכן, כל הדיבור על ההישגים הוא רמאות אחת גדולה,
כשהתביעה היסודית היא נגד חוקי ההפקעה, שאתה דיברת
עליהם יפה, כדי לתת למדינה מתנה, כדי לאפשר לה להקים את
שדה התעופה. לנוכח כל זה יש רק דרך אחת, וזו איננה
מתכטאת במליצות הנכובות של חבר הכנסת ז'אק אמיר —

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

ורברי הארס שלך?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— אלא היא הכרה בזכותם על האדמה, הכרה בזכותם
להקים יישובים חקלאיים ולעבד את אדמתם. על המדינה לתת
להם את מלוא השירותים, כמו ליתר אזרחי המדינה: בחינוך,
בבריאות, בעבודה, וקודם כול למנוע את מסע הוועה של
הריסת בתים ככל מיני חירוצים, ואת הפשעים כגון אלה שנעשו
בערב, אל-חיאלר. אופן התנהגותה של הממשלה כלפי
הסקטור הזה של האוכלוסייה הערבית בישראל הוא אתם על
מצחה של הממשלה.

היו"ר א' שוסטק:

תודה רבה.

חלקן. למעשה, עיקר התרומה באה ותבוא מהבדואים במדינת
ישראל.

אני חושב שנוכן יהיה לציין, דווקא בנקודה זאת, את
התרומה הגדולה שתרמו הבדואים כנגב לכיטחון מדינת
ישראל, והיא קשורה באותו תהליך אשר הביא לכניית שדה
התעופה בתל-מלחמא, הוא שדה נבטים; זה שדה תעופה שכל
אחד מאתנו יכול להתפאר בו ולהתגאות בו. אומרים שזה אחד
משדות התעופה היפים והמתקדמים בעולם כולו. ללא שיתוף
הפעולה של האוכלוסייה הבדואית כנגב, ללא תרומתם את
הקרקעות שעליהן הם ישבו, שהיו כבעלותם, לא ניתן היה
לכנות את שדה התעופה הזה.

כאשר ביקרתי בתל-מלחמא, לקראת טקס פתיחת שדה
התעופה, הודיתי לנכבדים ולשיחיים הבדואים על תרומתם
לכניית שדה תעופה זה, ואמרתי להם: אבל תזכרו, זהו גם שדה
התעופה שלכם וזה גם חיל האוויר שלכם. אין לי ספק שעוד
יבוא היום וצעיר בדואי ימריא משדה זה כטייס בחיל האוויר
הישראלי.

ידועה התרומה של הבדואים לכיטחון המדינה בתחומים
רבים, במיוחד בצה"ל, כמקצוע הייחודי של גששות. חי
חיילים ישראלים רבים ניצלו כתוצאה מתרומה זאת של
הבדואים בצה"ל. בשנים האחרונות התרחבה בצורה ניכרת
ההשתתפות של צעירים בדואים בשורות צבא-הגנה לישראל,
וההתנדבות לשירות סדיר גוברת והולכת גם בין הבדואים
בצפון וגם בין הבדואים כנגב.

אדוני היושב-ראש, לדעתי, עלינו לעשות הכול כדי
להרחיב את מבצע ההתנדבות הזה, אשר אין לי ספק שיביא
בעתיד הלא-רחוק לכן, שבדואים, כמו יהודים וכמו דרוזים,
ישרתו בצה"ל שירות סדיר, שירות חובה.

אנחנו שואפים ופועלים להשגת היעד שהאוכלוסייה
הבדואית במדינת ישראל תהיה חלק אינטגרלי של החברה
הישראלית, שהאזרחים ירגישו את עצמם שווים בין שווים,
שותפים לבניין הארץ, מודעים עם המדינה ולוקחים חלק
במשימת ההגנה על המדינה.

אדוני היושב-ראש, אני מסכים להעביר את ההצעה
לסדר-היום של חבר הכנסת יעקב ז'אק אמיר, על-פי בקשתו,
לוועדה משותפת של ועדת החוץ והביטחון ושל ועדת
הכספים.

היו"ר א' שוסטק:

תודה רבה. יש רק הצעה אחת: להעביר את הנושא לוועדה
משותפת של ועדת חוץ וביטחון ועדת הכספים. מי בעד?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הצעה אחרת.

דוד מגן (הליכוד):

זה מאוחר. כבר התחלנו בהצבעה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אם כך, אני נמנע. ואני מבקש רשות הודעה.

היו"ר א' שוסטק:

מי נגד?

ה. הצעה לסדר-היום

פעילות יוצאי אוקראינה בצפון-אמריקה בנוגע למשפט דמיאניוק

היו"ר א' שוסטק:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דב בן-מאיר, מס' 5086, בנושא: פעילות יוצאי אוקראינה בצפון-אמריקה בנוגע למשפט דמיאניוק. בבקשה, חבר הכנסת דב בן-מאיר.

דב בן-מאיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בחודש ספטמבר 1986 קיבלו כל חברי הכנסת מכתב אישי מארגון ושמו Americans for human rights in Ukraine, ובו מכינה נשיאת האגודה, גברת כשם כוונה אושלבניסקי, את דאגתה שמא מערכת המשפט שלנו לא תתייחס במירב האובייקטיביות למשפטו של דמיאניוק, עקב העובדה שאמצעי החקשורת שלנו מתייחסים אל הנאשם כאל "איבן האיוס" מטרבלניקה, אנו עלולים לשפוט אותו מראש לחובתו, היא פתה אלנו בבקשה שנפעל נגד המרשע הזה של העיתונות, וכמו כן התאוננה על שדמיאניוק מוחזק בכלא חודשים כה רבים ללא משפט.

לא הסתפקה הגברת באותו מכתב, אלא צירפה לו גם "מחקר" שערך מאן דהוא, ושמו הנס רולמן, משירות הידיעות של אירופה המזרחית, "Ost-Dienst", ובו "הוכחה ניצחת" לדבריו, שדמיאניוק המוחזק על-ידינו איננו אותו "איבן האיוס". כמו כן שלחה לנו מכתב דרבון, ובו היא מבקשת התייחסות למכתבה ותגובה מצדנו.

מוכן שמערכת המשפט שלנו, חברי הכנסת, אינה צריכה חיזוק או אישוש מעל במה זו, כבודה, עצמאותה, האובייקטיביות שלה והקפדתה על משפט צדק הם מאושריה החזקות של הדמוקרטיה שלנו. גם מערכת המשפט האמריקנית, שזיהתה את דמיאניוק כ"איבן האיוס" והחליטה להסגירו לדינו פושע מלחמה, איננה זקוקה להגנת כנסת ישראל.

אבל, מסע הדיס-אינפורמציה שמנהלת אותה קבוצה, מן הראוי שיוכח לידעת הכנסת והעולם, וכה כותב אותו רולמן ב"מחקר" שלו, ואני מצטט מתרגום חופשי מאנגלית, כפי שה פורסם בביטאון "Ukrainian Weekly", עיתון המהגרים האוקראינים היוצא בניו-ג'רסי, מיום 28 בספטמבר 1986: "כרטיס הזיהוי של מחנה טרבלניקה, שעל-פיו גורש דמיאניוק, הוא זויף". ובכן, טענה רדודה זו היא היא ההוכחה.

בעיתון נמסר גם, שאותה גברת נכבדה הזהירה במכתב מיוחד את שר המשפטים שלנו, שלא להסתמך על עדים יוצאי השואה במשפט דמיאניוק, ואני שוכ מצטט: "כיוון שעדים כאלה שייכים לקטגוריה של אנשים שמצבם הפסיכולוגי מושפע מרגשות, שהבולטים שבהם הם יצר נקם ושנאה, ולכן הם עלולים לעוות, במכוון או שלא במכוון, את עדותם".

מכאן עוברים כותבי המכתבים הללו מטעם האוקראינים אזרחי ארצות-הברית למנות שבע סיבות מחפירות מדוע, לדעתם, דמיאניוק איננו "איבן האיוס", ורק מסיבות של סוביידיזציה ומתון רצון שלא להזם את פרטוקול הכנסת איננו מונה אותן כאן.

אסכם ציטטות אלה רק בקטע הזה: "אנו קובעים, כי כל ניסיון להפלייל את דמיאניוק על יסוד עדויותיהם של ניצולי השואה הוא חיקוי ל'צדק' הסובייטי, שאיננו ראוי לחברה הדמוקרטית ולכת-משפט דמוקרטית — — — אנו

משוכנעים עמוקות בזכותו של דמיאניוק. הוא הפך לקורבן עלילה של הקג"ב, של העיתונות הכלתית אחראית, של הדעות הקדומות של עורכי-הדין האמריקנים ושל יצר הנקם של ישראלים מסוימים".

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כשקיבלנו את המכתב הראשון מאותה גברת, עדיין לא היו כל העובדות בפנינו. הן החלו לזרום אלי לאחר מכן, אולם בדברי התשובה ששלחתי לה דחיתי מכול וכול את ניסיונותיה לערער את אמינות מערכת המשפט שלנו ואת התערבותה בעניינינו הפנימיים. ככתבתי לה, שלעם היהודי יש חובות ארוך עם העם האוקראיני, עוד מימי בוגדן המלניצקי, ששחט מאות אלפי יהודים לפני כ-340 שנה, וכי לא שמעתי שהארגון של האוקראינים הללו הרים קולו כאשר מאות אלפי אזרחים אוקראינים ממוצא יהודי נורו, נשחטו ונשרפו על-ידי הנאצים במלחמת העולם השנייה, בעזרתם הפעילה של גודרי אוקראינים שהצטרפו לצבא הגרמני, אם מישוה חייב להכות על חטא — חזרתיותכתי — הרי זו היא ואלה חבריה, וטוב יעשו אם ילכו לכנסייה לכרוע על ברכיהם ולבקש סליחה על כל מה שעוללו אוקראינים ליהודים במהלך הדורות.

דב שילנסקי (הליכוד):

קראתי את המכתב שלך. יישר כוח. זה היה מכתב טוב ולעניין.

דב בן-מאיר (המערך):

תודה רבה, חברי הכנסת, הסכיחו ושמעו מה עונה לי אותה גברת על מכתבי זה ב-15 בדצמבר 1986, ואני מצטט: "זאת עובדה היסטורית מוכחת כי הסבל שנגרם ליהודים בימי המלניצקי, סיבתו בעובדה שהיהודים כאותם ימים החזיקו מטעם הפאנים הפולניים במשרות של חזירים, מוכסים וסוכנים, ובכך הפכו את עצמם לחלק ממשטר הדיכוי והניצול של העם האוקראיני שהופעל על-ידי הפולנים, ואם מדינת ישראל טוענת שזכותו של כל עם להיאבק על חירותו ועל חופש מדיכוי, כיצד אהה יכול להאשים את המלניצקי על שעשה בדיוק את אותו דבר". סוף ציטוט.

האם אנחנו שומעים מה מעזים אנשים בארצות-הברית לכתוב בסוף שנת 1986? אולי עלינו לבקש סליחה מהאוקראינים על שאילצנו את גיבורם הלאומי המלניצקי להתאמץ כל כך בטביחת אחינו ואחיותינו באותם ימים?

לא באתי לפרט בפניכם את הזוועה הזאת אלא כדי להסב את תשומת לבו של הכנסת לעובדה שהנאציזם, שלא לדבר כבר על האנטישמיות, לא עברו מן העולם והם קיימים, פועלים וצוברים תאוצה גם במתקדמות שבמדינות.

על רקע זה יש לשבח את המודעות הגוברת בעולם המערבי לצורך לקום ולהילחם בתופעות הניאונאציזם. אוסטרליה פרסמה לפני כחודש את דוח-מקנזי, הקובע שיש לחשוף פושעי מלחמה שמצאו מקלט באוסטרליה ולהסגירם למדינות שידרשו אותם, או שיש לאוסטרליה הסכם הסגרה עמן. בימים הקרובים עומד להתפרסם בקנדה הדוח של השופט דשאן באותו נושא, ואנו מקווים כי גם הוא ימליץ המלצות דומות, ושמשלח קנדה תאמץ את ההמלצות הללו.

על כל פנים, אני רוצה לשבח את ממשלות אוסטרליה וקנדה על הצעד האמץ שהן נקטו בכיוון זה, כפי שעלינו

היו"ר א' שוסטק:
תודה רבה. אני מזמין את השר קורפו להתייחס להצעה.

שר התחבורה ח' קורפו:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במכתבו מיום 18 בספטמבר 1986, שהופץ כנראה בין גורמים שונים במדינה, הביע הארגון הנושא את השם "אמריקנים למען זכויות האזרח באוקראינה" את דאגתו למצבו של ג'ון דמיאניוק, הכלוא בישראל תקופה ארוכה בלי שהוגש נגדו כתב אישום. כן הביע הארגון דאגתו מהפרסומים בעיתונות על ג'ון דמיאניוק, שכללו התייחסות לפשעים החמורים שביצע כביכול והכילו הצהרות על אשמתו של ג'ון דמיאניוק. עם זאת ציין הארגון את אמונו המלא במשטר הדמוקרטי של מדינת ישראל. בפנייה האמורה לא נעברה עכירה מטעם הארגון כאשר לא נעשה ניסיון להשפיע על מהלך המשפט.

בינתיים הוגש, ב-29 בספטמבר 1986, כתב אישום נגד ג'ון דמיאניוק, ובית-המשפט הורה לעצור את הנאשם עד תום ההליכים.

יצוין עוד, כי כעת שהותו של הנאשם דמיאניוק במעצר ניתנה אפשרות לרועה הרוחני של עדתו לבקר בכלא אילון.

כימים הקרובים, ב-16 בפברואר 1987, עומד להיפתח משפטו של הנאשם בעבירות לפי חוק לעשיית דין בנאצים ובעווריהם, התשי"ז—1950, ולפי חוק העונשין, התשל"ז—1977.

מערכת בתי-המשפט בישראל מוכרת בארץ ובעולם כמערכת מקצועית ואמינה ביותר. אני יכול להרגיע את חבר הכנסת דב בן-מאיר ולהבטיח לו, שמערכת זו לא תושפע מהפנייה האמורה של הארגון הנ"ל. בית-המשפט שידון בעניין הוא שיקבע, כמובן, את דינו של הנאשם, ואין בכוחו של שום גורם אחר לערער אמינותה של מערכת בתי-המשפט וליצור הלוך-רוח למען זיכורו של דמיאניוק.

הפנייה של הארגון הנושא את השם "אמריקנים למען זכויות האזרח באוקראינה" אין בכוחה לערער על זכותה של מדינת ישראל לשפוט פושעים שפעלו נגד העם היהודי בשירות הנאצים, והצדק גם יראה וגם יעשה.

אני מציע לחבר הכנסת דב בן-מאיר להסתפק בדברי התשובה הללו בלי להודק לדין נוסף בנושא הזה, לא בכנסת ולא בוועדותיה.

היו"ר א' שוסטק:
תודה רבה. אני שואל את חבר הכנסת בן-מאיר אם הוא מסתפק בהודעה.

דב בן-מאיר (המעריך):
מסתפק.

היו"ר א' שוסטק:
תודה רבה.

ט. הצעה לסדר-היום

הנטל הכבד בתשלומי המשכנתאות של משפחות עולים, וזוגות צעירים

ומשפחות ברוכות ילדים

צעירים ומשפחות ברוכות ילדים — מאת חבר הכנסת אברהם ורדיגר, בכקשה.

להודות לממשלת ארצות-הברית על העמקת הפעולה נגד הנאצים ומשפטי-הפעולה עמם שמצאו מקלט בארצה, אם על-ידי גירושם, כמו במקרים של טריפה ודמיאניוק, ואם בהקצאת משאבים לגילויים של נאצים מסתתרים נוספים.

המערכה נגד הנאצים ויורשיהם לא נסתיימה. פרשת מנגלה אינה סגורה כלל ועיקר, ועדיין עלינו למוצאו ולהביאו למשפט בישראל.

ממשלת בוליביה הסגירה לצרפת את "הקצב מליון" ברבי; ממשלת הולנד שופטת את הנאצי חוכב האמנות מנטן. בפולין, בבירת-המועצות ובגרמניה המערבית ממשיכים להביא למשפט נאצים ופושעי מלחמה. אסור לנו להרפות את הלחץ על אותן מדינות — ובעיקר על גרמניה המערבית — שישפטו את הפושעים הללו בכל חומרת הדין.

העולם כולו הכיר בעוול שנעשה לעם היהודי בזמן השואה בהעניקו השנה את פרס נובל לאלי ויול. צידי נאצים, כמו בני הזוג קלוספלד, שמעון ויזנטל, טוביה פרידמן ואחרים זוכים לשיתוף פעולה מן הממשלות, מגופים ציבוריים וולונטריים ומיחידים. מדינת ישראל חייבת לחזור ולהעמיד את עצמה בראש המאבק הזה לכיעור שרודי הנאצים מהעולם.

נציגיו של אותו ארגון אוקראיני מנסים להציג את המאבק הזה כאוקראינופוביה. לנו אין דין-ודברים קולקטיבי עם העם האוקראיני, אלא עם אלה מבין שעברו אל הצד של שונאינו ורוצחיו. לא ניתן להם מנוח ונסיר את מסווה הצביעות מפניהם.

בהקשר זה יש לקרוא ליועץ המשפטי לממשלה להפסיק את ההליכים המשפטיים נגד מר סטפן גראייק על הריסת המצבה שהוקמה בהר-ציון לזכר האוקראינים שנהרגו בידי הנאצים במלחמת העולם השנייה. הקמת המצבה הזאת היתה חלק ממסע הדיסאינפורמציה שנועד לחפות על מעללי הנאצים האוקראינים ולמנוע חקיקה ופעולות משפטיות נגדם. והו מין ניסיון מרושע לחבר יחד את גורל היהודים וגורל האוקראינים כקורבנות שווים של המשטר הנאצי. כמריכך יש לדחות את הניסיון של חוגי האוקראינים בצפון-אמריקה להציג את עצמם כקהילה נרדפת על-ידי יהודים וישראלים. כבר אמרת, אין לנו דבר נגד העם האוקראיני או הקהילה האוקראינית. כל מה שברצוננו לעשות הוא להביא למשפט את פושעי המלחמה האוקראינים ולהניא את ארגוני המהגרים הללו מהתגייסות לשם חיפוי עליהם, כפי שהם מנסים עתה לחפות על דמיאניוק ולעוות את הליכי המשפט הישראלי.

אני קורא לממשלת קנדה להמשיך במסורתה הדמוקרטית והחופשית המפוארת ולהצטרף אל מתנה המדינות הממשיכות להילחם בנאציזם ובפושעי המלחמה. המלחמה בנאציזם ובאנטישמיות דרושה לכל חברה הרוצה לשמור על אופיה הדמוקרטי לא פחות משהיא דרושה להמשך קיומו הבטוח והבלתי מופרע של העם היהודי.

אני קורא לכנסת להרים את קולה באופן חרי-משמעי בסוגיה חשובה זו ולקיים במליאה דיון מקיף ומעמיק בדרכים להגברת המאבק בנאציזם וביורשיהם בכל אתר ואתר.

היו"ר א' שוסטק:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 5502 בנושא: הנטל הכבד בתשלומי המשכנתאות של משפחות עולים, וזוגות

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, באתי להשמיע היום את זעקתם המרה של כמה מאות אלפי בתי-אב בישראל בעלי משכנתאות, תרובם משפחות ברוכות ילדים, וזוגות צעירים, בודדים, בעלי תוכניות כרימצווה ותוכניות חיסכון שונות למטרות שיכון, אשר נהנו מאדיבותם של ממשלת ישראל והבנקים למשכנתאות, קיבלו סיוע לרכישת בית, וכעת הם עומדים בפני מצב בלתי אפשרי ובלתי מציאותי, שבו עליהם לפרוע את חובותיהם בצירוף ריבית והצמדה. הם אינם מסוגלים לעמוד נוטל ההתחייבות אשר נטלו על עצמם כדי לפרוע את חובם לבנקים ומגיעים עד כדי התמוטטות כלכלית.

לפני שבועיים, כאשר עמדתי להעלות את הנושא, היתה עדיין התוכנית הכלכלית החדשה בשלבי הכנה והציבור המנובלל עדיין לא ידע איזה מהפך ייפול עליו כרעם מן השמים.

היום, אחרי ההודעה הילית הדרמטית של הממשלה על המהפך והפיחות, הפכה הבעיה שאני מעלה קשה שבעתיים. התוכנית הכלכלית החדשה והפיחות יגרמו ללא ספק לעליית המדד, חו בצירוף ההסכמה לעיקור חלקי של תוספת היוקר יקשו עוד יותר על בעלי המשכנתאות המסכנים לעמוד בהתחייבויותיהם, והנושא נעשה חמור ביותר.

בהודמות זו כדאי לציין את המשחק הכפול של ההסתדרות הכללית, העושה מעשי זמרי ומבקשת שכר כפונס — מעמידה פנים כלוחמת למען ציבור השכירים במדינה, ונתנת יד לתוכנית אשר כולה מיועדת לפגוע בציבור העובדים בעיקר ומסכימה הסכמה שבשתיקה לכל פרטיה וגם לפיחות השקל. כדי לשמור על האינטרסים שלה עצמה כבעלת חברת העובדים, אשר לה אינטרסים והים של בעלי התעשייה הבורגנים שנגדם, כביכול, היא נלחמת. את המשחק הכפול הזה, כדאי שעובדינו, הפועלים במדינת ישראל, יזכרו לה.

חברי הכנסת, חיים אנו במדינה המתנהגת התנהגות משונה. משום-מה, מאז ייסדה לה המדינה נקטו ונוקטות כל ממשלות ישראל מדיניות של "להיטיב עם הגס". לכפות על כל משפחה בישראל להיות בעלת נכס דלא נייד, בעלת רכוש ודירה משלה. לכאורה, זו גישה לאומית יוצאת מן הכלל, המוכיחה את דאגתו של הממשל לאזרחיו. ובכן, כמעט כל אחד במדינה זכאי לתמיכה ממשלתית, קרי: למשכנתאה, בהתאם לניקוד וזכויות, ו"נאלץ" לרכוש דירה ולהיות בעל דירה ובעל נטל ודאגה כל ימי חייו.

מעניין, כל הניסיונות שנעשו במשך שנים ארוכות למצוא במסגרת ממשלתית פתרון לבנייה להשכרה, כדי לגוון קצת את המצב הקיים ולאפשר למי שרוצה ומעוניין בכך, או למי שאינו מסוגל כשום אופן להפוך לבעל רכוש והוא זכאי לעזרת המדינה בהשגת דירונו להשיג דירה כשכר-דירה. בתנאים מתקבלים על הדעת ובסכסוד ממשלתי, לא עלו יפה. עד היום נמשך המאבק בנושא זה, וכל התוכניות לבנייה להשכרה, כאתר הפתרונוט לבעיית מצוקת הדיור, ובמיוחד לזוגות צעירים, לא מצאו אוזן קשבת. זאת אף שידעתי והבנתי שרוב שיכון בעבר ובהווה אשר אישית הבינו את הבעיה ותמכו ברעיון, אבל הכול נשאר על הנייר.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני יודע שהנושא שאני מעלה היום אינו נושא חדש, הוא די מתמשך. לפני העלו אותו, כתקופות שונות, אחרים מחברי הבית, אבל, נוכח הפניות בתקופה האחרונה של אורחים בודדים, ובמיוחד לאחר שהבעיה הכוורת גרמה להתארגנות צבירת באגדה רשומה

כחוק, אשר שמה אמכ"ם — אגודת בעלי משכנתאות בצרה — היכת דואר 2332, ירושלים, אשר עם יוזמה וראשיה נפגשתי כמה פעמים, אינני יכול להבליג, ואני נאלץ להעלות את הנושא לדיון בכנסת, כדי שהממשלה, סגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון והכנסת, כולנו ניתן את דעתנו למצב בלתי נסבל זה אשר גורם אצל עשרות אלפי משפחות בישראל שיברון-לב, דאגה לפרנסת משפחתם עקב הקשיים בהחזרת המשכנתאות, אשר עקב הפיחות, האינפלציה בעבר, המעבר משקלים לשקלים חדשים והשפעת המדד והצמדת הריבית הגיעו למצב בלתי אפשרי.

חברי הכנסת, במסגרת הזמן הקצר העומר לרשותי קשה להביא נתונים, המסמכים שמורים עמי, איש אותם כאשר הנושא יובא לדיון, כפי שאני מקווה, כמליאה או כוועדה. אבל, אביא כמה דוגמאות, אשר יכולות לשמש אינדיקטור לכלל הבעיה הנאורה.

האזרח ברוך אבני קיבל בשנת 1983 משכנתה ממשך הקליטה, כעולה חדש מברית-המועצות, בסך 32,000 דולר, ומשכנתה משלימה בסך 16,000 דולר. שתי המשכנתאות צמודות למדד המחזירים לצרכן. עד להקפאת הדולר ביולי 1985 התנהל הכול, כביכול, על מי מנחות. המדד עלה, ועמו עלה השכר, השכירים קיבלו את התוספות בהתאם לו. מאז הקפאת הדולר המדד ממשיך לעלות, ואומנם בחיליה, ואילו שער הדולר היה מוקא עד לפני כמה ימים. החזר המשכנתאות כמנחים דולריים עלה מילי חודש לדוגמה: בתחילת שנת 1983 שילם מר אבני 180 דולר כחודש, בשווי שקלי, עבור המשכנתאות, ואילו היום עליו לשלם מדי חודש 310 דולר. מר אבני משתכר 650 שקל חרש בחודש, ואתו משתכרת 400 שקל חרש. איך משפחה זו מסוגלת לעמוד בתשלומי החוב ולהפריש 43% מהכנסותיה, מחצית מהן, לתשלום המשכנתה?

דוגמה נוספת: האזרח מאורשר מר י"ק מירושלים היה בין הזוכים לקבל הלוואה במסגרת תוכנית חיסכון "כרימצווה". את הדירה רכשו בשביל הבן. הקרן הבסיסית של הלוואה היתה 42,000 שקל חרש בתחילת שנת 1985. היום, בשלהי שנת 1986, עומד החוב על 126,000 שקל חרש, והתשלום החודשי — למעלה מ-1,000 שקל חרש. אני יכול להוסיף ולמנות כך מקרים על גבי מקרים.

אדוני סגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון, כוודאי אינך חושד בי שבאתי, חלילה, לקנטר ולבקר לשם ביקורת. אין ספק שמשדרך עושה רבות, ובתנאים הקיימים מנסים אתם לעזור לאזרח הזקוק לדירה. אבל תסכימו עמי, כי בכל זאת, בעורה שלכם בלבד אין האזרח מסוגל לקנות דירה, והוא נאלץ להוציא גם מחסכונותיו, אם יש לו, וכן להיעזר בהלוואות פרטיות או בהורים, ונביא בחשבון שגם זה בנוי בעיקר על הלוואות — אם כן, איך האזרח מסוגל לעמוד בכך בלי למוטט את כל משפחתו ואת עתידו? הבה נחפש פתרון.

כאתי אפוא להזעיק ולבקש בשמם של כל אלה, מחובת הממשלה לפתור את הבעיה, גורלות אנשים חיים ומשפחותיהם תלוים בכך. זכותו של האזרח למגורים, והממשלה מנסה לעזור לו. אבל, אל לנו להפילו כפח, וכאן אלפים נפלו כפח בלי לדעת זאת מראש.

יש לערוך רביזיה מקיפה במדיניות הכללית של המשכנתאות ותנאי ההחזרים, יש למצוא פתרון לכל אלה שכבר נמצאים בצרה, או על-ידי הקטנת הריבית ופריסת חובות, או, אולי, על-פי ההצעה של קבוצת פרופסורים כלכלנים מאוניברסיטת תל-אביב — שהממשלה תאמר לבעלי

נוסף על ההלוואות הניתנות עלידינו, הגענו להסדר עם הבנקים לממן הלוואות משלימות לזכאי משרד הבינוי והשיכון. שיעור הריבית שלהן קטן ככמחצית מהריבית המקובלת בשוק. הלוואות אלה ניתנות בריבית של 6.2% לתקופה של 20 שנה, לעומת הלוואות לדיוור בתנאי השוק הניתנות לתקופות קצרות בהרבה, בדרך כלל 7 עד 10 שנים, ובריבית של 13% — 14%.

בשנת 1985, בתקופה שבה נשחק השכר הריאלי ונוצרה הכבדה על החזר ההלוואות, הפעיל משרדנו הסדר מיוחד להקלות משמעותיות בהחזר ההלוואות ולפריסת החוב על ההלוואות החופשיות שניתנו לזכאים על-ידי הבנקים.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שלאחר שנבקע ההסדר הזה, מעטים מאוד ניצלו את ההטבה הזאת, וזה אומר דורשני. ברור שלו היה המשך של הלוואות לא צמודות, או שהמדינה היתה יכולה לתת לכל אזרח בכל מקום דירה שהיא בונה או רוכשת, זה היה לשביעות רצון כולם. למצב זה לא הגענו, בגלל המצב הכלכלי המיוחד.

אני עומד על הדברים האלה ומוסר את הנתונים, כדי להבהיר שאין אנוח קופאים על שמרינו. כאשר יש שינוי כלשהו במשק ובשכר או במצבו הסוציו-כלכלי של הזכאי, מטלת עלינו לא רק החובה לחפש דרכים לעדכון, לפריסה, לצמצום הריבית, להורדת החזר לאותה תקופה קשה — וכך עשינו וכך נהגנו גם בעבר וכך נהנה בעתיד — — —

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

איך בכל זאת אנשים, כאן בבית הזה, מחזיקים תלושים וחשבונות המראים שעליהם לשלם מדי חודש 700 — 800 שקלים?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

חבר הכנסת ורדיגר, מי שמדבר על 700 ועל 800 שקל — הרי בינינו אין ירכות חברתי, ואנחנו פועלים יחד זה שנים באותה רגישות. אבל, יש אנשים שלקחו הלוואות מעבר ליכולת שלהם ובלי להתחשב בהשלכות ובהכבדה בעתיד, וקנו דירות מעל ומעבר למה שביכולתם לשלם. אנשים אלה לקחו הלוואות, אבל לא בהלוואות אלה מדובר. הם לקחו הלוואות אחרות, בשוק החופשי.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

מדובר בהלוואות אלה.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

אין ולא קיימת הלוואה של משרד הבינוי והשיכון שבגינה מחזירים 700 שקל בחודש. אני אחראי לכך לפני הכנסת. לא קיים דבר כזה. אני מציע לבדוק היטב. בסוף גם אציע הצעה.

יש אנשים שהלכו מעבר ליכולתם וקנו דירות גדולות, וכמקום דירה מתפנית הלכו לדירה חדשה וגדולה, במקום טוב, ביקשו הלוואות גדולות כשאין להם היכולת, או שהם לא עשו חשבון כמה יעלה להם הדבר ואיך הם יעמדו בהחזרים. זה גורם למשכר, בהחלט.

אבל, בקרב מקבלי הלוואות של משרד השיכון, אין מי שמחזירים 700 — 800 שקל בחודש. אני חוזר ואומר זאת.

אני רוצה לציין, שמלבד זאת משרדנו מפעיל דרך קבע מנגנון מיוחד, ואני רוצה לחזור על מה שאנחנו מפסימים ואומרים, ותצא הקריאה גם מכאן — אנחנו מפעילים מנגנון מיוחד שאלי פונה כל זכאי המחקשה בהחזר הלוואותיו עקב הרעה יחסית כמצבו הסוציו-אקונומי. והמשרד מסייע, לאחר

משכנתאות המוכנים להחזיר את החוב בתוך חודש-חודשיים, שהיא מוותרת להם על 20% עד 30% מהחוב אם יעשו זאת. לפי הסטטיסטיקה, כ-80% מהלווים היו מקבלים את ההסדר הזה, וחצי מיליארד דולר בערך היו מוחזרים לממשלה בתוך שנה, במקום כ-15 — 20 שנה, לפי התנאים היום. כדאי לבחון את הרעיון הזה לטובת בעלי המשכנתאות ולטובת אוצרי המדינה. מכל מקום, על הממשלה לשנות את מדיניותה ואת גישתה בכל הנוגע לרעיון דיוור להשכרה.

רק היום, אדוני סגן ראש הממשלה, פנו אלי עובדים מספר, כאן בבניין הזה, וטענו שהם אינם מסוגלים לעמוד בתשלומי המשכנתאות. הם משלמים עכשיו 700 — 800 ואף 1,000 שקל חדש בחודש, כאשר משכורתם אינה מגיעה לסכום הזה.

אני מאמין, אדוני שר הבינוי והשיכון, שבמעמדך אתה מסוגל לעשות את המהפך הדרוש בשטח זה, ועל אף ההתנגדות שאולי קיימת אצל איאלו פקידים במשרדך, החיים עדיין בנוסטלגיית העבר, וחושבים שאי אפשר לשנות את המצב הקיים, תמצא את הדרך להביא לשינוי המדיניות. כי כאן יש זעקה של מאות אלפים, וכולנו חייבים גם להקשיב לקול זעקתם וגם לעזור להם לפתור את בעיותיהם.

היור' א' שוסטק:

תודה לחבר הכנסת אברהם ורדיגר. אני מזמין את שר הבינוי והשיכון להתייחס להצעה.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תוכניות הסיוע מותאמות לצורכי הזכאים ולאפשרויות החוזר, תוך שימת דגש כמתן סיוע נוח במיוחד למשפחות ברוכות הילדים, לעולים חדשים ולזוגות צעירים, שמצבם הסוציו-אקונומי קשה. משפחות אלה מקבלות סיוע המורכב מהלוואות צמודות ללא ריבית, מהלוואות בלתי צמודות ששיעורן עולה ככל שמצב המשפחה קשה יותר.

זוגות צעירים שעברו ניקוד מרבי זכאים להלוואה שהחלק הבלתי צמוד בה מגיע לכ-40%. ההחזר החודשי המרבי של זוג צעיר כזה מגיע ל-140 שקל בחודש, ואילו ההכנסה הממוצעת במשק לשכיר היא 1,020 שקל. מכאן שהצעקה כאילו התשלום מגיע ל-60% מהשכר הממוצע, או ל-50%, אין לה בסיס.

מספר הזכאים שלקחו הלוואות בחמש השנים האחרונות, אדוני היושב-ראש, הוא כ-200,000. בשנת 1982 לקחו 45,700 משפחות הלוואות אלה; בשנת 1983 — 49,130; בשנת 1984 — 37,944; בשנת 1985 — 28,000; בשנת 1986 — 32,000.

בשנים אלה הוקצו למעלה מ-40,000 דירות בשכירות לפתרון בעיות הדיוור של זכאי משרד השיכון. כמו-כן ניתנו למעלה מ-25,000 מענקים כהשתתפות המשרד בשכירת דירה בשוק החופשי.

תנאי החזר החודשיים של הלוואות שניתנו לזכאי משרד הבינוי והשיכון, לא זו בלבד שלא הורעו בתקופה האחרונה, אלא הם אף הוטבו יחסית. תשלומי החזר החודשיים של הלוואות אלה, הבלתי צמודות, הניתנות לעולים ולמשפחות ברוכות ילדים המתגוררות בצפיפות, וכן לקבוצה החלשה של זוגות צעירים, נשחקו בשיעור של כ-20% בשנה האחרונה.

יתר על כן, השכר הריאלי עלה בשנה האחרונה וגרם להקטן החלק היחסי של החזר של הלוואות הצמודות מתוך ההכנסה.

היו"ר א' שוסטק:
אני אשתדל בכל זאת לשכנע. אם היו עובדות, השר מוכן לכדוק אותן. כמה צריך עוד לדון?

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):
יש הצעות ורעיונות שונים. אולי אפשר יהיה לעזור.

היו"ר א' שוסטק:
ההצעה היא להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה. האם חבר הכנסת ורדיגר מוכן לכך?

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):
כן.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:
אני מציע להעביר את הנושא לוועדה שעליה תחליט ועדת הכנסת.

היו"ר א' שוסטק:
אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

ה צ כ ע ה
ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שעליה תחליט ועדת הכנסת נתקבלה.

בריקה. אם מתברר שהפונה צודק, אנחנו משתתפים בהחזר המשכנתה, ואפילו נוקטים פתרונות אחרים, כדי להקל עליו, אם חלה הרעה במצבו. נאמר שאדם חולה ואינו מסוגל לעבוד, או אדם פטר והוא מובטל או קרה לו משהו קשה דומה, יש מנגנון מיוחד במשרד שאליו פונים, ושם מטפלים בכל פרט ופרט כדי להקל עליו ולהיות שותפים לו כדאגה, עד אשר המצב משתנה לטובה. ולא — אנחנו אחראים ודואגים לו.

עקב כל אלה, אדוני היושב-ראש, אני מוצא לנכון לציין, וזאת עלינו לדעת, כי מוסר התשלומים של זכאי המשרד, מאות אלפי אנשים, הוא גבוה עד כדי כך שכמעט לא קיימות תופעות של פיגורים. יצידו על כך הדיווחים שאנחנו מקבלים מדי חודש כחודשו מן הבנקים.

עם זאת, שמעתי את חבר הכנסת ורדיגר.

היו"ר א' שוסטק:
אולי הוא יסתפק בהודעה שלך?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:
אני מכיר את העניין. עברתי את בית-הספר הזה ואת הדרך הזאת. המגמה היא להגיע לדיון, ואני מסכים ומציע להעביר את הנושא לוועדה, שבה נוכל לשמוע הצעות, אם יש לו, ולדון בהן ככובד ראש וברצון. משום כך, אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הנושא לוועדה שעליה תחליט ועדת הכנסת.

י. הצעה לסדר-היום

אישור תוכניתו של שר הבינוי והשיכון לבניית יישובים חדשים ביהודה, בשומרון ובעזה.

מיכאל איתן (הליכוד):
בדבר אחד אני משוכנע — שאת זה הוא לא יגיד. זה מן הטעם הפשוט. שהעמדות המדיניות האלה כבר מזמן אינן נושא שבו דבק שר החוץ שמעון פרס, גם לא בהיותו ראש הממשלה. בכך אני מאשים רק את המערך ואתו, אלא גם את מפלגתי ואת השותפים הבכירים.

מה שנראה מקודם כתוכנית לפשרה טריטוריאלית מקבל, במזיגה אחת עם תוכנית האוטונומיה, בעצם תוכן של הצעה לאוטונומיה טריטוריאלית, אפשר לומר היום, שההצעות השונות הנשמעות מכיוון מפלגתו של שמעון פרס ומפיו מכוונות בעצם אומנם לשינוי, לא לפשרה טריטוריאלית, אבל הן בהחלט מנסות לחזק את תוכנית האוטונומיה עם הפשרה הטריטוריאלית ולהכיא לאוטונומיה טריטוריאלית. בכך יש, כביכול, ניסיון למזג, כאילו יש כאן אלמנט כלשהו של תוכנית האוטונומיה.

ההתבטאויות של חוגים מדיניים בכירים בישראל בשבועות האחרונים מסייעות ללא ספק לשר החוץ להציג את עמדותיו באירופה ולהציג מצב שלכאורה יש היענות לדרישות מוקדמות שמציג חוסיין כנאני למשא-ומתן עם ישראל. אפשר בהחלט לומר דברים שונים, ולעתים גם חשוב, מבחינה טקטית, להדגיש נקודה זו אחרת. גם ליחסי ציבור יש במדיניות חשיבות לא מועטה. אולם מה שחשוב יותר מכול הוא מה שקורה במציאות בשטח.

ראש הממשלה יצחק שמיר אמר, כי אפשר יהיה לדבר עם חוסיין על כל דבר ועניין. האומנם כך הם פני הדברים? האומנם למציאות הנקבעת היום, או למציאות שאינה נקבעת היום ביהודה ובשומרון, לא יהיו השלכות על מה שאפשר יהיה, או אי-אפשר, לדבר עם המלך חוסיין בכואו למשא-ומתן?

היו"ר א' שוסטק:
אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 5128, של חבר הכנסת מיכאל איתן: אישור תוכניתו של שר הבינוי והשיכון לבניית יישובים חדשים ביהודה, בשומרון ובעזה. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הערב יקיים ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס בלונדון שיחות עם שר החוץ הבריטי. מחר הוא ייפגש עם ראש ממשלתה של בריטניה, הגברת תאצ'ר. אין ספק כי הגברת תאצ'ר ושר החוץ שלה, שלהם יש מגעים טובים ומתמידים עם חוסיין, ירצו לשמוע ממר פרס מהי התווה הנוספת שחלה כעמדת ממשלת ישראל ביחס לעתידם של יהודה, שומרון וחבל-עזה.

מה יאמר שר החוץ שלנו למנהיגי בריטניה, איני יודע בדיוק, הוא לא סיפר לי. הוא לא סיפר לכנסת. הוא לא סיפר לציבור, אולי הוא סיפר למישהו בממשלה. אך בדבר אחד אני משוכנע: את קורי-היסוד, שעל-פיהם נבחרה ממשלה זו, הוא לא יצטט. הוא לא ידגיש את המחויבות שבהסכמי קמפ-דייוויד לאוטונומיה לחושבים בלבד, לאימיסירת הריבונות משטחי ארץ-ישראל המערבית. הוא יציג תמונה אחרת.

היו"ר א' שוסטק:
איך אתה יכול להגיד את זה?

מיכאל איתן (הליכוד):
אני משער.

היו"ר א' שוסטק:
אבל אתה אומר.

מפירים את האמון? מדוע אינכם מקיימים את מה שהתחייבתם לקיים מעל הבמה הזאת כשבתכם לבקש את אמון הכנסת?

כל מי שעוקב אחר התחייבויות הממשלה כתחום ההתיישבות אינו יכול שלא לראות את התוצאות הדלות והעלוכות. מאותם שישה יישובים שהובטח להקים בשנה הראשונה בהוצאה כספית של 3, 4, מקסימום 5 מיליוני דולר, הוקמו שלושה יישובים בלבד.

כעת מגיעה יוזמה ברוכה וחשובה של שר הבינוי והשיכון להקים שישה יישובים נוספים. גם הם אך חלק קטן ממה שהתחייבה הממשלה כולה בפני הכנסת. גם זה בהוצאה כספית מצומצמת — 12 מיליון דולר ולא יותר. והנה, מה היא תגובת הממשלה על הצעתו של שר הבינוי והשיכון? במקרה הטוב אין אנתנו יודעים. שקט. הממשלה חייבת תשובה לכנסת.

היום קראתי שפקיד בכיר בלשכת ראש הממשלה קובע כי בגלל אילוצים תקציביים לא יוקמו עוד התיישבויות. התנחלויות, מאוזנים כיהודה ובשומרון. או לעיניים שקראו את הידיעה הזאת, אם היא נכונה, או לפה שאמר זאת בלשכת ראש הממשלה.

ממשלת אחדות לאומית שראש הממשלה שלה נבחר מטעם הליכוד דורמה מאות מיליוני דולרים ל"סולל-בונה", מאות מיליוני דולרים לקופת-חולים, מאות מיליוני דולרים להתיישבות חשובה של התק"ם בתוך תחומי "הקו הירוק", ואין לה 12 מיליון דולר, בגלל אילוצים תקציביים, בשביל להקים שש נקודות יישוב.

אני רוחה מכול וכול את הניסיון להונות את דעת הקהל ולהטעות את חברי הליכוד, אם הדברים האלה אכן נאמרו, ואני מצפה להכחשה מיידית מצד ראש הממשלה או מצד אותו פקיד בכיר.

אין ספק שהמשמעות החשובה ביותר של החלטת הממשלה לגבי שש הנקודות היא המשמעות המדינית. הסכום של 12 מיליון דולר לא יעלה ולא יוריד. יש חשיבות ליישובים, אבל המשמעות המדינית חשובה פי כמה.

עיני עם ישראל, עיני שכנינו, עיני החושבים כיהודה ובשומרון נשואות לממשלה. עלי-פי החלטתה בעניין שש הנקודות האלה והחבר הקו המדיני שאליו היא חותרת.

הי"ר א' שוסטק:

אבקש משר הבינוי והשיכון להתייחס להצעה.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המשך ההתיישבות בארץ-ישראל מעוגן בקווי-היסוד של ממשלת האחדות הלאומית. כדי לקיים את המחויבות הזאת, אין צורך לבוא בטענות לצד שלא נתבע לקיימה. צריך לבוא בטענות לצד המעוניין בה, שדאג לחרוט אותה בקווי-היסוד ערב הקמת הממשלה הזאת ומחויבותו להביא את הנושא לדיון ולקבלת החלטה משותפת, שתבטא נאמנה הן את קווי-היסוד והן את ההסכם הקואליציוני.

לכן לא המערך הוא כאן הצד האשם. שאליו צריך לבוא בטענות, אלא הליכוד, שדאג להעמיד את הנושא המדיני החיוני הזה ערב הקמת הממשלה והוא ממאן להביא תביעה זו, התראמת את קווי-היסוד וההסכם הקואליציוני, לדיון ולהכרעה.

משום כך, אדוני היושב-ראש, מאחר שלא היתה שום החלטה בנוגע לסטייה ממחויבות זו — לא כממשלה ולא

האומנם התנאים שבהם מקיימים מאשר-ומתן אפשרי עם המלך חוסיין, התנאים שבהם נמצאת יהודה ושומרון בשנת 1986, הם אותם תנאים שהיו קיימים בשנת 1977? מובן שהתשובה היא שלילית. מובן שלמציאות כשטח יש השלכות על טיבו של המשא-ומתן ועל מה שכל צד אחד יאמר לשני באותו משא-ומתן.

לצער הרב, העובדות כשטח מצביעות על כך, שכאילו כבר קיים הסכם, שכאילו כבר קיימים קווים שממשלת ישראל אינה רוצה לעבור אותם, על-מנת שאת אותו משא-ומתן עם המלך חוסיין אפשר יהיה לנהל על בסיס מציאות התואמת את תביעותיו של המלך חוסיין. אנתנו כבר מסכימים לכך, שעובדות מסוימות לא יישנו, על-מנת שיהיה ניתן לדבר על דברים מציאותיים.

הסימנים מראים. המינהל האזרחי משנה את פניו. שמעתי בשבת כרדיו את מתאם הפעולות כשטחים אומר, שהיה כעתיד תהליך של מסירת תפקידים, לרבות תפקידים של ציני מטה במינהל, לידיים של תושבי יהודה ושומרון.

גדעון גדות (הליכוד):

הדברים האלה באים מהתנועה שלנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

התפקידים המוטלים על ראשי הרשויות, על הרשויות המוניציפליות, מתרחבים והולכים מרחיבים — וזה סימן נוסף לתוכנית האוטונומיה הטריטוריאלית שעליה אני מתרע — את שטחי השיפוט של העיריות. יש גם ממד של הענקת זיקה לשטח, לטריטוריה. מרחיבים את תחומי השיפוט של העיריות, יוצרים זיקה טריטוריאלית, ובין השאר מעבירים בזיקה הטריטוריאלית הזאת אדמות מדינה נוספות.

ממד נוסף של הגשמת אותה אוטונומיה טריטוריאלית — הקמת משטרה עירונית, ששמעתי עליה מפיו של מתאם הפעולות כשטחים, זאת נוכח צמצום אדמות המדינה והעברתן לידיים שאינן ידיים של הממשל הצבאי.

הכול מלווה בתוכנית שאנתנו שומעים עליה מדי פעם בפעם — תוכנית לשיפור איכות החיים — שבה אחד האמצעים הכלכליים המרכזיים, בין השאר, הוא בנק קהירי-כת-עמון, שכבר פועל כשכס ועומד לפתוח סניפים נוספים.

ואולם, העובדה המשמעותית ביותר מכל העובדות שמניתי אינה העשייה ואינה העובדות שנקבעות כשטח, אלא המחלף המלווה את כל הפעולות הללו, המחלף של אי-התיישבות, מחלף של הקפאת ההתיישבות היהודית כיהודה ובשומרון. המחלף הזה אין רק משמעות ביטחונית, אין רק משמעות חטיבתית. יש לו משמעות מדינית מדרגה ראשונה. יש בו, בראש ובראשונה, הפרה של קווי היסוד שעל בסיסם נבחרה הממשלה ועל בסיסם קיבלה את אמון הכנסת. הממשלה הזאת באה לכנסת לבקש אמון על בסיס המשפטים האלה: "יובטח קיומם ופיתוחם של היישובים שהוקמו ועל היקף פיתוחם הוחלט בממשלה. תמישה עד שישה יישובים יוקמו תוך שנה. קביעת שמותיים — — — תיעשה — — — ביצוע החלטות של ממשלות קודמות על הקמת יישובים שטרם הוקמו ושמותיהם יהיה בשנים שלאחר מכן". כלומר, בשנה הראשונה — שישה יישובים, בשנים נוספות עוד יישובים מתוך הרשימה של 28 יישובים.

אני שואל את ראשי הממשלה שבאו לבקש את אמון הכנסת: על בסיס ההתיישבויות נתנו ככם אמון. מדוע אתם

ששת היישובים האלה, אדוני היושב-ראש, מעוגנים בקווי-היסוד, מעוגנים בכסיס שעליו קמה הממשלה הזאת, ומחובתנו לצמוד על כך שעניינם יוכרע בפורום המשותף, קרי הקבינט. אם ייעשה הדבר הזה במהרה — הם יקומו. אם הוא לא ייעשה — אנחנו, הליכוד ולא אחר, נגיה אשמים בכישלון, באי-מילוי השליחות שלנו.

הסוגיה הזאת אינה עומדת להכרעת הכנסת. הסוגיה הזאת, כפי שהביא אותה חבר הכנסת מיכאל איתן, תועבר לראש הממשלה, כדי שידע את חומרת המצב וכדי שהתוכנית הזאת, המדוברת על שישה יישובים חדשים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, כפי שהוגשה לו, תוכא לאישור, ובהקדם. זאת אמטור לו נאמנה.

היו"ר א' שוסטק:
מה אתה מציע?

שר הבינו והשיכון ד' לוי:
אמסור את הדברים. זה מה שסיכמנו. זאת התשובה שלי.

היו"ר א' שוסטק:
זאת אומרת, חבר הכנסת איתן, שאתה מסתפק בהודעת השר. תודה.

כשום פורום של שתי המפלגות במשותף — הדבר שריר וקיים ועל ראש הממשלה להביא את הסוגיה הזאת, לאלתר, לדיון ולהכרעה.

בהתאם לכך ומתוך נאמנות הן לתפקידי כחבר הממשלה מטעם הליכוד והן לתפקידי כשר הבינו והשיכון הכינוי תוכנית הגשתי אותה לראש הממשלה. היא טרם הובאה לדיון. אני מצפה לכך שהיא תובא לדיון ולהכרעה בהקדם, עוד טרם תעבור הצעת החקציב בכנסת.

אינני מקבל את הטענה שלפיה אי-אפשר, בגלל המצב הכלכלי, להקים יישובים חדשים. טענה זו ריקה מתוכן. היא מנוקת מן המציאות. אין לה בסיס משום שלששת היישובים האלה דרושים בסך הכול 18 מיליון שקלים חדשים: בשנה הזאת בסך הכול 10 מיליון שקל, ובשנה הבאה — 8 מיליונים.

מי שמתחייב, חותם ומזרים בשם אותה ממשלה בעצם הימים האלה סיוע במאות מיליוני דולרים לסקטורים רבים, כל סקטור על-פי החינוכיות שלו והצדק שלו, ולמול מאות המיליונים האלה יטען ש-10 מיליון השקלים הדרושים להקמת היישובים החדשים הם שישפיעו על המצב הכלכלי, או שכדי להקים אותם אין לממשלה 10 מיליונים, בגלל מצבה הכלכלי — אני חושב שהוא עושה שקר בנפשו, הוא עושה שקר גם עם הזולת, והוא עושה שקר גם עם מפלגתו.

יא. הצעה לסדר-היום

הטיפול בנכים עקב שכיחה במוסד לביטוח לאומי

אסור היה לך להשתמש ברעיון, ואפילו העלית אותו לצורכי המשא-ומתן הכלכלי בלבד.

רבותי, חברי הכנסת, איש לא הזמין את הנכות. איש לא "קנה" אותה. היא גורלו של האדם. כך נגזר עליו משמים. אך טוב שידע הציבור הבריא והמתעלם מכביית הנכים: איש אינו מחוסן מפני הנכות. אדם הולך כרחוק, ואפילו על המדרכה, הדוף. קורה משהו. הוא אף אינו יודע מה ואיך, והנה הוא נכה לכל ימי חייו. קראתי בעיתון, שבסמוך לאותה הפגנה שהוכרתי, התנה נכה את מכוניתו האמריקנית הגדולה, שצריכה להיות לו תחליף לרגליים. תחליף? תחליף לרגליים? המכונית רק מקלה את הניידות ותו לא. אין תחליף לרגליים. אנשים שעמדו בקרבת מקום ולא שמו לב שזו מכונית של נכה הביטו בו ואמרו כמה ביטריי קנאה. הנכה נפגע ואמר כזעם: קחו את המכונית ותחזירו לי את הרגליים שלי. האנשים הסמיקו והסתלקו בשקט.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על הרבה עניינים הקשורים בנכים יכולים כולנו להסמיק, הן על המקרים הגלויים רבים ומעוררים תגובה ציבורית, כמו הדיבורים שהיו לאחזנה על קיצוץ ההטבות לנכים, והן על לעניינים שלא מדברים עליהם בציבור, כגון: הוועדות למיניהן, שאינן פועלות ופוגעות קשה בנכה. אומנם איי-התכנסות הוועדות מכניסה לאוצר המדינה כסף, אך אוי ואבוי אם הרגליים החסרות לנכה צריכות להוות מסך כלכלי למדינה.

כתשעה חודשים שבתו הוועדות של הביטוח הלאומי, ויש כחמש ועדות כאלה. הרופאים דרשו יותר כסף, נראה שהם קיבלו את מבוקשם, ועתה חזרו לעבודה. אבל עכשיו שוכחות ועדות הערר של הביטוח הלאומי, שעניינן נכות כללית, המומחים שאינם רופאים, כגון העובדים הסוציאליים,

היו"ר א' שוסטק:
חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 5065: הטיפול בנכים עקב שכיחה במוסד לביטוח לאומי — מאת חבר הכנסת דב שילנסקי. בבקשה, חבר הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הבה נתחיל בדיבור על מוסד. אצל ליאו בק, בדבר על "התגלות ודת העולם" בספרו "עיקרי היהדות", עמ' 78, מוצאים אנו: "המוסד לא רק דבר של תכונה ואופי הוא ליהדות, אלא הוא עיקרה, הוא תוכנה, הוא מהותה".

גישה זו של היהדות ספגתי משחר נעורי. ידעתי כי כזו היא היהדות, ועוד בגולה, בעיירות הקטנות בכיישובים היהודים הגדולים, העלתה היהדות מעלה-מעלה את המוסר.

מה קרה לנו כארץ הזאת, בארץ-ישראל? מה קרה לנו שחושניו נהיו קהים לסבל הזולת?

שמואל אוזייה, במדרש שמואל פרק 4, עמ' מ"ט, אומר: "אמרו על דרך ההלצה 'עשירי זה ראשי תיבות של: ע — עניינים, ש — שיניים, י — ידיים, ר — רגליים ובריאות'. אלה שיש להם כל זאת אינם חשים — ולצער, אצלנו לעתים קרובות גם אינם מבינים — את מצבם של אלה שאין להם אחר מחלקי גופם אלה. לכן הגענו למצב של ניסיון לקצץ בצורה זו או אחרת בהטבות הניתנות לנכים.

לאחרונה היתה לי, יחד עם חברי כנסת אחרים, הזכות להשתתף בהפגנה של הנכים. אחת הסממאות שנשא אדם חסר שתי רגליים היתה: "תראו, ממי רוצים לקחת". שר האוצר איננו פה, לכן גם לא אחווכח אתו עכשיו. אך זאת אגיד לידירי שהאוצר, משה נסים: גם אלמלא היתה לך כוונה לקצץ לאלה,

היו"ר א' שוסטק:
מה אתה מציע?

דב שילנסקי (הליכוד):
לדון בנושא.

היו"ר א' שוסטק:
לדון במליאה?

דב שילנסקי (הליכוד):
זה מה שאני יכול להציע. ודאי חבר כנסת אחר יציע
להעביר את הנושא לוועדה. אני מקווה כך.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
הנושא נדון בוועדה. אין טעם לדון בו פעם נוספת בוועדה.
צריך לדון בו במליאה.

היו"ר א' שוסטק:
השר משה שחל ישיב על ההצעה.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:
ארוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אבקש לנהוג אתי היום
כמידה של סכלנות. נתבקשתי על-ידי שרת הבריות להשיב
במקומה מאחר שהיא חולה, ואני מאחל לה החלמה מהירה.
לכן אני משיב, למעשה, את התשובה שהיא היתה אמורה
להשיב. המתחייסת לנושא של מזכירות של ועדות רפואיות
לפטור רכב נכים ממס.

דב שילנסקי (הליכוד):
— — —

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:
אל תשאל אותי יותר מדי שאלות. זו התשובה שיש לי.
ואני אינך להשיב רק "לפי הספר".

משרד הבריות מפעיל ועדות רפואיות לפטור רכב נכים
ממס מכוח ההסכם שבין האוצר לבין המוסד לביטוח לאומי.
כאשר הבדיקות הרפואיות מחבצעות במשרד הבריות.

אורה נמיר (המערך):
איפה הן מתבצעות?

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:
במשרד הבריות.

אורה נמיר (המערך):
יש לך מזל שאחה רק ממלא את מקומה של שרת
הבריות. אבל אנחנו סולחים לך, אחה רק קורא אח מה שכתבו
לך. חבר הכנסת שילנסקי איננו חבר בוועדת העבודה והרווחה
והוא אינו יודע על איזה מוקש נורא הוא עלה כאן. זה מסיפורי
הביורוקרטיה ה"יפיים" של מדינת ישראל.

דב שילנסקי (הליכוד):
אני מקווה שהנושא יגיע לוועדה.

אורה נמיר (המערך):
אנחנו בעיצומם של הדיונים. נצרך גם את הנושא הזה.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:
חברת הכנסת נמיר, אני יכול רק לומר לך, שהייתי
יושב-ראש ועדה לניידות נכים, שכומנו מינה אותה משה
ברעם. זיכרונו לברכה.

הנהלת המוסד משלמת כעד הוצאות הבדיקות הרפואיות
למשרד הבריות.

ביום 31 ביולי 1986 הושג סיכום בין האוצר לבין

הפסיכולוגים, היועצים להתאמת כל מיני אבזרים לנכה או
העובדים הטכניים להתאמת אבזרים מסוגים שונים, שובחים
עכשיו. הם מסרבים לעבוד כתנאי השכר שמציעים להם.
האוצר מרוויח כפליים: לא משלמים לרופאים ולכל הגורמים
האחרים הקשורים בוועדות שאינן מתכנסות — ואנחנו יודעים
שבסופו של דבר, אלה שלא באו לישיבות הוועדות מקבלים
אולי, בצורה זו או אחרת, חלק מהכסף — ולא נותנים את
ההטבות לנכה, וזה מה שכוואב. הדבר אמור לגבי נכות כללית,
שהיא נכות הנגרמת בדרך כלל ממחלה, היינו אינה נובעת
מתאונת עבודה או מתאונת דרכים וכדומה.

במשרד הבריות פועלות שתי ועדות: האחת — הוועדה
של המכון לבטיחות וגהות; והשנייה — הוועדה לענייני רכב.
לא אכנס לחלוקת הסמכויות בין שתי הוועדות, רק אציין
כללית, שהן קובעות עקרונית אם הנכה מסוגל לנהוג ברכב,
ואיזה רכב זכאי הוא לקבל, היינו, איזה גודל ואילו אבזרים יהיו
בו.

כנסת נכבדה, שתי הוועדות הללו אינן פועלות, כי
המזכירות שובחות. הן מסרבות לקבל 7 שקלים חדשים
לישיבת ועדה, כשכל ישיבת ועדה נמשכת שלוש שעות לפחות.

ידידי שר העבודה והרווחה, שאותו אני מכיר, מוקיר,
מערך ומכבד, איננו פה. השתדלתי שלא להצליף, אלא רק
להעלות את הבעיה, אך אי-אפשר לשתוק כאשר נכה שאין לו
רגליים אינו מקבל רכב זה שנה, משום שהוועדות שובחות.
ואני מוכרח לדרוש ממנו — והדברים יגיעו לידיעתו —
שיורד אין קורה שמתעללים כל כך בנכים במשרד שהוא
מופקד עליו. הנושא שייך במידה מסוימת גם לשרת הבריות,
שנשאה פה, בכנסת, ככנות וככשרון רב, את הדגל של שמירת
זכויות החלשים. ואולי גם היא צריכה לבדוק מה קורה פה. אין
קורה בכלל שנוצרה בעיה כזו. גם לי נודע על כך במקרה
כהפגנת הנכים שהזכרתי. איש לא פתח את הפה ואיש לא דיבר
על כך, אלא בהפגנת הנכים, ויודאחי שהדברים נכונים. כאשר
הובאה הצעתי לפני נשיאות הכנסת, כדי לאשרה כהצעה
דחופה, חשבה הושיאות, כנראה, שדרכו זה הוא בלתי אפשרי,
ואמרה שצריך לבדוק זאת. לכסוף בדקו ואישרו כי זוהי
המצאות.

ארוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נאמר שהעולם נברא
בעשרה דברים — — —

אהרן נחמיאס (המערך):
בעשרה מאמרות.

דב שילנסקי (הליכוד):

חודה רבה על התיקון. המאמרות הראשונים: "בחכמה
ובתבונה". זו תוכמה לפגוע באנשים החלשים? תבונה, ודאי
שאינן כאן.

"בדעת ובכוח, בצורה ובגבורה". דעת אין פה, אבל כוח
יש פה. כוח — אומר הממשל: אצלי הכסף, אצלי ההטבות.
רוצה — נתון, לא רוצה — לא נתון. גבורה גדולה.

"בצדק וכמשפט" — פורמלית, אפשר לעמוד פה במבחן
המשפט, אם כי יש לי ספק בכך. צדק ודאי שאינן כאן.

"בחסד וכרחמים" — חסד ורחמים, זה מה שאני דורש
לגבי הנכים, קצת חסד, קצת רחמים. נוסף על זכות, קצת חסד,
קצת הנהנה, קצת רצון טוב.

הייתי רוצה להציע להעביר את הנושא לוועדה, אבל כיוון
שאינני יכול, אני מציע לדון בו במליאה.

וחלילה, פגוע ביד, והוא צריך הגה-כוח, וזה על-פי הרוב רוב קצת יותר כבד, הוא צריך להתייצב בפני ועדה רפואית של משרד התחבורה, שתקבע את כושרו לגבי ההגה. היתה תקופה שבשביל תורת של נכה הוא היה צריך לגשת למשרה. הרי זה טירוף מוחלט.

ואלה תמיד אותם רופאים, כי אלה רופאים שעושים "חלטורות", בשעות הערב, בוועדות האלה. לכן לפעמים אלה אותם רופאים בשלוש וריאציות, חברי השר משה שחל יודע זאת, כי הוא עמד בעבר בראש ועדה כשהיה חבר כנסת, והוא הציע פישוט של ההליכים, יש לי הדוח שלו. אם זה היה מתקבל, זה היה חוסך הון תועפות מבחינה כספית, והיה גם חוסך סבל ומקצר את הפרוצדורות האלה. הוא הציע לרכו את כל החהלין בוועדה אחת.

על כן, באופן הפגנתי אני מציע להוריד את הנושא מסדר-היום, כי פשוט אי-אפשר לתאר את מידת הטיורוף האדמיניסטרטיבי שבו, עכשיו בא גם העניין הקטנוני הזה, שבשביל כמה שקלים מחזיקים במשך שנה נכים חסרי רגליים. אני אומר שכמחאה צריך להוריד את הנושא מסדר-היום. עם זאת, הדבר אינו צריך להפריע לוועדת העבודה והרווחה לטפל בנושא ביוזמתה: אני אומר זאת כמחאה פרלמנטרית. זה מצב בלתי נסבל, וצריך לתקן אותו ולתמיד.

היו"ר א' שופטק:

תודה לחבר הכנסת שבת וייס. אני רוצה לשאול את חבר הכנסת שילנסקי: האם אתה מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה?

דב שילנסקי (הליכוד):
 כן.

היו"ר א' שופטק:

אם כן, לפנינו שתי הצעות: האחת - להעביר את הנושא לוועדה: השנייה - להסירו מסדר-היום. אני מעמיד אותן להצבעה.

ה צ ב ע

	בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה	— רוב
	בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת	— מיעוט
	ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.	

יב. הצעות לסדר-היום

שביתה בבתי-חולים ממשלתיים.

הנושא הזה, הרפש, הלכלוך, הצואה - הכול באשמת הממשלה. זו רק אחת הדוגמאות לחוסר אנושיות, וזה בזמן שיש לישראל המון כסף, אבל לאילו צרכים מוציאים אותו? הדרישות של עובדי המינהל והמשק ושירותי העזר צודקות. זאת אומר גם מנכ"ל משרד הבריאות, ד"ר רב גולן, הוא אמר: "המצב כיום הוא כישוי לחוסר היענות מצד המערכת, זאת אומרת הממשלה, לדון עם קבוצת עובדים

ההסתדרות הרפואית על שינוי התעריף לרופאים בוועדות רפואיות. במסמך זה אין התייחסות לשינוי התעריף למוזכרות הוועדה.

נודע כי במשרד הביטחון וכמוסד לכיטוח לאומי העלו על דעת עצמם את התעריף למוזכרות ב-26 שקלים חדשים לשיבה, כאשר העובדים במשרד הבריאות עדיין מקבלים סכום של 7.01 שקלים חדשים לשיבה. משרד הבריאות פנה לממונה על השכר והסכמי העבודה כמשרד האוצר בבקשה להעלות את התעריף גם למוזכרות של המשרד, אך תשובתו היתה שלילית. נבדקה האפשרות כי העובדים הנ"ל יקבלו את שכרם ישירות מהביטוח הלאומי, אך הנהלת המוסד לא הסכימה להצעה של משרד הבריאות.

מאז 1 בדצמבר 1986 הפסיקו המוזכרות לטפל בחקים המופנים לוועדות רפואיות, ועקב זה משותקת עבודת הוועדות.

ההצעה של משרד הבריאות היא להעלות את התעריף לעובדים ולהשוותו לתעריף המשולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי ומשרד הביטחון.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

היו"ר א' שופטק:

תודה רבה. הצעה אחרת לחבר הכנסת שבת וייס.

שבת וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להציע להוריד את ההצעה מסדר-היום, מאז נבחרתי לכנסת, זו הפעם החמישית שאני עולה על הבמה כדי לדבר באותו נושא. יש לי בנושא זה עדות אישית, לפני 20 שנה אירעה לי תאונת דרכים, ומאז התגלגלתי במסלול הזה.

לא השתתפתי בהפגנת הנכים, כי חשבתי שכמי שנוגע בדבר אינני צריך להשתתף בהפגנה, אם כי יש חברים המשתתפים בכל הפגנה, בין שהם נוגעים בעניין ובין שאינם נוגעים בו, אבל, כאן בכנסת, אני רוצה לומר לכם, שזה מסלול תעתועים בלתי אפשרי. על כן, כאשר חברי דב שילנסקי דיבר על כך אמרתי: לא חסד ולא רחמים, העניין מוקנה בזכויות. וזאת הרוגמה המובהקת לכך שהדרך למימוש הזכויות רצופה גיהנום אדמיניסטרטיבי.

אדם שנפצע כתאונת דרכים שנחשבת כתאונת עבודה, או אדם שנפצע ככל תאונת עבודה אחרת, יש לו ועדה רפואית אחת של המוסד לביטוח לאומי, שקובעת בשלב מסוים את דרגת נכותו. על-מנת להשיג רכב, שהוא משמש לעתים במקום רגליים, הוא צריך להתייצב בפני ועדה רפואית של משרד הבריאות, כדי שתקבע את סוג הזכאות שלו. אם הוא, חס

היו"ר א' שופטק:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 5074, 5088, 5106, 5107, 5108, 5115, 5122, 5123, 5129 בנושא: שביתה בבתי-חולים ממשלתיים. רשות הדיבור לראשון המציעים, חבר הכנסת מאיר וילנר. בבקשה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קשה לדבר בשקט על

אבל הוא מתעקש, לא אכפת לו, זה לא מזז אותי; הוא לא נקט שום צעד, ולו הקטן ביותר, כדי למצוא פתרון כלשהו.

הלא היה הסכם, היתה החלטה עקרונית, ועדת-פרדה לא היתה צריכה לקבוע אם להשוות את השכר, היא צריכה היתה לדון בפרטי העניין. העיקרון של השוואת השכר נחשב בממשלה לפני שנה. לכן הסכם הוא לא הסכם, דיבור אינו דיבור, כשם שלא מבצעים את ההסכם החתום על-ידי הממשלה עם האחיות, וזה עלול להביא להסתכנונות נוספות.

לצערי, נחנה הנהגת ההסתדרות הכשר להפרת הסכמים חתומים בכך שהסכימה, בניגוד לחוזה חתום, לקצץ בחוטרפת היוקר ולקצץ באכזריות בסובסידיות, ובכל יום מעלים מחירים.

גם היחס של הממשלה לשירותי הבריאות הוא שעוררייה וחרפה למדינת ישראל, ההשתתפות של הממשלה בתקציב קופת-חולים בשנת 1978/79 היתה 30%, בשנת 1986/87 — 31.1%, ועכשיו כמעט אפס. בשביל מה אנחנו משלמים מסים למדינה? הלא שירותי החינוך והבריאות צריכים להינתן על-חשבון המדינה, על-חשבון המסים, על-חשבון תקציב המדינה. ידוע לאילו מטרות מוצא תקציב המדינה: לצבא, ללכונן, לכיבוש.

אנחנו מציעים שהכנסת תחליט, ולא — היא תהיה אחראית, ולא רק הממשלה: א. להיענות מייד לדרישה המרכזית של השוכתים להשוות את שכרם לשכר העובדים המקבילים בבתי-החולים של קופת-חולים; ב. כדי לבצע את זה — להקציב מייד סכומים מתקציב המדינה לביצוע הדבר ואף להוסיף תקנים ולשפר את תנאי העבודה, שגם כך הם קשים מאוד; ג. לגנות את העמדה הקשותה של שר האוצר והממשלה; ד. להגדיל באורח משמעותי את תקציב משרד הבריאות.

היו"ר א' שוסטק:

תודה רבה. רשות הדיבור לחברת הכנסת אמירה סרטני.

אורה נמר (המעריך):
מי אחריה?

היו"ר א' שוסטק:

לא אומרים. הרי כל אחד מציע בזכות עצמו, אלה הצעות לסדר-היום. אבל אם את רוצה לדעת מי המציע הבא — חבר הכנסת רנינו.

אמירה סרטני (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זכור לכולנו המושג המלבב "להיטיב עם העם", שטבע שר אוצר מסרים, אשר יצר אצלנו את הלכי-הרוח של "אכול ושתה כי מחר נמות". אכלנו ושתינו ואנחנו מסרבים למות, מסרבים לקבל את המהלכים ההולכים וממתים ערכים הומניים בסיסים בחברה שלנו.

החולים והקשישים בבתי-החולים מצפים ומקורים לקבל את הסיוע שהם אמורים לקבל, וגם במצבים קשים הם מצפים למי ששייך להם את חייהם — יש מי שיכול לעשות זאת במקרים מסוימים — ואין זאת פראזה, כי אנחנו עוסקים כאן בחיי-אדם. ומה עושה המדינה הנאורה שלנו? כיצד מתייחסים אל אלה אשר עובדים בשירותה של החברה והם המיטיבים באמת עם העם, לא בדיבורים ולא בכספי מותרות? בדרך של חשיכה מעוותת ומסוכנת מנהלים כאן מדיניות אשר מוליכה את המדינה למחשכים.

חברי הכנסת, התפיסה של שירותי רווחה כערך חברתי הולכת ונעלמת. הכול הופך לכורסה, הפועלת במושגים של

מסורה מאוד בבעיות שהיא מציגה תקופה ארוכה". האחיות, שעברו גם הן מודרי גיהינום כמאבק צודק, הביעו את הזדהותן עם המאבק של עובדי המינהל והמשק, והן אמרו שלשום: "אנו עברנו את זה על כשרנו. אנו יודעות מה זה לסחוב ציבור עובדים במשך שנה שלמה לכינוסה של איזו ועדה, ואחר כך עוד מאשימים את העובדים בחוסר אנושיות".

כמה מרחיחים שם? זה התפרסם: עובדת מטבח משתכרת

450 — 500 שקלים; פועלת ניקיון — 400 שקלים; נהג — 450 שקלים; סניטר-אלונקאי — 400 שקלים; מטפלת וכוח עזר — 400 — 450 שקלים; מחסנאי אספקה — 600 שקלים. ואיזו עבודה זאת? כולנו ראינו. זו עבודה איומה, נפשית ופיסית. ולממשלה לא אכפת, במיוחד לשר האוצר.

סכנת מגפה, אומרים הרופאים. נשקפת סכנה לחולים. חולים אינם שולטים בצורכיהם. אין כביסה, אין מזון, אין חימום, יש מחסור בתרופות, דחו ניתוחים, שולחים הביתה חולים, גם חולים פסיכיאטריים.

"בבית-החולים הפסיכיאטרי הממשלתי אברכנאל בבתי-א, במחלקות א' וב', בהן שוהים חולי נפש זקנים, התערבבו גברים ונשים יחד, התרוצצו חצי ערומים בתוך הפרשותיהם, שנזלו בפרתודור ובחדרים. המיטות היו הפוכות, הכיוב עלה על גדותיו. ב'שיכא' לא היה מי שיפנה את גופות הנפטרים מהמחלקות אל חדר המתים".

חברי הכנסת, האיום בצורים נגד העובדים הוא שעוררייה נוספת, התעללות מצד הממשלה גם בעובדים וגם בחולים, והוא עלול רק להחריף את השביתה.

השביתה חוקית. מזכיר הסתדרות עובדי המדינה, ראובן בן-עמי, אמר שהוא לא ידרוש מהעובדים לחזור לעבודה קודם שתתכנס ועדת-פרדה. אנחנו יודעים שעוד לפני למעלה משנה החליטה הממשלה לקבל את דרישת עובדי בתי-החולים הממשלתיים להשוות את שכרם לשכר עובדי בתי-החולים של קופת-חולים והוקמה ועדת-פרדה; אבל כמו במקרים אחרים — חבלה, חבלה. אפילו אתמול אמר מי שמטפל באיגודים המקצועיים בהסתדרות, מר הברפלד, שאין מדובר רק בשנה, העניין נמשך כבר עשר שנים, אבל לפני שנה קיבלה הממשלה את הדרישה ומינתה ועדה. שום דבר לא זו.

ההוויכות הזה, ההוויכות הבלתי אנושי — שר האוצר נסים אומר: בשום אופן לא תתכנס ועדת-פרדה, יהיה אשר יהיה. רוצים לשבור את השביתה כפי שניסו לשבור את שביתה האחיות. נסים מחייך, זו ההופעה שלו בטלוויזיה, אבל זה חיוך ציני של אדם אכזר, חסר רגשות אנוש אלמנטריים. איך הוא יכול לנהוג כך?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

הרי אתה לא מאמין כמה שאתה אומר:

היו"ר א' שוסטק:

הביטוי הזה איננו פולמטרי.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

זה לא יפה לקרוא כך לשר, הרי אתה לא מאמין בזה.

מאיר וילנר (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מה שאנחנו רואים בבתי-החולים הוא לא יפה. אין לו רגש אנושי. אם הוא שרצף לקבוע, לא אכפת לו, הוא לא מזז את הרבר, אפילו לא הולך לפשרה. לא אכפת לו כלל. שרת הבריאות וועקת נגדו ומצדקה את הדרישות של העובדים, דורשת שלא להתנות את כינוס ועדת-פרדה כסיום השביתה,

מיניסטרטוראלית, מי אחראי למה, האם השר בלבד או הממשלה כולה, כפי שכבר חוינו בוויכוחים כאלה?

חברי הכנסת, אין טעם שאביא מספרים. כולנו יודעים, שומעים ורואים. כלי התקשורת מכיאים את המראות האלה לכל בית. גם אין טעם להיתלות בכך שבית-חולים מסוים התנהג בצורה שהיתה בה לכאורה משום עבירה על החוק. אין טעם להיתלות גם בעיוותים אחרים ובכזוברים אחרים. חייבים לראות את הסך-הכול, והסך-הכול הוא, שלא זו בלבד שאסור לקצץ מתקציב הבריאות, אלא שחייבים להחליט כאן היום בדיון בכנסת, שיש להקציב את התקציב הדרוש לצורך הפעלתם של בתי-החולים בדברים הבסיסיים: בתרופות, במכשור ובשכר העבודה של אנשים העובדים שם קשה מאוד.

אני מעלה את הדברים האלה כאן ומציעה שיחקים על כך דיון בכנסת. תודה.

הי"ר א' שוסטק:

תודה רבה. כאותו נושא — הצעה מאת חבר הכנסת דוד דינו. בבקשה.

דוד דינו (הסיעה הדתית-לאומית):

אדוני היושב-ראש, כבוד השרים, שהנושא אומנם אינו נוגע להם וכנראה ממשלת ישראל החליטה לשלוח אתכם בכל זאת עם משהו.

שבח וייס (המערך):

לא, שרת הבריאות תולה.

דוד דינו (הסיעה הדתית-לאומית):

בסדר. אני מאחל לה החלמה מהירה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

כולנו מאחלים לה החלמה מהירה.

דוד דינו (הסיעה הדתית-לאומית):

אדוני היושב-ראש, למעשה, נושא היום הוא שתי שכיתות ולא שביחה אחת. אך אעמוד קודם כול על השביחה הבלתי-נסבלת בבתי-החולים הממשלתיים; בלתי-נסבלת הן מצד החולים והן מצד העובדים:

חברי הכנסת, נאמר: "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם". אנחנו דנים באנשים אשר תש כוחם ואין כיכולתם לשמור על עצמם, אנשים המרותקים למיטת חוליים, ועל הממשלה מטלת החובה לשמור על חייהם, כי זהו צו עליון.

משרד הבריאות, בתוקף תפקידו כזרוע של ממשלת ישראל וכאחראי לבתי-החולים, לא זו בלבד שלא עשה דבר לשיפור חייהם של החולים הקשים והלא-קשים, אלא אין בסמכותו לתת את התשובה למעשה, כי האוצר כובל את ידיו ואוסר עליו לעשות זאת.

כולנו אומרים: עבודה שווה לשכר שווה, אך אמירה לתוד ומעשים לחוד. אני בעד הידברות ונגו עיצומים ושכיתות חסרי הצדקה. אבל, במקרה דנן איני יכול לומר שהשביחה והעיצומים שנוקט ועד עובדי המינהל והמשק בבתי-החולים הממשלתיים ברחבי הארץ אינם מוצדקים, אף שהשביחה גורמת סבל בליתיאור. הם נאבקו כליכך הרבה זמן כדי להשוות את שכרם לשכר העובדים כאותו מקצוע בבתי-חולים של קופת-חולים.

מאבקי כוח, הן מצד הממשלה והן מצד העובדים, הם הדבר הקשה ביותר והפסול ביותר. הממשלה אינה יכולה להתחפר בעמדה של אי-הידברות כל זמן שהעובדים לא יחזרו

מסחר על חוקיו. שר האוצר מתכוון לפתור את הבעיה באמצעות הליכים משפטיים, במקום לתת תשובה אמיתית על בעיה קשה זאת. הוא מוציא צווי-רייתוק לעובדים, בניגוד לעמדתה של שרת הבריאות. ושמענו כאן את המספרים: בניגוד שעובד 16 שנה מקבל 500 שקלים חדשים כחודש. מזה הוא צריך להתקיים? כנראה שבשל כך גם סירב השר היום לבוא לישיבת ועדת העבודה והרווחה, שדנה במשבר הקשה הזה.

לבריאות, חברי הכנסת, אין כסף. משחקים בפוליטיקה — אני מצטערת לומר זאת — על גבם של חולים וקשישים, ואין גם כסף לתשלום שכרם של העובדים. אין גם כסף להשוואת שכר השוטרים לשכר משרתי הקבע, והחלטתי — כל זמן שהעניין לא בא על פתרונו ונשות השוטרים שוכחות כחן שביחתי-רעב — להעלות זאת ככל הזדמנות, עד שגם לנושא זה יימצא פתרון.

קיימת מצוקה כלכלית, ואנחנו כולנו יודעים זאת. העונה היא קטנה, אבל את הפרוסות יש לפרוס ולחלק בזהירות ומתוך שיקול-דעת מרבי ומעמיק, וראשית כול יש לספק את הצרכים הבסיסיים, הקיומיים. אבל מה קורה? מול התביעה של מזכ"ל ההסתדרות — ואנחנו יודעים כמה רושם זה עושה, כאילו הוא דואג רק לטובתו הפרטית — שחובע מן האוצר לתת תשובה על בעיית הבריאות, מגיעים אל שר האוצר הכולי-יכול נציגי יש"ע — יישובי יהודה שומרון עזה — ותובעים את ליטרת הכשר למען יישובה של ארץ-ישראל הגדולה — שמענו את זה גם פה היום בנושא אחר — וחבריהם ותומכיהם מאיימים שלא להצביע בעד תקציב לבריאות עד אשר לא יבואו על סיפוקם בתחום זה. איוו השוואה, איך אפשר להעמיד כן את הדברים אחד מול השני? חברי הכנסת, האם אלה שתובעים זאת שומעים מה שפיהם אומר? האם הם מוכנים לקחת על אחיותם את בריאותם וחייהם של חולים? חברי הכנסת, האין זה צו עליון לשמור על חיי אדם ועל בריאותם של אנשים? חברי הכנסת הרתיים, האם פיקוד נפש איננו צו עליון?

אכל, אנחנו מיטלטלים מביחה לביחה. קודם האחיות — ואנחנו יודעים שגם עניין זה טרם נסגר, מפני שלא עומדים בהתחייבויות — וכשני שוכתים עובדי המינהל והמשק בבתי-החולים הממשלתיים, ואנחנו יודעים שבתוך עומדות עוד קבוצות אחרות.

למה זה קורה? מישהו היטיב עמהם? האם לא רואים שמאיריים ומוסיפים כל פעם עוד ועוד לאלה שיש להם, ופוגעים יותר ויותר בשירותי החברה הבסיסיים, האלמנטריים, שחברה אינה יכולה להתקיים בלעדיהם?

ועדת-פרה, שהוקמה ב-1972, אינה עם תכנסת ואינה פועלת. יש לנו ממשלה ובה 25 ראשים, ברובם עם תיקים וכמה בלי תיקים, ולא ימצא מי שייקח על עצמו לטפל בנושא זה. כפי שנאמר, אין כרגע נציב שירות המרינה, כי אין מי שיבחר וימנה אותו, ומי שצריך למלא את מקומו פשוט אינו רוצה, כנראה להכניס ראש בריא למיטה חולה, למיטתם של החולים. איני יכולה להסביר לעצמי בצורה אחרת את ההתנערות מאחריות. הוא נסע לחוץ-לארץ. יכול להיות שהוא היה צריך לנסוע.

אנחנו יודעים שמשרד הבריאות אינו מוסמך לנהל משא-ומתן, ולמרות זאת הוא מנסה להשפיע לכיוון זה או אחר. אנחנו מדברים כרגע על 10,000 עובדים ב-33 בתי-חולים ממשלתיים. איני יודעת, האם אין מי שייטול עליו אחריות? אחרי שיקרה הרע מכול — ואנחנו יודעים שאנחנו צפויים לו בכל רגע — אז יתווכחו כאן בשאלה מהי אחריות

שכיתה ועיצומים, הגורמים ביטול תורה והפקרת תלמידים לרחוב, הם מעשה איום, המסכן חייהם של ילדי ישראל. אנחנו מדברים על חיי הזקנים, והנה גם חייהם של הילדים בסכנה. לדעתנו, זהו חטא בל יכופר. מאבק זה אינו מעניינם של המורים והגננות. יש ועדי הורים, יש הורים הרוצים ודאי בחינוך בניהם, ולמעשה, הם הנפגעים העיקריים. הם הם אשר מתפקדים הוא להקים צעקה, להתריע, וככוחם למנוע או לא למנוע קיצוץ במערכת החינוך. אני גם לא משחרר את שר החינוך ממאבק. חובתו ותפקידו היאובק להילחם על כך שתקציב המערכת לא יקוצץ. אך אין זה תפקידם של המורים.

צר לי מאוד, לומר, שהמופקדים על חינוך בנינו הודרו הודרות יתר להגיב על הקיצוץ במערכת החינוך ובהבל פיהם הם משביתים מערכת חינוך שלמה. זהו שיקול מוטעה, כי שיקול דעת חינוכי ודאי אין פה. לכן אני פונה אליהם מעל במה זו לחזור בהם ולקיים את שעות הלימודים כסדרן.

חברי הכנסת, אין אני טוען, חלילה, שמערכת החינוך לא תיפגע כתוצאה מן הקיצוצים, ובעיקר החינוך הממלכתי-דתי. אם התקציב אכן יקוצץ, כפי שמתכנן האוצר, ידוע לנו שופחתו שעות הוראה, יפוטרו מורים, ייגרו כיתות, והסובל העיקרי הוא החינוך הממלכתי-דתי. יחירה מזאת, זה יגרום לפגיעה בחינוכם, בתרבותם ובהשכלתם של התלמידים. זהו דבר חמור כשלעצמו, ולכן זהו תפקידם של הורים, ועדי הורים, ושר החינוך בראשם, להתמודד עם הבעיה.

חברי הכנסת, בעולם הרחב משתדלים, ואכן עושים, למען הרחבת הלימודים ורווחת החינוך, ואצלנו מקצצים. אינני אומר שעל המדינה להעניק רווחת חינוך, אך היא חייבת להרחיב את החינוך.

עם כל זה, ארוני היושבי-ראש, הדרך שולקטים המורים והגננות אינה הדרך הנאותה לטיפול בנושא קיצוץ בתקציב מערכת החינוך. ולכן טוב תעשה הכנסת אם תקרא להם לקיים הלימודים כסדרם ולמנוע סכל ונוק, שאינם ניתנים לתיקון. ילדי ישראל.

ועכשיו — לנושא שלנו. אני מציע, ארוני היושבי-ראש, לדון במליאת הכנסת על הנוק החמור שנגרם לאותם זקנים וקשישים, שאינם יכולים לזעוק, ואת זעקתם אנו מביאים זקנים ומציעים לדון בנושא במליאת הכנסת.

היור"ר א' שוסטק:

תורה רבה. עד עכשיו כולם שמרו על מסגרת הזמן. כאותו נושא — הצעה לסדר-היום מאת חבר הכנסת אברהם ורדיגר. בבקשה.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

ארוני היושבי-ראש, חברי הכנסת, מערכת הבריאות בישראל היא כידוע מן המתקומות, הטובות והיעילות בעולם. מערכת זו קנתה לה שם עולמי, ורוכת הן המדינות אשר מערכת הבריאות בישראל משמשת להן דוגמה.

קשה, על כן, להבין מדוע מערכת חיונית זו אינה יציבה, מעורערת, ואולי מותר גם להשתמש בכינוי — חולה, ואינה מסוגלת להשתחרר מהמחלה הכרונית של התערערות יחסי העבודה בכל המגורים שלה: רופאים, אחיות, מינהל ומשק, מקצועות פארא-רפואיים וכדומה. משום מה, נקלעים אנו מדי כמה חודשים למצב שהוא כמעט ללא מוצא במערכת אשר אי-תפקודה הנומלי עלול למוטט את כולנו ולסכן חיי אדם.

אנו נמצאים היום ביומה השלישי של שכיתת עובדי המינהל והמשק בכתי-החולים הממשלתיים. על המצב הקודר

לעבודה, העובדים מתחפרים בעיצומים ובשביתה, אשר גורמים נזק רב לתברה בישראל ולקשישים שלגביהם נצטווה עם ישראל: הדרת פני זקן. כבודם של הזקנים וכבוד חיי אדם נרמסו. החולים הסיעודיים מקבלים במיטותיהם, הלכלוך והצחנה אכילים את יחרת ימי החיים שנשארו להם.

ארוני השר, אומנם אינני יודע מי יענה על ההצעות — כנראה שר האנרגיה, ואני מקווה שהוא ישפוך קצת אור. כפי שהאיר על עם ישראל כחברת החשמל, על העובדים וגם על החולים, אבל, אינני יכול לעבור לסדר-היום ולא לשאול כמה שאלות.

האם משהו מאתנו, ארוני השר, מוכן לשאת את הסבל הנורא הזה ולשתוק?

השנייה — האם אהה מסכים שכבוד האדם יושפל בצורה מתפירה, כפי שראינו בטלוויזיה ובעיתון?

אוכל — אין, כביסה — אין, ניקיון — אין, טיפול סיעודי — אין. מה כן יש? האם איננו חושבים שאנו עצמנו עלולים להגיע ביום מן הימים לאותו מצב אומלל, אכזרי ובלתי-אנושי? כלום זה חינוכי, מוסרי וחברתי לתת לאותם זקנים בטוס בחוליים ובחולשתם?

חברי הכנסת, צר לי מאוד לומר, שהנושאים באחריות מתענרים ממנה ונותנים למצב להידרדר עוד יותר. את מי ניתן להאשים במצב בלתי-נסבל זה? לצערי, גם אם אני מגנה שכיתות למיניהן, הנפגעים היחידים הפעם הם החולים המסכנים, אשר אין בכוחם להגן על עצמם, אין בכוחם לשבות ואין בכוחם לזעוק.

לכן אינני יכול להימנע מלשאול כיצד קורה שעובדי בתי-חולים ממשלתיים מופלים לרעה לעומת עובדים בבתי-חולים של קופת-חולים. העובדים שבהם עסקינן אינם נופלים במאומה מחבריהם העובדים בבתי-חולים אחרים, וזכותם של העובדים לרוש שכר שווה תמורת עבודה שווה.

גם קופת-חולים ממומנת, לפחות בחלקה אם לא כולה, בעקיפין או במישרין, מכספי משלם המסים.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

מה אמרת, נסים או מסים?

דוד דינו (הסיעה הדתית-לאומית):

משלם המסים. הלוואי שהיו נסים, זה היה טוב, כי אז לא היינו צריכים לדבר כאן על נושא זה.

ואם כן, מדוע ייגרע חלקם של עובדי בתי-חולים ממשלתיים?

עם כל הצער שבדבר, לא נוכל להסכים שהעיצומים והשביתה בבתי-חולים יימשכו. הם מסכנים חיי אדם, מאמללים אנשים, וכולנו מצוים לשמור על חיי אדם.

חברי הכנסת, אינני יכול לעבור לסדר-היום בלי לומר מה קורה היום במערכת החינוך. עוברים שם משביתה לשביתה. הידרדרות זו החלה בעיצומים, בטענה של קיצוץ תקציב משרד החינוך. וזוהי טענה הנשמעת מפי מוכ"ל הסתדרות המורים, מפי הכול, הם אינם נאבקים, כביכול, על תוספת שכר אלא על עתיד מערכת החינוך, מעניין מאוד. האוצר מקצץ את תקציב מערכת החינוך, והמורים והגננות מקצצים שעות חינוך שעליהן הם מקבלים שכר. הייחזק? האם זוהי דרכו של המתחן הדגול, שכולנו מעריכים אותו ומפקידים כידיו את חינוך בנינו? האם אין דרכים אחרות למאבק נגד המזימה והמחשבה העקומה של קיצוץ תקציב מערכת החינוך?

ככל אופן, המצב הוא משונה מאוד. גם לגבי הנושא שהיה היום, פסק-הדין הברור של בית-הדין לעבודה — הלאו גם כאן היה ניתוק גמור בין האוצר לבין שרת הבריאות, כאשר שרת הבריאות ומשרדה התנגדו לכך במפורש, והאוצר חשב אחרת. ובכן, פסק-הדין של בית-הדין לעבודה הורה לעובדים לשוב מייד לעבודה וללא תנאים, אבל, האם זה פותר את הבעיה? אדרבה, זה מחמיר את המצב ומוביל לאסון.

אני פונה לשר האוצר לקיים את החלטת הממשלה משנת 1973 כדבר השוואת שכרם של עובדי המינהל והמשק בכתי-החולים הממשלתיים לשכרם של עובדי כתי-החולים של קופת-החולים הכללית. לא ייתכן שתהיה איפה ואיפה באותו שירות — כאן כתי-החולים של קופת-החולים הכללית וכאן כתי-החולים הממשלתיים.

כמו כן, אני פונה לעובדי המינהל והמשק לשוב לעבודה סדירה, כדי שכל הגורמים יוכלו להתמסר מייד למציאת פתרון מתקבל על הדעת. אנא, חוסו על חיי החולים ועזרו להם בסבלותיהם.

הנושא הוא כל כך חשוב וכל כך מסובך, עד שאין הכנסת יכולה לשבת כחיובק ידיים. כי המצב הולך ומידרדר.

על הכנסת לדון בנושא של כל מערכת הבריאות, כי היא כולה פרובלמטית, בעייתית, אבל בהחלט יש לדון כעת במצב שנוצר עקב שביחתם של עובדי המינהל והמשק. הדין צריך להתקיים במליאת הכנסת. תודה.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה. רשות הדיבור לחברת הכנסת אורה נמיר, ואחריה — לחבר הכנסת דוד מגן.

אורה נמיר (המערך):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, דומני שלא עברו ימי ד' רבים מאז עלינו זה אחר זה, כמעט אותם אנשים, אותם חברי הכנסת, בנוכחות כמעט זהה לנוכחות של היום במליאת הכנסת, לזעוק את זעקת מערכת הבריאות, הנמצאת על סף תחילת התמוטטות — ואני הוספתי "תחילת" כדי להיות זהירה ועדינה — ולזעוק את זעקתן של האחיות הנוטשות את המקצוע.

לאחר המראות הנוראים שחזינו בהם כולנו, מי בכתי-החולים עצמם ומי מעל מסכי הטלוויזיה, דומני שמה שקורה היום בחברה הישראלית, ומה שמחריד עוד יותר — לממסד הישראלי, וכראש ובראשונה לממשלה ישראל — יכול להיות מצוטט מאותו שיר שנכתב עם שחרור ירושלים ושחרור הכותל — "יש אנשים עם לב של אבן, יש אבנים עם לב אדם".

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אורה נמיר (המערך):

חבר הכנסת רן כהן, אינני מומחית באמנונות. אפילו חברתי משמאל, היושבת-ראש, חברת הכנסת חייקה גרוסמן, מומחית גדולה ממני.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, רצוני להביא כמה ציוני דרך ממה שמתרחש בימים האחרונים. הוועדה המפורסמת ביותר בהקשר של נושא עובדי המינהל והמשק היא ועדה הנקראת ועדת-פרדו. היום נתגלה לנו, שהיא הוקמה לפני 16 שנים. תקופה ארוכה לא היה לה יושב-ראש. קודם עמד בראשה נציב שירות המדינה, אחר כך הוא התפטר או פרש, ולא מינו אחר תחתיו. מינו את מנכ"ל משרד האוצר.

השורר בהם אין צורך להרחיב את הריכוד. כל כלי התקשורת האלקטרוניים והעיתונות מלאים תיאורים מתרדדים על מה שקורה בימים אלה בכתי-החולים הממשלתיים.

היום שמענו בוועדת העבודה והרווחה דיווח קשה מאוד על מצב החולים, ובמיוחד בכתי-החולים לקשישים ובכתי-החולים הפסיכיאטריים. שמענו זאת ממנהלי כתי-החולים ומנציגי העובדים. אחד העובדים הוותיקים באחד מכתי-החולים בארץ אמר, כי כבר למעלה מ-25 שנה הוא עובד בכתי-חולים, הוא כבר עבר שביחות רבות, אבל מחזה זוועתי כזה הוא טרם ראה.

בממשלה קיימת איוו אטימות נוראה כל אימת שאנו נתונים במשבר במערכת הבריאות. הפעם הזאת קיים כעין ניתוק גמור בין האוצר לבין משרד הבריאות, דבר שגם אינו מאפשר שום הידברות. ועדת-פרדו, שעל-פי החלטת הממשלה לפני שנים צריכה היתה לדון בנושא השוואת שכרם של עובדי המינהל והמשק בכתי-החולים הממשלתיים לשכרם של עובדי כתי-החולים של קופת-החולים — ועדה זו לא פעלה כלל. נכראה גם על-פי הוראה מלמעלה, וכעת, כשהופעלה סוף סוף לפני שבוע ימים, הקו המנחה הברור שלה הוא, שאין הוועדה מקבלת את התפיסה המקובלת כקופת-חולים לגבי השכר, כלומר שוב נמצאים אנו במצב ללא מוצא. ומיהו הסובל העיקרי? מי משלם את המחיר, ולפעמים גם בחייו? — החולה.

רבותי חברי הכנסת, קרה משהו בתקופה האחרונה, בכל אופן בשנים האחרונות, כאשר כמעט ככל משרדי הממשלה לא השר האמון והאחראי למשרד הממשלתי הוא הקובע, אלא האוצר. פשוט מאוד, למעשה האוצר מנהל את המדינה. אני חושב שהשרים צריכים פשוט — אני מכין שהם לא יעשו זאת — להתפטר בצורה קולקטיבית. רק נציגי האוצר יכולים לפתור את הבעיות, אבל הם אינם פותרים אותן.

מהו המצב במקרה דנן? שמעתי ששרת הבריאות אינה כריאה, ואני מאחל לה בשם כולנו רפואה שלמה, אבל האחזיות המיניסטריאליות לכל מה שקורה היום במערכת הבריאות — כל האחזיות מוטלת על השרה שושנה ארכילי-אלמולינו. וזהו עובדה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

שתהיה כריאה.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

שתהיה כריאה. אבל לשרת הבריאות אין שום דעה ושום השפעה.

אמירה סרטני (מפ"ם):

דעה יש לה.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

דעה בנושא זה, אני מתכוון. חברת הכנסת חייקה גרוסמן, תסבירי לה בידיש מה זה דעה.

יהושע מצא (הליכוד):

מה זה דעה בידיש?

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

דעה שיכולה לקבוע משהו.

אורה נמיר (המערך):

בעל המאה — בעל הדעה.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

נכון. בעל המאה הוא בעל הדעה.

היושבת-ראש, אני חושבת באמת שהנושא יותר מדי רציני מכדי להתלוצץ.

מנכ"ל האוצר — כבר ציינתי — נמצא בחוץ-לארץ, והוא ממלא-מקום ויושבת-ראש ועוד-יפדה.

כל ההשתלשלויות הללו, כל התוצאות מכך נופלות על גבם של החולים, ועליהם בלבד. הסכנה לחיי אדם הפכה לאמירה שחוקה שאיש אינו מתייחס אליה ברצינות, אפילו לא בציונות. לנוכח השכר הנמוך של עובדי המינהל והמשק בכתי-החולים הממשלתיים, הגובל בחלקו בכשר רעב, שכר של עובדים מסורים המהווים תועלת-כבוד למערכת הרפואה, עומדת היום לביצוע ההחלטה של הממשלה על ביטול 600 התקנים במערכת הבריאות, כולם מקרב, עובדי המינהל והמשק.

רבתי חברי הכנסת, בית-הדין לעבודה הוציא היום צו מניעה, ולפיו חייבים העובדים לחזור מייד לעבודה עד לשמיעה נוספת בבית-הדין לעבודה ביום א' הקרוב, בשעה 8:00 בבוקר. את צו-בית-הדין לעבודה חייבים לכבד, אני קוראת לעובדים, עשיתי זאת היום גם בוועדת העבודה ובשיחה שקיימתי אתם לאחר ישיבת הוועדה, ואני פונה אליהם פעם נוספת לכבד ולקיים את צו בית-הדין לעבודה.

רבתי חברי הכנסת, כדאי שנוכח שלא הוצאו, ודאי שלא מהר כל כך ובשלכ מוקדם כל כך, צווי מניעה לא לאחיות ולא לרופאים, ונשאלת השאלה, והיא נשאלה על-ידי עובדי המינהל והמשק: מדוע אצה הדרך, להוציא מייד צווים אלה לעובדי המינהל והמשק, גם כלי שהתחילו לנהל אתם משא-ומתן רציני? האם רק משום שהם החלשים ביותר במערכת, רק לגביהם יכולה המדינה להפגין את שרידיה?

על הממשלה ועל ההסתדרות, גברתי היושבת-ראש, להיכנס מייד — אנחנו יכולים לפנות מכאן רק אל הממשלה, אבל מותר לומר זאת גם להסתדרות — למשא-ומתן אמיתי ורציני עם עובדי המינהל והמשק, כדי למנוע סבל ואסונות בנפש מהחולים, כדי לעצור בעד התמוטטות מערכת הבריאות וכדי להציל את כבודם הרמוס והנומס של עובדי המינהל והמשק בכתי-החולים, אל נהפוך אדם עובד לאבק אדם, ואל נהפוך אדם חולה לחרפת אנוש.

אני מבקשת לקיים דיון במליאת הכנסת.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד מגן, ואחריו — לחבר הכנסת רפאל איתן.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, שרת הבריאות, הגברת שושנה ארבל-אלמולינו, נפלה למשכב, ואינני יכול לפתוח את דברי קודם שאאחל לה מקרב לב החלמה מהירה ורפואה שלמה.

כידוע, אין אני חבר במפלגתה של השרה, ואפשר אף לראותני כמתנגד חריף למפלגתה, המערך. אולם בכל הקשור לנעשה היום בכתי-החולים הממשלתיים אני תומך בעמדותיה ומתנגד בחריפות לצעדיו של חברי לליכוד, שר האוצר משה נסים. אין אנו יכולים להחריש נוכח הקטסטרופה הפוקדת את מערכת הבריאות, ואנחנו חייבים לתת את דעתנו לעניין המשתמע מהכרזת שרת הבריאות מאתמול, אני מצטט: "נכון, מבחינה מיניסטריאלית אני אחראית, אבל זו אחריות בלי כיסוי".

מנכ"ל משרד האוצר נסע לחוץ-לארץ, מינו במקומו משהו מנציבות שירות המדינה, אבל אותו יושבת-ראש ומני, שמונה כימים האחרונים, רבותי חברי הכנסת, מעמדו אינו כזה שהוא יכול להוביל מהלך כלשהו במערכת שצריכה להכריע.

הוחלט על קיצוץ 600 תקנים במערכת הבריאות כעקבות ההחלטה על קיצוץ 30 מיליון שקל בתקציב הבריאות. בתקני האחיות לא ניתן לקצץ. לאחר הסכסוך האחרון הוחלט להוסיף תקנים. בתקני הרופאים לא ניתן לקצץ. כל הקיצוץ בתקנים ייערך בקרב עובדי המינהל והמשק — 600 במספר.

רבתי חברי הכנסת, יש הגורסים שחברה נכחנת ביחסה לחוליה, ובמיוחד לחלשים שבהם, לחוליה הפסיכיאטריים והגריאטריים. התמונה במציאות עגומה זאת היא, שיש היום במערכת הבריאות — והיא עדיין מערכת כריאת מפוארת — 1.9 עובד, מחצית מאשר יש בעולם, לכל מיטה בבית-חולים, וכאשר אנחנו אומרים עובדים, הכוונה לרופאים, לאחיות ולכל העובדים האחרים: 0.6 עובד לכל מיטה בכתי-חולים פסיכיאטריים, פחות ממשליש; ו-0.5 עובד לכל מיטה בבתי-חולים גריאטריים, כרבע ממה שיש בבתי-חולים רגיל.

תמונת המצב היום מועזת. אם ככל ימות השנה מתקצב יום כלכלה לחולה בבתי-חולים פסיכיאטרי בי-1.8 שקל למון ליום, עתה, כימי השביתה, כאשר המטבח אינו פועל, ארוחת צהריים בלבד, שבה מוגשות שתי פרוסות נקניק, מעט כרובית, שתי פרוסות לחם ופודינג — ארוחה זו בלבד עולה 5 שקלים.

הרגשת עובדי המינהל, רבתי חברי הכנסת, היא שאין עם מי לדבר. בעבר, ציינתי, היה הממונה על השכר עוסק בנושא האחיות, היום הממונה התפטר. עד היום הזה אין ממונה על השכר במשרד האוצר, והממונה הישן משמש בתפקידו הפרטי החדש וכיכובי שרפות כשהוא מתבקש לכך.

דן תיכון (הליכוד):

אבל יש סגן רציני — שחל.

אורה נמיר (המערך):

כן, עוזרים. לו ראית כמה מלאים חדרי ועדות הכנסת, אינני יודעת אין זה בוועדת הכספים, בעוזרי שרים — רק בתקנים האלה אפשר לרפא ולהציל ממות כמה חולים.

אני מבקשת, עוד מעט היושבת-ראש תבקש ממני להפסיק

—

יהושע מצא (הליכוד):

בוועדת הכספים אנחנו מאשרים את התקציבים שלהם.

אורה נמיר (המערך):

יפה מאוד מצרכם.

דן תיכון (הליכוד):

מה דעתך על סגן הממונה על השכר — שחל?

היו"ר ח' גרוסמן:

נא לא להפריע.

אורה נמיר (המערך):

אני מבקשת, כאשר אתה היית אתמול היושבת-ראש, לא נתת להפריע.

דן תיכון (הליכוד):

נתתי לך.

אורה נמיר (המערך):

הזמנת אצלי, סיפרת לי זאת אחר הישיבה. גברתי

יחד עם קריאתי אל השובתים לשוב מייד לעבודה, אני מבקש להבהיר את צדקת עמדתם העקרונית. הכרזתו של מוכיר ההסתדרות הכללית, כי השבייה אינה על דעת ההסתדרות, תמוהה מאוד, ואני קורא להסתדרות הכללית לנטוש מדיניות גניו זו ולנקוט עמדה ציבורית, מוסרית וכנה. הרי כל הפרשה מתחילה בהסתדרות הכללית. אלמלא התנגדה ההסתדרות הכללית לחקיקת חוק בריאות ממלכתי, היתה רמת שירותי הבריאות עולה בכמה דרגות, ומערכת הבריאות ההולכת ומתמוטטת היתה מתייצבת סוף סוף.

שבח וייס (המעריך):

זה לא ודאי שרמת השירות היתה עולה.

היו"ר ח' גרוסמן:

זו הערכתו של חבר הכנסת דוד מגן, וזכותו להשמיע אותה.

דוד מגן (הליכוד):

ההסתדרות הכללית, המשלמת לעובדי המינהל והמשק בכתייהחולים שלה תשלומים כפולים ומשולשים משלומי הממשלה לעובדיה, צריכה להתערב בסכסוך הן כמעסיק והן כאיגוד מקצועי. אותה הסתדרות התובעת מהממשלה 150 מיליון שקל כשכיל קופת-חולים, אולי גם כדי לשלם את הפרשי השכר המועדף של עובדיה, צריכה להודות עם המאבק של כלל העובדים, ולא לטפח מדיניות של איפה ואיפה.

צריך לזכור, שגם הרופאים וגם האחיות במערכת של קופת-חולים משתכרים 30% יותר מהרופאים והאחיות בכתייהחולים הממשלתיים והפרטיים. הנתונים ידועים. מחצית מבתי-החולים בארץ הם כבעלות קופת-חולים הכללית. אבל, כאשר אנחנו מדברים על בתי-חולים סיעודיים, אנחנו רואים שחלקה של קופת-חולים במערכת האשפוז הסיעודי יורד לפתע ל-10%. עד גיל 65, עד גיל הפנסיה, שלם את מסין. מס התבר לקופת-החולים, ומגיל 65 קופת-החולים שולחת אותך למעשה לבתי-החולים הסיעודיים הפרטיים או הממשלתיים.

גברתי היושבת-ראש, לא אלאה את הכנסת בנתונים כדבר בתי-חולים אחרים, אבל יש נתון אחד שכלל זאת כדאי לזכור אותו. הבוקר שמעתי כי 10% מכלל תושבי ישראל נזקקים כשלב כלשהו בחייהם לשירותים פסיכיאטריים. 1% מחושבי מדינת ישראל הם חולי סכיזופרניה. לא ייתכן שמחד גיסא תימנע קופת-חולים הכללית מלפתח בתי-חולים סיעודיים ותימנע מלהשקיע בתחום הפסיכיאטרי, ומאידך גיסא תדחה כל ניסיון ממשלתי להשתית את השירותים הרפואיים על ביטוח ממלכתי.

בקצב כזה קופת-חולים הכללית עלולה להגיע לאימוץ החלטה, שנתקבלה, למשל, באנגליה, כי אין לבצע דיאליזה לחולים שגילם הוא 65 שנים ומעלה. בדרך זו מישוה עוד עלול לאמץ את התפיסה שכמה גורמים בארצות-הברית תומכים בה, כי יש חולים אשר הטיפול בהם מיותר משום החשבון הכלכלי השלילי.

דרך אגב, כדאי להזכיר כי הממשלה בארצות-הברית משקיעה בתחום הבריאות 1,700 דולר לגולגולת, ולעומת זאת בארץ ההשקעה היא 340 דולר לגולגולת.

חברי הכנסת, ארוני השר ממלא-מקום שרת הבריאות, מליאת הכנסת ולא שום ועדה מועדונית, ואני מקווה שאתה תחמוך בעמדה זאת, היא זו שצריכה לערוך דיון מקיף ויסודי

זו האשמה חמורה, ואין הדעת סובלת שמשדר אחד בממשלת ישראל, משרד האוצר, ינהל באופן ישיר את ענייניו של משרד אחר בממשלה. הצעד האחרון שנקט משרד האוצר, מעבר לכתפיה של שרת הבריאות, הוא מעשה שעורווייתי. כיצד ייתכן כי בעוד משרד הבריאות מתנגד בתוקף להחרפת הסכסוך על-ידי פנייה לבית-הדין לעבודה, נוקט משרד האוצר צעד בלתי אחראי, ולדעתי גם בלתי מוסרי, ומנסה לכבות את השרפה המשתוללת בהטלת מימיו על משרד הבריאות ועל ציבור העובדים כאחד? הטלה זו תהווה חומר בעירה מיותר לחלוטין.

אנחנו משלים את עצמנו בפסיקתו של בית-הדין האזורי לעבודה לפני שעות מספר. הוצאת הצווים והוצאת צו המניעה לא יפתרו את הבעיה, רק יחריפו אותה.

חברי הכנסת, מה מבקשים 10,000 עובדי המינהל והמשק בבתי-החולים הממשלתיים? הם אינם מבקשים כסף, אינם מבקשים שיפור שאלים. הם תובעים רק, בצדק ובדין, כי ממשלת ישראל תקיים את החלטותיה. ממשלת ישראל קבעה לפני 14, או 15 שנים, כי ועדה בראשותו של ד"ר פדה תפעל לערכון שוטף ולהשוואת תנאי העבודה של כלל ציבור העובדים בכל בתי-החולים בארץ.

אני מנצל את הבמה הזאת כדי לפנות לשר האוצר ולבקש ממנו לזכור, כי בהחלטה קצרה ופשוטה — להורות על כינוס ועדת-פדה — יסתיים כל הסכסוך והסבל הנורא הפוקד את החולים המסכנים בבתי-החולים הממשלתיים. הסבל הזה ייפסק אלאחר אם הוועדה הזאת תתכנס. למה ממתין שר האוצר? איזה אסון צריך להתרחש כדי שהוועדה הזאת תתכנס, ותתכנס לדיון רציני? הרי במקום או כמאוחר יחייב בית-המשפט את האוצר לכנס את הוועדה. מדוע לא לכנסה מוקדם ומרצון?

גברתי היושבת-ראש, כרשותך אמנע מלתאר את מצבם המזועזע של קשישים המאושפזים בבתי-חולים סיעודיים, ואת הסכנות הטמונות באנדלמוסיה השרורה בבתי-החולים האחרים. במיוחד הפסיכיאטריים. החבל נמתך ועומד להיקרע בכל רגע. אנו דנים היום בדיני נפשות. מפי אחד ממנהלי בתי-החולים במרכז הארץ שמעתי הבוקר, כי הוא אוטר על סגל בית-החולים לבצע ניתוחים מחשש שהניתוח אומנם יצליח, אך החולה ימות בגלל זיהום. אין צורך להסכייר לחברי הכנסת, כי ניתוחים דחויים עלולים להיות מיותרים בהמשך. והמבין יבין.

הכנסת צריכה לעשות כול אשר לאל ידה כדי לפתור את הבעיה, ויפה שעה אחת קודם.

ביתנים, ביום השלישי של השביתה שוחררו שליש מהחולים מבתי-החולים. ביתנים משלם האוצר בעד המזון לחולים כמאות אחוזים יותר מהעלות בימים רגילים. ומי ישלם בעד ההוצאות המיותרות הללו?

לדעתי, השביתה הזאת חמורה משביתה האחיות. זוהי שביתה המקיפה 60% מהעובדים בבתי-החולים. בהודמנות זו אני מבקש באמת להביע את הערכתי ליושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה, שהודרה כבר הבוקר לקיים דיון בעניין. הבוקר חחרף העניין בשל הצטרפות קבוצות עובדים נוספות במערכת הבריאות, כמו הפסיותרפטיים, טכנאי סריקות, המוח, הלבונטים ובעלי מקצועות פארא-רפואיים אחרים. אחרי הישיבה פגשתי את אחד השובתים, המייצג את כעלי המקצועות הפארא-רפואיים, והוא אמר לי: תמסור לחברי הכנסת שאנחנו כבר לא "פריירים".

המתואר וקודאים בעיתון, אם יש להם כוח לקרוא עיתונים, על שיעור הפיצויים שקיבל ארוסט יפת, או על מחלקה במשרד ממשלתי מסוים שרכשה שטיח מסוים לכניסה בשווי של 18,000 שקל, שסיידה וצבעה את חדריה ב-1.7 מיליון שקל יש? מה הם יחשבו?

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מנחם פרוש, ואחריו — לאתרוג הנואמים, חבר הכנסת רן כהן.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, גם אם התביעות הן צודקות, אין מקום לשביחה בכתיבת-ראש, שביחה המסכנת חיי אדם. אני מעריך מאוד את יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה שהזעיקה כבר הבוקר את הוועדה לדיון בנושא.

רבותי, הגיעו מים עד נפש. מדובר בסכנת נפשות, בחיי מאות מאות אנשים. זאת עלינו להשמיע בדיון הזה על השביחה בכתיבת-החולים הממשלתיים.

אני פונה אלייך, כיושבת-ראש, ואל חברי הכנסת, ראשית כול, עלינו לצאת מכאן בקריאה להפסיק מייד את השביחה. אני מבקש לקיים דיון בנושא זה. לא ניתן מנחם עד אשר יושם קץ לשביחה המסוכנת הזאת ועד אשר יהיו התחשבות ודיון בתביעות העובדים.

אל תחשבו, אף לא לרגע אחד, שנעלמו ממני הכעזות והתביעות שהביאו לשביחה. אין אני רוצה לנקוט עמדה כלשהי בעניין התביעות. אין לי ספק שהכרחי הוא, פעם אחת ולתמיד, להכניס שינוי יסודי בכל מערכת שירותי בתי-החולים, במבנה השירות, במבנה השכר, ואת זאת יש לעשות לא תחת לחץ אלא על-ידי ועדה שתכניס רפורמה יסודית בנושא.

מאז שביחת הרופאים לפני שנים אחדות — וכך בכל השכיחות, כמעט לא עברנו שנה אחת ללא שכיחה במערכת הרפואית, אם זה שביחת הרופאים, אם זה שביחת האחים והאחיות ושביחת כל יתר מערכי השירותים — אני חושב שאם לא תשב ועדה מוסמכת שתדון כאופן יסודי על רפורמה יסודית בתחום זה, הרי הבעיה לא תיפתר לעולם. אין להסכים לכך שבכל שכיחה ושביחה יטליאו מעין טלאי על גבי טלאי. על-ידי כך רק משתמטים ודוחים את הפתרון היסודי המתבקש, וכך הגענו למה שהגענו השבוע.

עם כל ההכרה בתביעות ועם כל ההערכה לכל אלה שעובדים בשירות הרפואי, אשר רובם ככולם עושים מלאכתם למופת ותהילה, עם כל הכרתנו והערכתנו לרופאים, לאחים ולאחיות ולכל אלה שעובדים בשירות הרפואי ועובדי המינהל והמשק, מוצא אני לחרבה להרים כאן בכנסת קול ועקה ולומר להם: הפסיקו, הפסיקו מייד את השביחה. אתם מסכנים נפשות. עם כל חומרת תביעותיכם, אני אומר לשובחים, אין הצדקה שתכריזו על שכיחה.

גם אם התביעות הן צודקות, כהחלטת אין הצדקה לכך ש-10,000 עובדי מינהל ומשק ישביתו 33 בתי-חולים. אין, כיצד מפקירים חולים? בכתיבת-ראש גריאטריים רבים יש סכנת מוות ממש. אני לא מגויס. מי שביקר במקום ראה את התמונות ושמע מה קורה שם. אין כל הגזמה בתיאור הזה.

לצערו, אין מי שיטפל בזקנים ובגלמודים שאינם יכולים לעזור לעצמם ואין להם כני משפחה שיכבדו לעזרתם. הצהנה, בכתיבת-חולים היא סכנה למאות מאות חולים המתבוססים בנפשוטיהם, ואשר לרבים מהם אין בן משפחה, קרוב וגואל שיעזור להם.

בענין גורמי השביחה בבתי-החולים הממשלתיים. הכנסת צריכה לצאת היום בקריאה לעובדים לשוב מייד לעבודה, ללא שום קשר לפסיקת בית-המשפט, ובקריאה חד-משמעית ותקיפה לשר האוצר לכנס את ועדת-הפרדה לאלתר במגמה לעשות צדק ולבטל את האפליה הקיימת בין עובדי המדינה ובין עובדי ההסתדרות הכללית.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה לחבר הכנסת דוד מגן. רשות הדיבור לחבר הכנסת רפאל איתן, ואחריו — לחבר הכנסת מנחם פרוש.

רפאל איתן (התחיה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הפעם הזאת אקצר לשם שינוי בדברי ואסתפק בכמה שאלות.

שאלה ראשונה: אין קורה לפני הממשלה אינם מתכסים כושה כאשר המצב במערכת הבריאות הוא על סף אסון ואילו לשדי הממשלה נרכשות מכוניות בשווי של 90,000 שקל כל אחת?

שאלה שנייה: האם ידוע לממשלה שהוצאו צווי עיקול נגד חברי מושב חמרה, כאשר בכל צו מחויבים התושבים לשלם 90,000 שקל לבנק החקלאות, סכום שאינו מצוי בידיהם ואין שום סיכוי במצב הנוכחי שהוא יהיה ברשותם? זהו בעצם סכום הכסף שמוציאה הממשלה לרכישת מכוניות של שרים. הורי אומר, משפחה בחמרה שווה מכונית לשר.

שאלה שלישית, זוהי שאלה שאני חוזר ושואל מדי פעם ואני חייב לחזור עליה כי מעולם לא ניתנה עליה תשובה: על-פי איזה סדר עדיפויות קובעת הממשלה את תוכניותיה ומדיניותה התקציבית? אני מקווה לזכות בתשובה על שאלה זו עד סוף תקופת הכוננה של הכנסת האחת-עשרה.

שאלה רביעית: האם אין התנהגות הממשלה, כפי שהיא משתקפת בעיני הציבור, מביאה למסקנה שעליה לפנות אל העם כדי שיחדש אמונו בה ובמעשיה? ויפה שעה אחת קודם.

דן תיכון (הליכוד):

מה יקרה לאחר מכן?

רפאל איתן (התחיה):

אלה לא שאלות שלי אלא של מישהו אחר.

היו"ר ח' גרוסמן:

אנחנו עדיין מחכים לשאלה בעניין השכיחה בכתיבת-החולים.

רפאל איתן (התחיה):

השאלה הראשונה נגעה בעניין זה.

דוד מגן (הליכוד):

הוא קבע שהממשלה חולה.

רפאל איתן (התחיה):

הספקתי ללמוד כאן שלא חייבים לדבר בריוק על הנושא אלא אפשר לדבר גם על ידו.

היו"ר ח' גרוסמן:

אבל חייבים לחזור אל הנושא.

רפאל איתן (התחיה):

אני חוזר.

אנחנו שומעים על מצבם של בתי-החולים הגריאטריים ועל כך שמצבם של חולי הנפש חמור. אנחנו עדים לתמונות ולתיאורים של זוועה. מה חושבים האנשים הנמצאים במצב

בתודעה היהודית ידענו שפיקוח נפש, הצלת חיי אדם, דוחה הכול, דוחה אפילו את קדושת השבת וקדושת יום הכיפורים.

אין מפיקרים חולים, אסור להשתמש כאמצעי כזה, שעלול לגרום לסכנת נפשות. שנים רבות נאבקים בכנסת, וגם אני נחתי יד למאבק נגד בורות חובה, כדי שלא לשלול את הכוח המרתיע והמניע להיענות לדרישות, להביעות, אבל, בראותנו כעת שבייתה, בזה אחר זה, בבתי-החולים, בראותנו את המחזות הוועותיים בבתי-החולים, בשומענו את אנחת ואנקה החולים, זה מאלץ אותנו, ולא מרצון, להגיע למסקנה שאין מנוס מכוררות חובה, כיחוד כשירותים חיוניים.

אינני אומר את ההכרעה הסופית בנושא זה, כי יודע אני טוב ויפה מה משמעות בורות חובה, אבל, אין לנו ברירה במצב שנוצר. אני פונה אל ראשי ההסתדרות, שיש בידם דרכי השפעה, שלא ייתנו לקצץ בעץ שעליו יושבת ההסתדרות ומערכותיה, למען ציבור העובדים. עליידי שבייתה כזאת חותרים לכך שניאלץ אחת ולתמיד לחוקק חוק של בורות חובה, וזה דבר שיש להימנע ממנו.

השביחה הואת מחייבת שינוי עמדה גם אצל אלה השומרים נאמנה על עקרונות ההסתדרות ודרכי מערכתה למען העובדים.

חמורה עד מאוד הייתה היריעה, שגם אם לפי החוק יוצאו צווי ריתוק, לא יקימו אותם, איזו שפה היא זו? אני רוצה לשאול את אלה שהכריזו כך: האם זה הוא מרד נגד השלטון? להכריז כי לא ימלאו אחר צווים חוקיים — איך יישמע דבר כזה?

כהכירי את גישתו של שר האוצר, מר משה נסים, בנושאים חברתיים, וכהכירי את לשרת הבריאות, מרת שושנה ארבל-אלמזלנו, אני קורא אליהם לקחת את הטיפול בידם, אל יטפלו בזה אנשים מדרג אחר. רק הם עצמם צריכים להשתחרר מהכול ולהתרכז בנושא שיביא להפסקת השביחה מייד, כי הגיעו מים עד נפש, נפש מאות מאות חולים המצויים בסכנה.

לכן, אני מציע לרון בנושא במלוא הדחיפות. הנושא דחוף בגלל השביחה בבתי-החולים. אבל הוא דחוף גם מפני שהוא נוגע לכל מערכת הבריאות. נכון, בבתי-החולים הממשלתיים שובתים, אבל הבעיות חריפות בכל בתי-החולים. לא אגזול כעת מזמנכם כדי לתאר את מצבם ומאבקם של החולים בבתי-החולים שמצבם הוא ללא נשוא. פעם אחת ולחמדי יש צורך לתת את הדעת על האופן שבו אפשר לתקן את המצב במערכת הבריאות.

בסיום דברי אני רוצה לאחל לשרת הבריאות, מרת שושנה ארבל-אלמזלנו, החלמה מהירה. תמיד וקוקים לבריאות, ובייחוד במערכה זו.

היור"ר ח' גרוסמן:
תודה רבה. הצעה כאותו נושא לחבר הכנסת רן כהן, אחרון בדיון זה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברות וחברי הכנסת, ממשלה שכמוצאה עומדת לחלק 400 מיליוני שקל חדש ל-5% של האוכלוסייה העשירה, ועוד 400 מיליון שקל חדש לחברות שנמצאות במצב כלכלי טוב, ועוד מיליוני שקלים לאוכלוסיות ולחברות ולמפעלים אחרים — — —

רן כהן (הליכוד):
אולי תפרט?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אין בעיה, אין בעיה. מה שאמרתי עד עכשיו הוא נכון?

רן כהן (הליכוד):
הוא נכון.

היור"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת רן כהן, אין דבר כזה שמכתבים לנואם מה לדבר.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
הלאו אין לי בעיה לפרט, ואין בעיה להביא את כל המספרים, חוץ מאלה שנסתרים מתחת לשולחן. אבל, העובדה היא, שמחוך מיליארד ר-200 מיליון שקל חדש, חבר הכנסת רן כהן, כמיליארד שקל חדש הולך להיות מוורס לעשירון העליון בערך. בה בשעה שמערכת הבריאות, מערכת החינוך, כל המערכות החברתיות יכולות להתמוטט, ואיש לא בא לטעון את הטענה הפשוטה, שלממשלה הואת יש מערכת חברתית מעוותת. זה בעצם מה שקורה.

יהושע מצא (הליכוד):
אתה צורק, הקיצוצים בראש העשירון העליון, זה העליון שבעליונים.

היור"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת מצא, אני בטוחה שאתה משוכנע במה שאתה אומר. אבל אני משוכנעת שאתה אינך חייב להפריע.

יהושע מצא (הליכוד):
אני מסכים עם דבריו לגבי העשירון העליון.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מבקש שיהיו לי עשר הדקות שלי. אני מאוד מבקש שחבר הכנסת מצא, גם כשהוא שומע דברים שהוא מסכים להם, אל יתרגז כשאני אומר אותם. זה מה שנדרש מאדם שיכול להתגבר על עצמו.

רבתי חברי הכנסת, הבעיה היא בהחלט בעיה של שכר, של קיום ושל תנאים, אבל המשבר הנוכחי לא נפל משום שאין משא-ומתן. הוא גם לא נפל משום שכרזע השכר הוא בלתי נסבל, אלא מסיבה אחת פשוטה, ואני ממש נדהם שאני אחרון הדוכרים ואיש לא אמר אותה — נציג האוצר בא לפני עשרה ימים לוועדת-פדה ואמר: אני מצפצף על החלטת הממשלה ב-1971, שנתנה את הסמכות לוועדת-פדה להשוות בין תנאי עובדי קופת-חולים לבין תנאי עובדי בתי-החולים הממשלתיים. זאת סיבת המשבר האמיתי.

אם יבוא היום נציג האוצר ויחזור אל ועדת-פדה ויאמר: אני יושב לדבר אתכם, על סמך החלטות הממשלה, יכול המשבר לבוא לסיומו עוד הלילה. ואף-על-פי-כן, האוצר מסרב, אותו אוצר שנלחם כדי להעביר מיליארד שקל חדש לעשירון העליון.

לא זו בלבד, אלא שאותה ממשלה יש לה גם פגיעים סטרוקטורליים. רבתי חברי הכנסת, אדוני השר, הכיצד זה מתקבל על הדעת שאין עד היום ממונה על השכר אלא כמשרה זמנית? אין נציב שירות המדינה במשך חודשים ואין מי שינהל משא-ומתן. אתה ודאי תדע להסביר זאת טוב יותר ממני, כי הבעיות שיש במינהל הציבורי הן קשות.

יתירה מזאת, אני יכול לספר למי שעוד לא יודע: עומר

מנסיס זה שנה לברר מה הם תנאי השכר ותנאי העבודה של עובדי קופת-חולים, שגם הם עובדי מינהל ומשק. ההסתדרות, אם היא תומכת בעובדי המינהל והמשק בבתי-החולים הממשלתיים — מדוע אינה אומרת להם מה הם תנאי השכר בקופת-חולים? הלא היא יודעת כמה משלמים בקופת-חולים, אם היא לא תומכת — עליה לומר שהיא לא תומכת, אבל שלא תשחק את המשחק הדר-פרצופי הזה. למרות הכול היא ממשיכה, לדאבוננו הרב, בדרך זו, ולא עוזרת בפתרון הבעיה הזאת של הבריאות.

לבסוף, גברתי היושבת-ראש, אדוני שר האנגריה, אני מבקש ממך: תעביר את הדברים לשר האוצר ולכלל השרים שרוצים לדעת מה יקרה כאן. בסופו של דבר האוצר ישלם, אחרי כל מדורי הגיהינום שיעברו על החולים, על האחיות ועל הרופאים, על העובדים עצמם ועל החברה הישראלית, האוצר ישלם; וככל שהמשכר יתמשך, האוצר ישלם יותר. זאת הדינמיקה המוכחת מכל משברי העבודה שאנחנו מכירים, ולא יעילו הצווים, הם רק יחריפו את המצב.

אני מבקש שני דברים: א, שהאוצר ייכנס מייד למשאומתן ויודיע שהוא מוכן לקבל את הבסיס לקיומה של ועדת-פרה, ועל זה הוא מנהל את המשאומתן. והיה אם לא, אני אומר לך ישירות, אדוני השר, והיה אם שר האוצר יסרב — אני מבקש ששרת הבריאות תיכנס למשאומתן עם העובדים בשם הממשלה ו"לצפצף" על האוצר ותפסיק את הדיקטטורה של האוצר במדינת ישראל. במדינת ישראל יש לא רק אוצר, יש ממשלה, יש למעלה 20 שרים, יש שרת בריאות שמופקדת על המערכת הזאת ואי-אפשר "לצפצף" עליה. היא תחתום בשם הממשלה, ואני רוצה לראות את האוצר מסרב, וכשזה יבוא לממשלה — נראה את הממשלה מסרבת, אבל נדע שאין דיקטטורה מוחלטת של האוצר.

ואני רוצה לפנות במפורש לעובדים, אין להגיע למצב של פיקוח נפש. יש לעשות את כל הסידורים כדי שלא ימות אף לא חולה אחד. כיוון שרובם הזה יהיה לא רק בלתי צורך ובלתי מוסרי, אלא יהיה בראש ובראשונה כעובדי המאבק של העובדים עצמם. תודה רבה.

הי"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה. אבקש משר האנגריה, הממלא את מקומה של שרת הבריאות, להשיב.

שר האנגריה והתשתית מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מעטים הדיונים בכנסת שאני זוכר שהתקיימו על רקע עובדות מן הסוג הנמצא ברקע הדיון הזה.

נדמה לי שכל הבית מאוחד כדעה, שהסבל והמשברים במערכת הבריאות חייבים להיפסק, כי הפגיעה בחולים היא פגיעה ששום אדם לא יהיה מוכן לסבול, או להסכים עמה.

אשר למשבר הנוכחי, אני מבקש להשיב במקומה של שרת הבריאות, את הדברים האלה: עובדי המינהל והמשק בבתי-החולים הממשלתיים נאבקו מאז שנת 1961 להשוואת שכרם ותנאי עבודתם לאלה הנהוגים במסודות קופת-חולים של ההסתדרות.

בעקבות המאבקים והשכיחה שהתקיימה עליידי עובדי בתי-החולים, ועל יסוד החלטת הממשלה מיום 18 ביולי 1971, מונתה עליידי שר הבריאות דאו ועדה בראשות מנכ"ל משרד הבריאות, שמתפקידה היה להגיש המלצות למימוש החלטת הממשלה. הוועדה הגישה את מסקנותיה לשר הבריאות במסמך מיום 10 בדצמבר 1972.

כפתח גם משבר עם הרופאים. אני רוצה לדעת, האם עד שהרופאים לא ינטשו את בתי-החולים לא ידברו אתם, ולא ינסו למנוע את הצפוי בדרך של תרופה מוקדמת אלא יחכו עד שהם שכתו? או אז יעלו לכאן כל מיני חברי כנסת נחמדים ויגידו להם: חזרו לעבודה, זה פיקוח נפש, זה לא בסדר. זה באמת פיקוח נפש וזו באמת בעיה, אבל, כאשר הם מנסיס לדבר, כל עוד אין משבר, אין מדברים אתם. כדי שידברו אתם, אומרים להם: עשו משבר, אז נתחיל לדבר אתכם. וכשהם עושים משבר, אומרים להם: חזרו לעבודה.

דן תיכון (הליכוד):

דן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

השלטון יש שלטון במדינה הזאת או אין? אני שואל שאלה אחת פשוטה: יש מי שיראה את הדברים צעד אחד קדימה, או אין? או שמא כולם מתעסקים עם כל העולם, זה עם השטחים, זה עם ועידת תנועת החרות, ההוא עם הנסיעות לשם וההוא עם הנסיעות לחוץ-לארץ, ההוא עם "סולל-כונה", וכן הלאה. אבל, אין מי שיטפל כמה שקורה בחברה הישראלית.

רבותי חברי הכנסת, הלא התהליך ממש כבר מצויר לפנינו. לא צריך כלל לנתח מה יהיה. לא צריך לחכות, אנחנו כבר יודעים בדיוק מה יקרה מעתה והלאה. האוצר אינו "מפספס" שום שלב בדיון. הוא חוזר כמו תוכי על כל הטעויות שהוא עשה בכל המשברים הקודמים.

כדי שלא יאמרו שלא אמרנו, אומר זאת רק בתמצית: בהתחלה, כאשר שוכתים, אומרים — אין משאומתן כל זמן שיש שכיחה, לא מדברים. לאחר מכן באים ואומרים — נוציא צורים, והם יחזרו לעבודה בתוקף צורים. ואז יש הפרה של צורים, ואחרי שיש הפרה של צורים אומרים: הנה יש פושעים. ומה עוד עושים? לאוצר יש פטנט בכיס. הוא מתחיל לפרסם בתקשורת את השקרים, כאילו מדובר בעשירים מופלגים. אתם זוכרים את הסיפורים שהיו בזמן משבר האחיות? אילו משכורות פנטסטיות סיפרו לנו שיש להן? עוד מעט יתברר שלכל עובד בבתי-החולים יש וילה נסחרת וחשבון בנק כמה של יפת, וככלל מדובר כמוצצי דם. זה מה שהאוצר יעשה לעובדים האלה. אני מבטיח לכם, שזה רק עניין של שלב, מתי יגיע השלב המתאים. הם פשוט יעשו את זה. ומה יעשו אחר-כך? יבואו למשאומתן אבל יגידו: אנחנו ננהל משאומתן, אבל לא על שכר; כשם שהיה אצל האחיות. אחרי שיבואו למשאומתן ויסרבו לדבר על שכר יגידו: בינתיים התרחשו דברים בבתי-החולים, אתם רואים? הם רוצחים. אלה אנשים שבגללם מתים בבתי-החולים. ואז יתחילו לפרסם את כל הדברים, ובעיקר יצליחו להשחיר את השם של אלה שהיום מקיימים באופן ממש ומעשי את בתי-החולים ואת הרפוי.

את זה יעשו, ולא משנה אם מדובר באחיות או ברופאים או בעובדי מינהל ומשק או כמורים. אתם זוכרים את דבריו של שר האוצר כשבוע שעבר מעל הדוכן הזה? איך הוא הפך את מורי ישראל לפושעים? זהו התסריט.

אילו היה שר האוצר עולה פעם אחת על הדוכן הזה ואומר שיש שכיחה מוצדקת, הייתי מאמין למלים שלו בדברים אחרים. אבל הוא יאמר על כל שכיחה שהיא לא מוצדקת. על כל ציבור הוא יגיד שהוא לא צורך, ואת פניהם של כולם הוא ישתיר בציבור. לכן האמינות של האוצר יורדת לאפס.

עוד משפט אחד לגבי ההסתדרות, גברתי היושבת-ראש, אני לא מכין את העניין הזה. עובדי בתי-החולים הממשלתיים

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
השר יכול להציע — — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, יכולות להיות כמה אפשרויות: אפשרות אחת, שהשר מציע להעביר את ההצעות לסדר־היום לוועדה. אפשרות אחרת, שהשר מציע לדון במליאה. אפשרות שלישית — השר מציע להסיר את ההצעות מסדר־היום. ואפשרות רביעית — יכול השר לומר: בשם הממשלה, אני מציע כן וכך. והכנסת יכולה להסתפק בהודעת השר. אלו הן ארבע האפשרויות. כפי שאני מכינה אותן.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

גברתי היושבת־ראש, נדמה לי שבאפשרות הרביעית קלעת למה שהתכוונתי. האמת היא שאני אינני בא היום לדקדק בשאלות פורמליות, לגבי התחום שבו הממשלה עונה על־פי חובת התקנון. העניין הוא עניין הרכבה יותר תמור. אני נתבקשתי על־ידי שרת הבריאות לייצג את עמדתה ולהשיב בשמה. אני מוסיף כאן, שנדמה לי שהבית כולו מאוחד סביב הפנייה שהוועדה חוזמת בו בכד עם חזרתם של העובדים לעבודה. לי נדמה, שאם הכנסת תתאחד סביב הצעה זו, הממשלה תפעל על־פי הפנייה הזאת שהכנסת מאוחדת סביבה, וגם העובדים עצמם יפעלו על־פי הפנייה הנדרשת, יכבדו את הצווים ויחזרו לעבודה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
גברתי היושבת־ראש, אני מבקש לשאול.

היו"ר ח' גרוסמן:

ראיתי. אבל, קודם כול יסיים השר את דבריו.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לכן, אם הכנסת תסתפק בפנייה משותפת לכל הנוגעים בדבר, כדי לשים קץ לסבל שבו נתונים החולים — — —

היו"ר ח' גרוסמן:

אדוני השר, לפי מיטב ידיעתי — ונדמה לי שאח הפרוצדורה בכנסת אני יודעת — השר מייצג את הממשלה, ואתה בא ומייצג את שרת הבריאות כשהיא פונה לממשלה כאילו הייתה חברת הכנסת ולא שרה בממשלה.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

על־פי כל מה ששמעתי בכל ההצעות לסדר־היום, הכנסת קראה לעובדים לכבד את החוק ולחזור לעבודה. אני אומר בשמה של הממשלה, שהממשלה חייבת לזמן את הוועדה ולתחום את עבודתה בפרק זמן קצוב, כדי שזו תוכל לסיים את עבודתה ולהביא לסיים הסכסוך.

ביקשתי, ונדמה לי שזה מותר לי על־פי סעיף 101 לתקנון הכנסת, אם אינני טועה, לפנות למציעים להתאחד סביב הצעה זו. אני אפעל בהחלט בממשלה, כדי שהסיכום הזה יכובד על־ידה, אם הוא יכובד על־ידי העובדים.

היו"ר ח' גרוסמן:

בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

היו"ר ח' גרוסמן:

בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני השר, הבעיה עכשיו היא להביא את האוצר ואת העובדים וההסתדרות למשא־ומתן. מי שיכול להביא את הגורמים האלה לידי משא־ומתן זו ועדה של הכנסת. מאחר שנכון להיום, משרד האוצר לא שלח אפילו נציג — אם תוכל לדאוג, אדוני השר, שהנושא יועבר לוועדה, יהיה בכך משום פתח ממשי — —

כהתאם לנאמר בסעיף 16 להמלצות הוועדה, פועלת זה שנים ועדה בין־מוסדית, המורכבת מנציגי המעסיקים — נציבות שירות המדינה, משרד הבריאות וקופת־חולים של ההסתדרות הכללית — ונציגי העובדים. כלומר, ההסתדרות הכללית, נציג ארגון עובדי קופת־חולים ונציגי הוועד הארצי של עובדי בתי־החולים הממשלתיים.

ועדה זו פועלת זה שנים ועוסקת בענייני תנאי השכר והשירות הספציפיים של עובדי המינהל והמשק כמוסדות הבריאות.

ועדה זו מוסמכת לטפל בתביעות ספציפיות של עובדי המינהל והמשק, ואומנם נחתמו באמצעותה כמה זיכרונות־זכרים אשר באו כהשלמה להסכמי המסגרת של הדירוג האחד.

כיושב־ראש הוועדה שימש במשך שנים רבות סמנכ"ל משרד הבריאות, אך בעקבות החלטת ועדת השרים לענייני כלכלה, מיום 17 ביולי 1983, שונה הרכב הוועדה ותוקף החלטותיה של ועדת־הפדה וכיושב־ראש מונה נציב שירות המדינה במקומו של המשנה למנכ"ל משרד הבריאות.

למעשה, נדחו מאז שינוי הרכב הוועדה רוב תביעות עובדי המינהל והמשק בבתי־החולים הממשלתיים, והרגשת נציגי העובדים היא, כי הוועדה אינה פועלת עוד על־פי העקרונות שנקבעו בהמלצות ועדת־הפדה בדצמבר 1972, וכי אין להם כתובת לתביעותיהם.

המאבק של העובדים נובע למעשה מאי־תפקוד הוועדה כבעבר, והם דורשים להשוות את תנאי השכר והשירות שלהם לאלה של עובדי המינהל והמשק של קופת־חולים הכללית.

אין ספק שהעובדים רואים בוועדה זו הישג חשוב במטרה לשמור על תנאי עבודה ושכר אחידים בין מוסדות קופת־חולים לכין מוסדות המדינה, והם יעמדו על כך שהוועדה תמשיך את פעילותה השוטפת כבעבר.

גברתי היושבת־ראש, נדמה לי שהבית יחד עם הממשלה צריכים להתאחד בתביעה לזמן את הוועדה לאלתר, ולתחום את פעולתה בזמן קצוב, כדי שהיא תחליט ותכריע בשאלות העומדות על הפרק. בד בבד אני חושב שכולנו צריכים להתאחד לקרוא לעובדים לחזור לעבודה ולקרוא להם לקיים ולכבד את צו בית־הדין לעבודה להפסיק את סבל החולים והסכנה להתמוטטות המערכת.

הממשלה צריכה, לדעת, להורות מיד על יזמנה של הוועדה, כדי שזו תחליט בתוך פרק זמן קצוב מה שנדרש ממנה להחליט.

אורה נמיר (המערך):

גברתי היושבת־ראש, אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ח' גרוסמן:

כן, לפני שאנחנו מסיימים את הדין, בבקשה.

אורה נמיר (המערך):

אדוני השר, הממשלה צריכה לכנס את הוועדה. הממשלה צריכה להיכנס למשא־ומתן עם השוכחים. מדוע אתה מצטרף לתביעה לפנות אל הממשלה — —

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חברת הכנסת נמיר — —

אורה (המערך):

הרי הממשלה, קרי שר האוצר, הם אלה שצריכים לכנס את הוועדה.

קופת-חולים כלל אינם קובעים בשבילן, ולכן הוא אינו דן בהשוואת התנאים, כפי שוועדת-פרד מיועדת לעשות, ולמעשה זו סמכותה. כפי שכתוב בהחלטת הממשלה: "במגמה להשוות את התנאים של עובדי המינהל והמשק בממשלה לאלה שבקופת-חולים". זה היה ב"11 בחודש זה. ואז יצאו העובדים מייד בהודעה לממשלה ולציבור: הודעת נציג האוצר היא כפידה בעיקר. אם נציג האוצר, יושב-ראש ועדת-פרד, מתנכר לעצם ההחלטה ולעקרונות של ועדת-פרד, כלו כל התקנות.

הממשלה היתה חייבת להעמיד את נציג האוצר על מקומו, ולהודיע שלא היתה לו סמכות לומר זאת. הוא אינו מורשה להודיע שלא מעניין אותו מה קורה בקופת-חולים הכללית —

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"): —
הוא אמר שיש לו תפיסה אחרת בנושא.

אליעזר שוסטק (הליכוד):
אילו נהגה כך הממשלה, לא היה העניין מגיע לידי שביתה. העובדים הזהירו ואמרו זאת: אם אתם נוטלים מאתנו את המכשיר הזה, אין לנו ברירה אלא להכריז על סכסוך עבודה. הממשלה לא נהגה כך. זו השגיאה הראשונה שלה. זוהי השגיאה הראשונה החמורה של הממשלה, חאת השביתה החמורה והמסוכנת ביותר שהיתה במערכת הבריאות. כי לרופאים יש תחליף, תמיד. אפילו לאחיות היו תחליפים. לעובדי המשק והמינהל אין תחליף. כרגע שהם שובתים, אין להם תחליף.

היו"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת שוסטק, הצעה אחרת מוגבלת לשלוש דקות. אני מבקשת ממך לסיים.

אליעזר שוסטק (הליכוד):
אני רוצה לומר מהי השגיאה השנייה, וזהו העיקר. אני אומר את הדברים מתוך ניסיון. כשאני סירבתי להגיש תביעה לבית-המשפט להוצאת צווים נגד הרופאים, לא שר האוצר ואף לא שר אחר לא יכול היה להגיש תביעה כזאת. הממשלה יכולה להתכנס ולהחליט שבכענין זה היא נוטלת את הסמכויות מהשר. היא מגישה את התביעה לבית-המשפט.

היו"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת שוסטק, כדי שלא יאשימו אותי שאני נותנת לך עוד זמן מכיוון שאני מסכימה לדברך, אני מבקשת ממך לסיים.

אליעזר שוסטק (הליכוד):
אני כבר מסיים. הממשלה התכנסה אז ושר האוצר דרש שיגישו תביעה לבית-המשפט. הממשלה לא קיבלה את הצעת שר האוצר והצווים לא הוצאו.

הואיל וכאן לא נעשה הדבר הזה, הממשלה לא החליטה, שרת הבריאות התנגדה להוצאת צווים, הממשלה לא התכנסה כדי להחליט על העברת הסמכויות אליה לצורך הגשת תביעה, לדעתך, הדבר נעשה בצורה בלתי-חוקית.

אני מציע שהממשלה חודיע לכיתת-המשפט, שהיא מבטלת את תביעתה להוצאת צווים. הצווים יכולו, העובדים יחזרו מייד לעבודה, ואז תתכנס ועדת-פרד. אינני רואה שום דרך אחרת. אדוני השר, אתה גם משפטן, אני בטוח שאתה יודע שאני צודק בכענין זה. כענין זה לא נהגו בדרך החוקית, וצריך לבטל את הצווים.

היו"ר ח' גרוסמן:

לזה אנחנו צריכים לדאוג.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — — תחילת המשא-ומתן.

שר האנוגיה והתשתית מ' שחל:

אם ההצעה להתאחד בתביעה של הכנסת לממשלה ולעובדים איננה מתקבלת, איני מתנגד להעביר את כל ההצעות לוועדת העבודה והרווחה, כדי שיהיה דיון בוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

ראו, רבותי, יש פה איזה שיבוש נוהלי. השר, המייצג את הממשלה, פונה לממשלה. חבר הכנסת שהציע הצעה לסדר-היום מציע להעביר את ההצעה לוועדה, במקום שמישהו אחר יציע להעביר אותה לוועדה. אני חושבת שאנחנו צריכים לשמור — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני הצעתי להעביר לוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

כסדר, אני הבינתי את ההצעה שלך. אבל אתה אינך יכול להציע זאת, אתה יכול רק להסכים שהצעתך תועבר לוועדה. אתה לא יכול להציע להעביר את הצעתך לוועדה.

חבר הכנסת שוסטק, בבקשה.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, לפי הנוהג בכנסת, אני חייב להציע להסיר מסדר-היום את אחת ההצעות, ואז אוכל לדבר.

היו"ר ח' גרוסמן:

אם אתה מבקש להסיר הצעה כלשהי.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

אני אינני יכול להציע הצעה אחרת.

היו"ר ח' גרוסמן:

אתה יכול להציע להעביר לוועדה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הוא אינו יכול, השר כבר הציע להעביר את כל ההצעות לוועדה.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

השר לא הציע להעביר לוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

מסתבר שכן הציע.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

אם כך, אני מציע להסיר מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן.

היו"ר ח' גרוסמן:

דווקא את שלו?

אליעזר שוסטק (הליכוד):

זה כמסגרת המשפחה.

אם כן, הממשלה עשתה שתי שגיאות חמורות, והיא חייבת לחקן אותן היום. השגיאה הראשונה היא, שהיא לא מנעה את השביתה הזאת. כי כפי שכבר שמעתם, הסכסוך פרץ לאחר הודעת נציג האוצר בוועדת-פרד, ששימש יושב-ראש הישיבה של ועדת-פרד — ואנחנו קיבלנו היום את הפרוטוקול של אותה ישיבה — שכל ההסדרים וההחלטות של

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת שוסטק, אתה כאמת מעמיד אותי במצב בלתי-נוכח. אני מצטערת. אדוני השר, האם אתה מבקש להוסיף משהו?

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

כן.

היו"ר ח' גרוסמן:

בבקשה.

אורה נמיר (המעריך):

מה שאמר עכשיו חבר הכנסת שוסטק זהו דבר חמור מאוד.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מאשר שלא היה משאל בממשלה בנושא הזה, כיוון שבעניין הזה לא הוצאו צווי ריתוק נגד עובדים, אלא היתה פנייה לבית-הדין האזורי לעבודה בירושלים להוציא צו מניעה נגד העובדים כדי שלא ישבתו.

אורה נמיר (המעריך):

והאם זה מותר, אדוני השר?

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מניח שכן.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

האם הבקשה להוציא צו מניעה אינה צריכה להיות על דעת הממשלה?

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא, יש לממשלה סמכויות — — —

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

רבותי, אינני יכול להשיב מפני שאינני יודע את כל העובדות.

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, אנחנו יכולים להתדיין כך בלי סוף.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

זהו נושא חשוב ביותר.

היו"ר ח' גרוסמן:

לא אמרתי שלא, אני רק מבקשת לחת לשר שחל לומר את דבריו.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

כל מה שאני יכול לומר הוא, שאני אעביר את הפנייה של חבר הכנסת שוסטק לשרת הבריאות ולשר האוצר, אולי אפילו לראש הממשלה, ואומר שהובעה כאן הדעה הזאת. אני אביא אותה כפי שהיא נאמרה כאן.

אורה נמיר (המעריך):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקשת לומר משהו מהמקום.

היו"ר ח' גרוסמן:

איני יכולה לאפשר למציע הצעה אחרת.

אורה נמיר (המעריך):

איני מציעה הצעה אחרת. יש לי רק בקשה.

היו"ר ח' גרוסמן:

בבקשה.

אורה נמיר (המעריך):

גברתי היושבת-ראש, מה שאמר כאן חבר הכנסת שוסטק הוא דבר חמור ביותר. אני מציעה לפנות מייד — אולי נבקש מממלא-מקום שרת הבריאות לעשות זאת — ליועץ המשפטי לממשלה, ואך רק אליו, והוא חייב לתת לנו חוות דעת. כי אם העובדות הן אכן נכונות, הרי זוהי עבירה חמורה ביותר. צריך לקבל היום החלטה על פנייה ליועץ המשפטי. אני מבקשת ממך, גברתי היושבת-ראש, לומר איך זה ייעשה.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מצטערת, זו אינה החלטה שאני יכולה לקבלה פה. חברת הכנסת נמיר, כל חבר כנסת רשאי לפנות ליועץ המשפטי לממשלה. איני יכולה לבקש פה מהממשלה לפנות ליועץ המשפטי לממשלה. אבל כל חבר כנסת רשאי לפנות ליועץ המשפטי לממשלה. חבר הכנסת מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

יש לי בקשה לשר משה שחל. אדוני השר, איני זוכר דיון פורה כל כך במליאת הכנסת בעניין שעדיין לא נמצא על סדר-היום של הכנסת אלא רק במסגרת של הצעה רחופה לסדר-היום. היתה בדיון הזה הפריה הדדית, חברים שאינם חברים בוועדת העבודה והרווחה תרמו הרבה מאוד לדיון, ולכן חשוב מאוד שהדיון על הנושא הזה יתקיים במליאת הכנסת ולא בוועדה. טוב יהיה אם נשיאות הכנסת תטיל את הדיון בשבוע הבא, אם הבעיה תיפתר. אני עדיין סקפטי. ואני חושב שהחלטה לקיים דיון במליאת הכנסת תאיץ בשר האוצר לבצע את המהלכים הדרושים כדי שאפשר יהיה לפתור את הבעיה.

היו"ר ח' גרוסמן:

למעשה כבר הצעת לדון בנושא במליאה. אתה חוזר על הצעתך, וזה מיותר. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני חושב שאנחנו יכולים להתדיין על כל מיני אספקטים לגליים של פירוש צו זה או פירוש צו זה. אבל בפני הכנסת עמדו שבע או שמונה הצעות לסדר-היום לדון בנושא דחוף — השכיחה בבתי-החולים הממשלתיים. השר אמר מה שאמר והוא גם נימק את דבריו. אבל מבחינה פרלמנטרית הוא הציע להעביר את ההצעות לוועדה. בפני הכנסת לא יכולה להיות שום אפשרות אחרת וזאת החלטה או לדון בהצעות או להעבירן לוועדה. כהצעת השר.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת תופיק טובי, האם אתה חושב שאיני יודעת את זה? אתה מלמד אותי את התקנון? האמן לי שאני יודעת זאת. אבל היו גם הצעות אחרות — להסיר את ההצעה מסדר-היום וכך הלאה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הערותי הן על ההצעות האחרות.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת מאיר וילנר, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדה?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כן.

היו"ר ח' גרוסמן:

חברת הכנסת אמירה סרטני?

אמירה סרטני (מפ"ס):

אני מסכימה.

היו"ר ח' גרוסמן:

ובכן, מלבד חבר הכנסת דוד מגן, כל המציעים האחרים מסכימים שהצעתם תועבר לוועדה. אני מעמידה להצבעה את ההצעה להעביר לוועדה את כל ההצעות, חוץ מזו של חבר הכנסת מגן.

פנתס גולדשטיין (הליכוד):

אם תחקבל הצעתו של חבר הכנסת מגן, אני מבין שממילא יתקיים כמליאה דיון על כל ההצעות.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מצטערת, לא כך.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי הישבת-ראש, אני מקבל את עצתו הטובה של שר הכריאות לשעבר, חבר הכנסת שוסטק, ומסכים להעביר את הצעתי לוועדה.

היו"ר ח' גרוסמן:

יפה מאוד, חברי הכנסת, אני מעמידה להצבעה את ההצעה להעביר את כל ההצעות לסדר-היום לדיון בוועדת העבודה והרווחה. אני מצדי אודיע שהדיון הוא דחוף. נכון, גברתי יושבת-ראש הוועדה?

אורה נמיר (המערך):

כבר התחלנו בדיון.

ה צ כ ע

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת דוד דנינו?

דוד דנינו (הסיעה הרחבת-לאומית):
אני מסכים.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת אברהם ורדיגר?

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):
כן.

היו"ר ח' גרוסמן:

חברת הכנסת אורה נמיר?

אורה נמיר (המערך):

אני מסכימה.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת דוד מגן?

דוד מגן (הליכוד):

אני עומד על קיום דיון כמליאה.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת רפאל איתן? הוא איננו. חבר הכנסת פרוש, האם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

אני מסכים.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת רן כהן?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מסכים.

יג. הצעה לסדר-היום

בתי-חולים גריאטריים פרטיים

2,115 ציבוריות ו-2,816 פרטיות. 47% מכלל המיטות הגריאטריות הן פרטיות. משום כך, אדוני היושב-ראש ורבותי חברי הכנסת, חובתנו הציבורית להתעניין ולדעת מה מתרחש בין כותלי המוסדות האלה, ולעתים להסיק מסקנות קשות ביותר לגבי המשך קיומם.

היום ממתינים בתור לאשפוז מוסדי כ-1,000 קשישים. עד סוף העשור, רבותי חברי הכנסת, יזדקקו לסידור מוסדי כ-5,000 קשישים. כמחציתם לאשפוז מוסדי. חוק ביטוח סיעוד, שנתקבל בכנסת ב-7 באפריל 1986 כחוק של פשרה בעידן של קיצוצים נוראים בתקציבי הכריאות והרווחה, הקציב לשנת 1986 4.5 מיליוני שקל לסידור זקנים תשושים במסגרת משרד העבודה והרווחה — סכום המאפשר סידורם של כ-300 קשישים. מספר שאיננו קטן כלל ועיקר — ועוד 4.5 מיליוני שקל לסידור זקנים חולים במוסדות משרד הבריאות, ושם מדובר על סידור 200 חולים. עד עצם היום הזה לא ניתוסף זקן חשוב אחד. או זקן חולה אחד למערכת המוסדית, וזאת בעיקר בשל מחלוקת חריפה בין הממשלה, קרי האוצר, לבין המוסדות הפרטיים. שלהם בלבד מקומות פנויים, על תעריף החזקת קשיש חוסה.

מצב רובם של המוסדות הפרטיים מחפיר, על סף בושה לצלם אנוש. אלו מוסדות הקיימים למטרות רווח, לו ניתן היה

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לטעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום, מס' 4974, בעניין בתי-חולים גריאטריים פרטיים, מאת חברת הכנסת אורה נמיר. בבקשה.

אורה נמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ב-11 בדצמבר 1986 ביקרתי בארבעה בתי-חולים פרטיים למחלות כרוניות. להוציא אחד — "ארבל", מרכז גריאטרי לטיפול בקשישים ובחולים כרוניים בפתח-תקווה, שרמתו גבוהה, החוסים בו נקיים, מטופלים, מחייכים, שוכנים בתנאים פיסיים מרשימים — היה מצב בשלושת האחרים מחפיר ואף על גבול המחריד. לא זכור לי סידור, מבין הסוירים הרבים שאני עורכת מדי שבוע, שהשאר בי טעם כה מר ומדכא, מלווה בעלבון צורב על "יהדרת פני זקן חולה" נוסח ישראל 1986.

אכן, לשמחנתנו, ולעתים אף לגאוחותנו, יש גם בתי-חולים גריאטריים אחרים — רובם ככולם ציבוריים וממשלתיים, ומיעוטם פרטיים — וכדאי בהזדמנות זו להזכיר את "משען", "אשל", ומספר מועט של מוסדות פרטיים שעושים עבודה לתפארת.

חברי הכנסת, נכון להיום יש בארץ 5,974 מיטות בבתי-חולים ומחלקות גריאטריות, מהן 922 ממשלתיות,

וההיסטוריה האשפוזית מותרים עדיין נחמ נכבד של מיטות אשפוז כידי מוסדות אשפוז פרטיים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כפי שצינתי בפתח דברי, הרי המגזר הפרטי מהווה 44.4% בלבד מסך כל מיטות האשפוז, והדגש הוא במלה "בלבד", שכן בשנת 1984 היווה הסקטור הפרטי 50% מסך כל המיטות הגריאטריות. בשנת 1985 ירד משקלו ועמד על 47% בלבד, ובשנת 1986 יש ירידה נוספת ל-44.5% בלבד. הנה כי כן המגמה היא ברורה וחדה: משרד הבריאות עודד אשפוז גריאטרי במוסדות ציבוריים.

אך זאת לדעת: בשנת 1983 הנהיג משרד הבריאות רישוי ופיקוח מוגבר למוסדות הפרטיים, ונקבעו קריטריונים לרישוי ונקבעו כללים לפיקוח. חברי הכנסת הנכבדים, עד אז לא היה נושא הרישוי מוסדר. עד כמה שהדבר נשמע מפליא. משרד הבריאות מקיים פיקוח שוטף באמצעות לשכות הבריאות המחוזיות, ולאחרונה נוסף רובד פיקוחי נוסף. בקרה באמצעות האגף למחלות כרוניות, שנעשית על-ידי צוות רבי-מקצועי, היא כוללת בדיקה בנושאים האלה: טיב הטיפול הרפואי, תזונה, ריפוי בעיסוק — העסוקה, טיפול סיעודי — בדיקת מצבת כוח האדם בהשוואה לתקנים ולמספר המיטות, כפי שנקבעו על-ידי משרד הבריאות, וכן תנאים פיסיים, מינהל רפואי ופסיכותרפיה אחזקתית ומונעת. צוות הבקרה פועל על-פי נוהל כתוב ועל-פי קריטריונים שנקבעו על-ידי האגף ועל-פי דפי פרמטרים, דפי הערכה.

בשנים האחרונות, כתוצאה מתגבור הפיקוח והנהגת הרישוי, חל שינוי, והמוסדות שיפרו את עצמם והשתפרו. ראולם, עדיין קיימים מעט מוסדות בעלי רמה נמוכה. יודגש כי בשנת 1986 נסגרו שלושה מוסדות, במוסד אחר הוחלפה ההנהלה, באחרים צומצם מספר המיטות, ומוסד נוסף מיועד לסגירה.

ממצאי הבקרה מדגישים את הפער הקיים בין המוסדות הציבוריים לפרטיים. ואומנם, משרד הבריאות ימשיך לשקוד על שיפור איכותו ורמתו של המגזר הפרטי, תוך שאיפה מתמדת להגיע במספר המיטות ליחס של שליש ציבורי, שליש ממשלתי ושליש פרטי. לדעת משרד הבריאות, יחס כזה בהתפלגות המיטות הגריאטריות הוא חיובי, והוא לתועלת הקשישים והנוקקים.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. חברת הכנסת אורה נמיר, האם את מסכימה להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה?

אורה נמיר (המעורן):
כן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לוועדת העבודה והרווחה — ירים את ידו. מי נגד?

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

הדבר — עדיף, טוב ומכובד היה לקיים מערכת ציבורית בלבד, שאינה מקיימת את מוסדותיה למטרות רווח. אך במציאות העכשווית והעתידיה הקרובה אין ההעלות על הדעת שניתן יהיה להשיג משאבים לבנייה, ובמיוחד לאחזקה, של מוסדות אלה. במציאות זו אין ברירה אלא לעשות טלטלה גדולה במערכת בתי-החולים הפרטיים: לסגור את אלה שאינם ראויים לשמור על צלם אנוש של החוסים בהם; באלה הניתנים לחיקון, לשפור, להעלות הרמה הטיפולית והתחזוקתית ולהעלות תעריף התשלום כעד החוסים בהם — יש לעשות זאת ולהעמידם תחת פיקוח צמוד לבדיקה קבועה, לא חד-פעמית, של כמות האוכל וטיבו, של ניקיון החוסים והמבנה ושל תקן נאות וברמה מקצועית מאושרת של המטפלים בחוסים. לא רק שאין להוסיף אגורה שחוקה אחת למי שאינו מוכן או אינו מקיים תנאים אלה, אלא יש לשקול ולהחליט מיד על סגירתם של מוסדות אלה.

רק על-ידי העירכות מחודשת של בתי-החולים הגריאטריים הפרטיים פיקוח מלא ועדכני של משרד הבריאות. בהתנאה של העלאה מיידית של הרמה, אפשר יהיה כמציאות התקציבית המדולדלת של היום, לפרוץ את המעגל החתום של מחסור כרוני, הולך וגובר, במיטות סיעודיות לקשישים חולים. שאין כל מסגרת אחרת המסוגלת לטפל בהם. אל נשליך, רכותי חברי הכנסת, אבות, אימהות, סבים וסבתות, אל נשליכם לעת זיקנה.

אבקש לקיים דיון בנושא הזה במליאה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. זהו אחד הנושאים הרציניים ביותר. אדוני, השו משה שחל, בבקשה.

שר האגודה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מערך מיטות האשפוז בתחום הגריאטריה הסיעודית ותשושי נפש מתפרס על שלושה מגזרים: המגזר הממשלתי, המונה כ-15% מסך מיטות האשפוז; המגזר הציבורי, המונה כ-40.5%; והמגזר הפרטי, המונה כ-44.4% בלבד.

כעית הוזקנה במדינת ישראל, כמו ביהר הארצות המפותחות בעולם, גורמת למכלול בעיות כשטח הרווחה והרפואה, ומחייבת העירכות רחבת ממדים של גורמי השירות הגריאטרי. הגורם הראשון שטיפל בנושא באורח מוסדי היה מלבן, שבנה את המרכזים הגריאטריים המטפלים בקשיש העצמאי, בקשיש התשוש הנוקק לעזרה בתפקודו היומיומי, בקשיש תשוש הנפש ובקשישי הסיעודי, ואולם הצורך בקשיש והעדר מוסדות מתאימים הביא לפתיחתם של מוסדות ממשלתיים מקבילים, כמו בית-החולים "פלימן" בחיפה והמרכז הרפואי הגריאטרי בבית-החולים "שמואל הרופא", המנסים לספק פתרון לקשיש החולה עד לשיקומו וחזרתו לקהילה.

זאת ועוד: משרד הבריאות מתפעל כיום ארבעה מרכזים גריאטריים, שני בתי-חולים כרוניים לשיקום, מרכז רפואי גריאטרי, ובסך הכול שבעה מוסדות גריאטריים. קופת-החולים הכללית מפעילה שני מוסדות — הרצפלד ובית-רבה. כמו כן קיימים כיום 11 בתי-אבות בבעלות אש"ל — האגודה לתכנון ופיתוח שירותים למען הזקן — ועמדות להיפתח מחלוקת גריאטריות בבתי-החולים הכלליים, ואולם הצרכים

יד. הצעה לסדר-היום

הצורך לקבל החלטה על הנהגת שיעון קיץ ב-1987

חוות דעת חיוביות קיבלתי מהגורמים הבאים: המכון לפרוץ העבודה והייעוץ, במכתב חתום עליידי אינג'נר יוסף דוראל, מנכ"ל המכון; המוסד לבטיחות ולגיהות, במכתב של שוורץ, מנהל המוסד; רשות הנמלים, במכתב של המנכ"ל אינג'נר שאול רויאל, כרשותכם, אצטט עוד משפט, כי הוא מעניין ומשקף דבר כללי הרבה יותר: "עמדת רשות הנמלים בנושא לא השתנתה, והיא מוסיפה לתמוך בהפעלתו של שיעון קיץ מהטעמים הבאים: שיעון הקיץ מביא לחיסכון מסוים בצריכת החשמל, אך היתרון העיקרי הוא בהגדלת מספר שעות עבודה כאור יום, דבר המביא לתפוקות גבוהות יותר ולבטיחות טובה יותר בעבודה".

חוות דעת חיוביות נוספות קיבלנו מהסדרות הפועלים החקלאיים — מהמרכז החקלאי, במכתב של מוזל המרכז החקלאי, מר שמח אסף — ומהתאחדות בעלי המלאכה והתעשייה בישראל, ומכל מיני גורמים שחשים את השפעת שיעון הקיץ בחיי היום-יום, בחיי העבודה ובחיי היציאה שלהם.

חברי הכנסת, מאז הגשתי את השאלתא שלי, ב-10 בדצמבר 1986, התפטר חבר הכנסת יצחק פרץ מהממשלה, וכיום מכהן כממלא מקום שר הפנים בפועל סגן השר רוני מילוא, והתפקיד מוטל עליו כעצם באופן פעיל. אני רוצה לקוות, אדוני היושב ראש, שסגן השר רוני מילוא יודיע היום על ההחלטה להנהיג שיעון קיץ מראשית אפריל ועד סוף ספטמבר 1987. אני מבסס את תקוותי זו על העובדה, שעל העצומה שהעברתי ב-1983 לשר הפנים דאז, יוסף בורג, שהיתה חתומה עליידי 64 חברי כנסת מכל הסיעות, ובהם גם חברי כנסת שומרי מצוות, היה חתום גם חבר הכנסת רוני מילוא, שהוא היום ממלא מקום שר הפנים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ה' מילוא:
— — — זה עניין של גיאוגרפיה.

מיכאל חריש (המערך):

זה נכון, אבל אני מקווה שאתה תהיה עקבי בנושא הזה.

לפני הסיום, אדוני היושב ראש, אעיר הערה אחת, שמוכרחים להתעכב עליה כאשר דנים בשיעון קיץ. במשך השנים האלה, שבהן עמד הנושא הזה על סדר-היום, תמיד נתקל המאבק בניסיון לטעון כאילו הוא גורם בעיות לציבור הדתי, או בעיות שמקורן בנושאים דתיים. אני מתייחס לנושא הזה משום שלפני שנים, כאשר הרב גורן שימש הרב הראשי של ישראל, הלכתי ובדקתי אם לציבור הדתי יש באמת בעיה אמיתית בנושא הזה, כי חשבתי שאסור שהנושא הזה ייחפץ למאבק בין דתיים לחילונים. התשובה החד-משמעית היא, שעל-פי כל קריטריון הלכתי, אין פה בעיה בנושאים הלכתיים. יש בעיות הקשורות לחלק מהציבור הדתי, זה שלומד בשיבות וכו', אבל הרוב המכריע של הציבור הדתי תומך בהנהגת שיעון קיץ. נעשה מחקר עליידי הטכניון, שבדק במיוחד את התגובה של הציבור הדתי, והגיע למסקנה ש-75% מהציבור הדתי תומך בהנהגת שיעון קיץ. זה ודאי וודאי חל, למשל, על ציבור דתי שעובד בחקלאות וכייעוץ, חתומים שבהם להחמור עם השינויים החלים בשעות אור היום.

לסיום, אדוני היושב ראש, אני חוזר ומביע את תקוותי, שהשנה הזאת יונהג שיעון קיץ בפחות ועזועים, בלא פנייה לבית-הדין הגבוה לצדק ובלא צורך שהממשלה תכפה את

היורד ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 5084 של חבר הכנסת מיכאל חריש — הצורך לקבל החלטה על הנהגת שיעון קיץ ב-1987. בבקשה.

מיכאל חריש (המערך):

ארוני היושב ראש, חברי הכנסת, האמת היא, שזו תופעה די מעוותת במדינת ישראל, שהחלטה מינהלית פשוטה, שבכל מקום כעולם מקבלים אותה בדרך של שגרה, חייבת להתקבל פה בדרך של מאבק ציבורי המתעורר שנה אחרי שנה. בדרך של פניות לבית-הדין הגבוה לצדק, של מאבקים בתוך הממשלה ובתוך הכנסת; כאשר כל ההחלטה אינה אלא החלטה אדמיניסטרטיבית פשוטה למדי.

ביקשתי להגיש הצעה לסדר-היום בנושא הזה, כיוון שהנהגת שיעון קיץ מחייבת החלטה מוקדמת, בגלל ההתראות המינהליות שצריך לתת לאותם גורמים ששיעון הקיץ משפיע עליהם. חברות תעופה חייבות להכין את החוכנית שלהן על-פי השעונים המקובלים כשעות השונות, להפיץ אותה ולהיערך לפיה. בתי-ספר, מפעלים, כל מיני גורמים חייבים לקבל את ההחלטה שלהם בזמן מוקדם. לכן, כשהגשתי שאלתא לשר הפנים הקודם, חבר הכנסת יצחק פרץ, ירד גשם בחורף, זה נראה מוזר, אבל האמת היא שבינואר חייבת להתקבל החלטה, אם רוצים להנהיג שיעון קיץ באפריל.

בשנת 1983, כאשר פניתי לבית-הדין הגבוה לצדק נגד שר הפנים דאז, מר יוסף בורג, חייב בית-הדין הגבוה לצדק את שר הפנים להודיע את החלטתו בדבר שיעון קיץ עד 1 בינואר אותה שנה.

אדוני היושב ראש, בשאלתא בעל-פה שהגשתי לשר הפנים הקודם, חבר הכנסת יצחק פרץ, ב-10 בדצמבר 1986, הוא הודיע שוועדה שהוא מינה לעניין זה התבקשה על-ידו להגיש דוח מסכם עד 1 בינואר 1987, והוא הבטיח להודיע את החלטתו מיד עם קבלת סיכומי הוועדה. אינני יודע כיצד עבדה הוועדה, לפי אילו קריטריונים, ואם הגיעה למסקנות.

אני, אדוני היושב ראש, פניתי לשורה ארוכה של גורמים הנוגעים לעניין הנהגת שיעון הקיץ, וביקשתי לקבל את חוות דעתם בנושא. אלה התשובות שקיבלתי עד כה: משרד החינוך ומשרד האנרגיה והתשתית המליצו המלצה חמה להנהיג שיעון קיץ.

כמשרד החינוך עבדה ועדת מעקב, ואצטט רק שני משפטים מחוות הדעת שלה: "ההתרשמות הכללית היא שמערכת החינוך קיבלה ברצון את הנהגת שיעון הקיץ. רבים הביעו רצונם להמשיך בהנהגת שיעון הקיץ תקופה ממושכת-מזו שהיתה השנה. מערכת החינוך — תלמידים, מורים, מנהלים, מחלקות חינוך וכו' — היתה גמישה דיה והתאימה עצמה במהירות לשינוי שחל בעקבות הנהגת שיעון הקיץ והקדמת הפעולות לשעה מוקדמת יותר". יש דוח מפורט של ועדת המעקב בעניין זה, ואם נגיע לדיון יותר מפורט, ודאי שדוח זה יעמוד בפני ועדה מוועדות הכנסת שתדון בכך.

ועדת מעקב אחרת עבדה כמשרד האנרגיה, והיא קבעה, בין היתר, שלשיעון הקיץ היתה השפעה על הקטנת צריכת החשמל בשיעור של 1.5% מן התיצור היומי הממוצע בשיעור 1974 עד 1984, ואותה ועדה רואה בשיעור החיסכון הזה מגמה לטווח ארוך. שצריך להביא אותה בחשבון.

הוועדה. זוהי הסיבה, חבר הכנסת חריש, ששר הפנים דאז, הרב פרץ, לא יכול היה לקבל מסקנות מהוועדה ולא יכול היה לפעול בהתאם להן, או להתחשב במסקנות הללו — מאחר שלמעשה הוועדה כבר לא היתה קיימת במועד שבו היא היתה אמורה להגיש את מסקנותיה.

מאז 1952, השנה שבה הוחל בהנהגת שיעון הקיץ, הוא הונהג לא לפני מחצית חודש אפריל, לכן, לפי הערכתי, ההחלטה יכולה להתקבל עד סוף חודש פברואר שנה זו, כדי שיהא סיפק בידי כל הנוגעים בדבר להתארגן בהתאם להחלטה. לרבות חברות התעופה וגורמים אחרים שחבר הכנסת חריש התייחס אליהם.

אשר לעצם הנהגת שיעון קיץ — וכפי שאמר חבר הכנסת חריש, חמיד נמנית עם אלה שתמכו ברעיון — אני מוכרח לומר, שהדעות בנושא זה אינן חד-משמעיות. יש בעד ויש נגד. מבקר המדינה הכין דוח, נדמה לי בשנת 1983, זו היתה חוות דעת לפי סעיף 21 לחוק מבקר המדינה, ובסיומה של חוות הדעת אמר המבקר דאז: "הפעלח שיעון קיץ או אי-הפעלתו העסיקו את הממשלה, שרי הפנים וגורמים כלכליים, חברתיים, חינוכיים ואחרים מאז קום המדינה. מן הסקירה עולה שגם בשנים בהן הונהג שיעון קיץ ברציפות נבדקו משמעויות הפעלתו עקב השגות של גורמים שונים. מחוות הדעת של מומחים ושל מעוניינים שונים במשך השנים לא ניתן היה להסיק מסקנה חד-משמעית לגבי היתרונות הכרוכים בהפעלתו או להיפך. ריבוי העמדות ומגוון הדעות גרמו, בין השאר, להקמת הוועדות הרבות לכדיקת הנושא".

עם זאת, אני רוצה לומר, שעל-פי תומר שאני קראתי בנושא זה, והייתי אומר גם על-פי רחשי-לב הציבור — אולי אין שום דרך למדוד את רחשי-לב הציבור בצורה חד-משמעית, אבל ניתן לחוש אותם גם בין חברי הכנסת, בין נבחר הציבור — לדעתי, יש להנהיג שיעון קיץ, אני רוצה לומר שהשנה יונהג שיעון קיץ החל מחודש אפריל. אינני אומר בריגע זה באיזה תאריך במהלך חודש אפריל הוא יונהג.

שבח וייס (המערך):

— — — אם זה לא יהיה נכון, תאמר שזה היה כ"ו באפריל.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
לא אמרתי! באפריל, חבר הכנסת וייס, אמרתי: במהלך חודש אפריל.

הייתי רוצה להציע לכנסת ולחבר הכנסת חריש, כי אשר לתקופה שבה יונהג שיעון הקיץ, והוא יופעל בחודש אפריל — נעביר את הנושא לדיון בוועדת הפנים של הכנסת. אני אומר מראש, שאני אקבל את המלצות וועדת הפנים של הכנסת בנושא זה. בגלל העובדה שיש דעות שונות, בגלל העובדה שאין עמדות חד-משמעיות, אני חושב שוועדת הפנים של הכנסת, שבה מיוצגים כל הזרמים הנמצאים בכנסת ובעם, תוכל להמליץ את ההמלצות החיוביות והטובות ביותר, תוך התחשבות גם בשוללים וגם במחייבים, בכל מי שיש לו השגות בנושא זה. הוועדה יכולה לשקול את הדברים ברצינות רבה ולהגיש המלצות.

אני יודע, שהמלצות של ועדת כנסת אינן מחייבות על-פי חוק את השר הממונה, את השר האחראי על-פי החוק; וזכותו לקבל את ההמלצות או לא לקבלן. אבל מבחינה מוסרית, דווקא משום שמדובר כאן בנושא מסוג זה, אני חושב שוועדת הפנים של הכנסת יכולה להיות פרום מתאים גם לדיון וגם

הנושא על שר הפנים — נהגים שעברנו אותם בכל פעם שהוחלט על הנהגת שיעון קיץ בשנים האחרונות — זאת עקב המצב המאוד מיוחד שבו אנו נמצאים כרגע כמשרד הפנים.

עם זאת, לדעתי, הגיע הזמן לשנות את החוק במדינת ישראל ולהחזיר אותו לקדמותו. על-פי מה שהיה נהוג מראשית קום המדינה. במדינה הזאת הונהגו שיעוני קיץ על-ידי שרי פנים שכאו מהמפלגה הדתית-לאומית. שר הפנים דאז, משה חיים שפיא, ויכרנו לברכה, היה בין אלה שהנהיגו שיעון קיץ, ואגב, השר בורג בתור שר הבריאות באותו זמן התנגד לזה. אני חושב שצריך להחזיר את החוק לקדמותו כדי שייפסק המצב הזה שבו חוזרים שנה אחר שנה על ריכוחים חסרי טעם וכדי שהנהגת שיעון קיץ תהיה נהול איטומטי, כנהוג בכל המדינות המפותחות בעולם, גם בעולם המערבי וגם בעולם המזרחי, ואני מבטיח, אדוני היושב-ראש, לפעול לשינוי החוק בכיוון הזה. תודה.

הי"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן השר רוני מילוא. האם יונהג שיעון קיץ השנה? זוהי שאלה שגבי גזית חוזר ושואל בכל בוקר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, אילו היה מופעל כבר עכשיו שיעון קיץ, אני מניח שהיו פה יותר חברי הכנסת, כי אז היינו נמצאים שעה אחת אחרת. זה כשלעצמו אולי סיבה טובה להנהיג שיעון קיץ.

אריאל ויינשטיק (הליכוד):

כבר עתה יש יותר חברי כנסת כאן.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

מכל מקום, ראשית, רצוני להעיר כמה הערות להצעתו של חבר הכנסת חריש ולדברים שנאמרו כאן.

כ"ד ביולי 1986, ז' בתמוז התשמ"ז, מינה שר הפנים דאז, הרב יצחק פרץ, ועדת מעקב מקצועית לעניין שיעון הקיץ בשנת התשמ"ז—1986. הוועדה נתבקשה לייעץ לגופים המבצעים מחקרים בעניין השפעות הנהגתו של שיעון קיץ, לקיים מעקב אחר הביצוע ולהגיש לשר הפנים דוח מסכם על יאחור מיום 1 בינואר 1987, כפי שאמר חבר הכנסת חריש, כדי ששר הפנים יוכל לעיין בו לפני שיקבל החלטה אשר להנהגת שיעון הקיץ בשנת התשמ"ז.

כראש הוועדה מונה פרופסור זאב לב מן האוניברסיטה העברית, חוקר בעל שם עולמי, וחברים בוועדה המדענים הראשיים של כמה משרדי ממשלה וחוקרים מהטכניון ומהאוניברסיטה העברית בירושלים.

משרד הפנים פנה בבקשה לכל המשרדים והגופים שטענו לקשר בין שיעון הקיץ לבין תחומי טיפולם. לערוך חקרים ומחקרים כדי להפיק מהם לקחים ומסקנות לגבי הנהגת שיעון הקיץ ולהגישם, כאמור, בעוד מועד לוועדת המעקב כדי שזו תוכל לבחנם ולחנות דעה עליהם.

על אף פניות חוזרות ונשנות, לא הוגשו המחקרים והסקרים במועד, או לא הוגשו כלל. כתוצאה מזה התפטר פרופסור זאב לב. ב"כ בדצמבר 1986 הוא הגיש לשר הפנים את מכתב התפטרותו, ובו הנימוקים להתפטרותו, בעיקר חוסר שיתוף הפעולה מצד הגורמים שאליהם הוא פנה. מנכ"ל משרד הפנים, הרב אריה דרעי, פנה אליו, בהתאם להנחיית השר פרץ, בבקשה לשכנעו לחזור בו מהתפטרותו, אך עד כה הוא לא נענה בחיוב. הפרופסור לב לא הסכים לשוב ולעמוד בראש

מכל מקום, לשביעות רצונו של חבר הכנסת חריש ולשביעות רצונו של חברי הכנסת האחרים שהגישו שאילתות בנושא זה — יש בנושא זה שאילתא של חבר הכנסת דוד מגן, ואני אמור להשיב עליה היום, וכן של חברי כנסת נוספים — אני חושב שאני יכול לומר, שהשנה הזאת יהיה שיעון קיץ, ושהוא יופעל מחודש אפריל שיבוא עלינו לטובה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה, ובכן, יש שיעון קיץ.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת חריש, האם אתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדת הפנים?

מיכאל חריש (המערך):
מסכים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה, רבותי, מי בעד העברת ההצעה לדיון בוועדת הפנים? מי נגד?

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

טו. שאילתות ותשובות

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לא אוכל ברברי תשובתי להתייחס להנחיות משרד השיכון, באשר אין הן נוגעות לתחום משרדי.

אשר להכרלים בתקציבי ההוצאה, אם הם אכן קיימים, הרי שהסיבה לכך היא מבנית ביסודה ולא מהותית. לסל השירותים המוניציפליים שלושה מרכיבים עיקריים: שירותים מקומיים, שירותים ממלכתיים ותקציבי פיתוח. הרשויות המקומיות היהודיות חייבות לדאוג לתושבים שבתחומן לכל המרכיבים שבסל השירותים המוניציפליים, ועקב כך המעמסה והנטל על הרשות כבדים. ואילו הרשויות המקומיות הערביות, הפועלות על-פי חקיקה מוניציפלית ירדנית, מופקדות רק על מתן השירותים המקומיים, ובמרכיב זה חלקה של הממשלה הוא 40% מסך כל ההוצאה. השירותים הממלכתיים, הכוללים שירותי רווחה, בריאות, חינוך וכיוצא-באלה, נתמכים כ-100% של סך כל ההוצאה על-ידי הממשלה, אשר מספקת אותם באמצעות שלוחותיה הפזורות כאזור יהודה, שומרון ועזה.

1. סך כל ההוצאה העירונית לנפש: בית-שמש — 347.70 דולר — 573 שקל חדש; ירוחם — 565.50 דולר — 933 שקל חדש; שלומי — 532.30 דולר — 878 שקל חדש.

2. בהתאם לאמור לעיל, לא ניתן לקיים השוואה בין מסגרות התקציב של המועצה האזורית שומרון לנפת ג'נין, באשר תקציבה של מועצה אזורית כולל סעיפים הכלולים במסגרת השירותים הממלכתיים, כגון תקציב להסעת תלמידים לבתי-ספר, ואילו כנפת ג'נין, מאחר ששירות זה הוא חלק ממרכיב השירותים הממלכתיים, אין לו ביטוי בתקציב הרשות המקומית. עובדה היא שאין רשות מקומית ערבית הנושאת גירעון, ויתר על כן, יש רשויות המסיימות את השנה בעודף תקציבי.

להמלצות, אשר תוגשנה כתוך כמה שבועות, כדי שנוכל, כבר במהלך חודש פברואר, לקבל את ההחלטה הסופית אשר לתקופה שבה יופעל שיעון הקיץ השנה.

מרדכי וירשובסקי (שיניר — מפלגת המרכז):

אולי נעביר את הנושא לוועדה משותפת לוועדת הפנים לוועדת הכלכלה, כי יש לו גם אספקטים כלכליים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

כן, אבל האספקטים הכלכליים יובאו בחשבון גם בוועדת הפנים.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת וירשובסקי, וגם לך, חבר הכנסת מיכה חריש, שיש גם הצעות שונות אשר לדרך הפעלת שיעון הקיץ, יש הצעה שהועלתה על-ידי גורמים במשרד האנרגיה, ולפיה בתקופה מסוימת יוזו השיעון שעתיים אחורנית ולא שעה אחת בלבד. אני רוצה שכל הנושאים הללו יידונו בצורה יסודית ורצינית בוועדה. אני סומך על שיקול דעתה כעניין זה. היא תגיש את המלצותיה ומשרד הפנים יקבל אותן, ובלבד שהן יוגשו בהקדם כדי שיהא די זמן להיערכות לקראת הפעלת שיעון הקיץ.

היו"ר ד' תיכון:

שעתיים קדימה ולא אחורנית.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

כן, ודאי, להזיז את מחוגי השיעון כשעתיים.

היו"ר ד' תיכון:

נעבור לסעיף האחרון. יש לנו 36 שאילתות, ועליהן ישיב סגן השר רוני מילוא. תחילה ישיב סגן השר על שאילתות שהופנו לשר הפנים. נראה כמה מן ה-36 יזכו לתשובה.

1644. תקציבי ההוצאה של יישובים יהודיים וערביים בגדה המערבית

חבר הכנסת ר' כהן שאל את שר הפנים ביום " בטבת התשמ"ו (22 בדצמבר 1985):

מסקר אוכלוסייה, תעסוקה ומימון ציבורי בגדה המערבית, שנערך בשנת 1985, עולה כי קיים פער בתקציבי ההוצאה של יישובים יהודיים וערביים. בעוד שסך כל ההוצאה העירונית בג'נין הוא 12 דולר לנפש, וכנפת רמאללה הוא 8.5 דולרים לנפש, הרי במועצה אזורית שומרון זוכה כל תושב ב-568 דולר במוצע, ובמטה-הביניים — ב-406 דולר.

במקביל, עולה מן ההנחיות האחרונות של משרד השיכון, כי סכומי הסיוע למשתכנים ביהודה וכשומרון גבוהים כעשרות אחוזים מאלו הניתנים ביישובי הפיתוח.

לאור ההנחה כי יהודים וערבים זקוקים במידה שווה לשירותי דיוק, בריאות, חינוך, תחזוקה, מים וחשמל, אבקשך להשיבני על השאלות האלה:

1. מה הוא סך כל ההוצאות העירוניות לנפש בבית-שמש, בשלומי ובירוחם?

2. מה הם הקריטריונים שלפיהם הוחלט שתקציב המועצה האזורית שומרון יהיה גדול פי 50 מתקציב נפת ג'נין, בהוצאה לנפש?

3. מה הוא סך המסים המתקבל מתושבי המועצה האזורית שומרון והמועצה האזורית מטה-הביניים?

2. מה היו התקציבים של משרד הפנים ליעדים המפורטים לעיל בשנות התקציב 1983/84, 1984/85, 1985/86?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

אין משרד הפנים מתקצב ישירות לא את מגן-דוד אדום ולא בתי-כנסיות ולא בתי-עלמין ולא מקוואות ולא מועצות דתיות. משרד הפנים, בתקצובו את הרשויות המקומיות, מיעד, על-פי החלטתם ובקשתם, תקציבים גם למסודות אלו, אך זאת בהתאם לשיקולי הרשות המקומית העורכת את התקציב. תקציבו של משרד הפנים מיועד בעיקרו למימון הרשויות המקומיות ורשויות הכבאות, וזאת בהתאם לסעיף 17 לחוק ישירות הכבאות, התשי"ט—1959.

1—2. תקציב משרד הפנים לאיגוד ערים לכבאות: לשנת 1983 — 1,140,000,000 שקל — מיליארד ו-140 מיליון שקל; לשנת 1984 — 6,037,183,000 שקל — 6 מיליארדים 37 מיליון ו-183 אלף שקל; לשנת 1985 — 17,203,000 שקל — 17 מיליון 203 אלף שקל; לשנת 1986 — 24,175,000 שקל — 24 מיליון 175 אלף שקל.

2170. תוכנית מתאר לבית-ג'ן

חבר הכנסת י' צבן שאל את שר הפנים ביום ט' כסיון התשמ"ז (16 ביוני 1986):

עם אישור חוק שמורות הטבע נקבע הכפר הדרוזי בית-ג'ן, המונה כ-7,000 נפש, בלב שמורת הטבע הר-מירון. עקב כך, נתגלע סכסוך בין המועצה המקומית לבין רשות שמורות הטבע סביב הגדרת גבולות שיפוט המועצה ואישור תוכנית המתאר לכפר.

ברצוני לשאול את השר:

1. האם משרדך פועל לפתרון הבעיה ולאישור תוכנית מתאר לבית-ג'ן?

2. לכמה כפרים ערביים יש כיום תוכניות מתאר מאושרות, ולכמה אין?

3. האם פועל משרדך לחיקון המצב, וכיצד?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הפנים פעל ופועל במטרה לפתור את בעיית היישוב בית-ג'ן ולהביא לאישור את תוכנית המתאר המקומית בהתחשב בשמורת הטבע הקיימת.

2. מתוך 123 כפרים ערביים, 121 כפרים יש תוכנית מתאר. מצב תוכניות המתאר הוא כדלקמן: 83 תוכניות מאושרות; 16 תוכניות בהפקדה טרם אושרו; 22 תוכניות בדיון טרם הפקדה. לשני הכפרים האחרים יש תוכניות בהכנה. יש לעיין כי ל-18 הכפרים שבהם טרם אושרה תוכנית המתאר יש תוכניות "תחום בנייה" בתוקף.

3. למשרד הפנים חלק נכבד בקידום שחל בתחום תוכניות המתאר במגזר הערבי. משרדי פעל רבות בייזום ובסיוע בהכנת תוכניות מתאר באמצעות הוועדה הבין-משרדית לתוכניות מתאר, לשכות התכנון המחוזיות, הוועדות המקומיות לתכנון ולבנייה והמועצות המקומיות. המשרד ממקד את פעולותיו בעדכון תוכניות מתאר, שהוא תהליך מתמיד, ובכירוז הליכי האישור של תוכניות המתאר שהכנתן הסתיימה.

3. שיעורי המסים המשולמים על-ידי תושבי המועצה האזורית שומרון והמועצה האזורית מטה-בנימין אינם שונים משיעורי המסים המשולמים על-ידי תושבים במועצות אזוריות אחרות בתחום "הקו הירוק". מדי שנה מוציא משרד הפנים הנחיות באשר לשיעור המסים שעל התושבים לשלם למועצה שבתחומה הם גרים, והנחיות אלו הן אוניברסליות וכלל-ארציות.

אשר לשאלתך: מועצה אזורית שומרון — 128,139 דולר — 211,429 שקל חדש; מועצה אזורית-מטה-בנימין — 240,039 דולר — 396,064 שקל חדש.

1907. ידיעה על חילולי שבת בהרצלייה

חבר הכנסת מ' פרוש שאל את שר הפנים ביום ט' באדר א' התשמ"ז (18 בפברואר 1986):

בעיתון "המודיע" מיום כ' שבט התשמ"ז, 30 בינואר 1986, פורסם כי בהרצלייה נפתח איצטדיון כדורגל, והדבר כרוך בחילולי שבת גדולים, שהעיר טרם ראתה כמום. מלבד זאת, מתקיימות בעיר הצגות קולנוע ומועדונים כלילוח שבת, כלי שמופעלים צעדים חוקיים נגד העניין.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם ידועות לך העובדות הנ"ל?

2. מדוע אין העירייה בהרצלייה, או משרדך, נוקטים צעדים משפטיים נגד מחללי השבת?

3. האם תורה לעירייה ולמומנים על ביצוע החוק לנקוט פעולות אכיפה בהרצלייה למניעת חילולי שבת?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

במדינת ישראל קיים סטטוס-קוו, ובאמצעותו נשמרים המאפיינים הדתיים. ייתכן שאין לראות בכך פתרון אידיאלי וסופי, אך זהו המצב הקיים. בעיר הרצלייה לא חל שינוי בסטטוס-קוו זה, אשר לאיצטדיון העירוני, העירייה העתיקה את מקומו ממקום מאוכלס למקום כפאתי העיר כאזור שאינו מיושב.

1—2. אין בידי משרדי הכלים והאמצעים לפעול.

3. ניתנה הוראה לממונה על המחוז לפנות לעירייה בדרישה כי תפעיל את סמכויותיה.

2055. תקציבי משרד הפנים

חבר הכנסת ד' דיניו שאל את שר פנים ביום כ"ו באדר ב' התשמ"ז (6 באפריל 1986):

בתאריך י' באדר א' התשמ"ז, 19 בפברואר 1986, נתבקשת במכתב, בשם יושב-ראש ועדת הכספים, להשיב על שאלתי בוועדה על תקציבי משרד הפנים בשנים 1983/84, 1984/85, 1985/86 ליעדים האלה: איגוד ערים לכבאות, מגן-דוד-אדום, בתי-כנסת, בתי-עלמין, מקוואות, השתתפות בתקציב מועצות דתיות.

עד עצם היום הזה לא נתקבלה תשובתך.

אודה לך אם תשיבני:

1. מדוע לא נתקבלה תשובתך עד עצם היום הזה?

2171. הנחות בתשלום הארנונה למשפחות
חד-הוריות

חבר הכנסת י" עבן שאל את שר הפנים ביום ט' בסיון התשמ"ו
(16 ביוני 1986):

הגברת ט' (שמה מופיע במקור), מורה ותיקה מטבריה, אלמנה ואם לשני ילדים, פנתה לעיריית טבריה לברר אם היא זכאית להנחה בתשלום הארנונה, בהתחשב בכך שהיא הורה יחיד. נאמר לה, שכיוון שהיא עובדת, אין היא זכאית להנחה.

יצוין כי משפחות שלהן ארבעה ילדים ויותר זכאיות להנחה ניכרת כלא קשר למצבן הכלכלי.

ברצוני לשאול את השר:

1. האם קיימות כמשרדך הנחיות להקלות בתשלומי ארנונה של משפחות חד-הוריות?
2. אם כן — מה הן?
3. אם לא — האם מוכן השר להורות לרשויות המקומיות להעניק הנחה בתשלומים למשפחות חד-הוריות?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בהתאם לסעיף 280 לפקודת העיריות — וכן לסעיף 152 המקביל בצו המועצות המקומיות — מועצה רשאית להפחית ארנונה או לותת עליה בהתחשב במצבו החומרי של החייב בהן, או בגלל סיבה אחרת שתאושר על-ידי השר. כאמור, הסמכות למתן הנחות מסיבות חומריות נתונה בידי הרשות המקומית. הנחיות משרד הפנים קובעות כי הפירוש הנכון לסמכות זו הוא קביעת קריטריונים בעלי משמעות כלכלית ו/או סוציאלית של המשפחה. אין הכוונה לקביעת קבוצות אוכלוסייה שלמות הזכאיות באופן אוטומטי, בשל השתייכותן לקבוצה זו, להנחה או לפטור מתשלומי המסים.

1 — 3. ההנחיות להקלות בתשלומי ארנונה נגזרות מסעיפי החוק כאמור.

2240. זיהום אוויר בחיפה

חבר הכנסת מ' פלד שאל את שר הפנים ביום י"ח בסיון התשמ"ו (25 ביוני 1986):

זיהום אוויר מעל לתקני איכות האוויר, שעורר גם תלונות תושבים, נרשם בחיפה בשבוע השני של יוני, והוא בעקבות התפשטות דו-חמצנית הגופרית (ראה, למשל, "הארץ", 6 ביוני 1986).

מנהל היחידה לאיכות הסביבה באיגוד ערים חיפה, המהנדס צבי פורר, אמר, כי "לא די במעבר לשרפת דלק דל גופרית, אלא דרושה פעולה מיידית להתקנת אמצעים טכנולוגיים להקטנת כמות הגופרית הנפלטת לאוויר".

אי לכך הריני שואל:

1. מי אחראי לכך שהאמצעים הטכנולוגיים הנ"ל לא הותקנו עד עתה?

2. מה עושה המשרד כדי לזרז התקנתם של אותם אמצעים טכנולוגיים, ומתי הם יותקנו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
להודרת כמיות דו-חמצנית הגופרית הנפלטים באוויר

בחיפה ובסביבותיה קיימות שלוש דרכים: א. התקנת אמצעים טכנולוגיים; ב. שימוש בדלק דל-גופרית ו/או הפעלת מערכת בקרה לסירוגין ומעבר לדלק דל-גופרית; ג. הגבהת הארובות. האפשרות להגבהת הארובות איננה ישימה בשל מגבלה החלה באזור על-פי דרישות רשות שדות התעופה. הוועדה המחוזית אימצה את שיטת הפעלת מערכת הבקרה לסירוגין לתקופת ניסיון של שנתיים. לכשתסתיים התקופה תחזור הוועדה לדון בדבר הצורך בהתקנת אמצעים טכנולוגיים. כיום, מאחר שהפעלת מערכת בקרה לסירוגין נמצאת בשלביה הראשונים, טרם מוצתה יעילותה של שיטה זו.

1. יש החלטת ועדה מחוזית לאמץ לתקופת ניסיון שיטת הפעלת מערכת בקרה לסירוגין. נושא התקנת האמצעים הטכנולוגיים נבדק על היבטיו התכנוניים, והסביבתיים, הטכנולוגיים והכלכליים. בקרוב יוגש דוח, ועל-פיו ניתן יהיה לקבל החלטה אופרטיבית.

2. כאמור, נבדקת האפשרות להתקנת האמצעים הטכנולוגיים. תוכנית נכדון הוכנה והופקדה, והיא עומדת בפני אישור. לכשתתקבל החלטה אופרטיבית על הקמת המתקנים, ניתן יהיה להוציא היתר בנייה מיידית.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת פלד, שמשרד הפנים מקדיש היום מאמץ רב ומחשבה רבה בנושא איכות הסביבה, ולכן אני רואה גם כחייב רב את השאלתה הזאת, שהושב עליה בפירוט רב.

היו"ר ד' תיכון:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת פלד.

מתחיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

אני מודה לסגן השר על תשובתו המפורטת. לדאבוני, אני צריך לציין, כפי שאני עושה כמעט בכל מקרה של שאלתא המופנית למשרד הפנים, שהתשובה באה כאיתור של כמה חודשים, הפעם באיתור של כשבעה חודשים.

אבל, מה שמצער מאוד הוא, שאף שעברה תקופה ארוכה זו, הבוקר אנחנו קוראים בעיתון, שאחמול נמדדה בחיפה תריגה כשיעור של 50% מהתקן המרבי המותר למוזהם הבעייתי — גופרית דו-חמצנית. לא ברור אם זה קורה לעתים תכופות יותר או לא. משום שבאזור חיפה עדיין אין רשת ניטור אווירית אזורית, כך שהבדיקות נעשות מדי פעם בפעם. יש להניח, שהמצב החמור הזה של חריגות גדולות מעל התקן מתרחש לעתים קרובות יותר.

מה שעוד מתברר הוא, שאפילו לצורך התקנת רשת הניטור, כלומר הרשת שכאה למדוד את המצב, אין מספיק כסף, והאוצר איננו מעביר את התקציב הדרוש כדי שאפשר יהיה לקיים בדיקה באופן יותר שיטתי ויותר סדיר.

אני מבקש להדגיש, שהתקן המותר כיום בחיפה הוא תקן גבוה ביותר, של 3.2%. שהוא ודאי תקן מוגזם, והוא נקבע בהתחשב בנתונים המיוחדים של אזור המפרץ.

לפיכך, אני שואל: האם נוכח העובדה החמורה הזאת, שדווח עליה הבוקר ממש בעיתונות, לא היה מקום לגייס את מירב המאמצים בדרג של הממשלה כדי שתיפסק אחת ולתמיד ההרעלה הסיטונית של האוכלוסייה בחיפה?

היו"ר ד' תיכון:

אני חייב להעיר, ששר הפנים המתפטר עמד להשיב על השאלות הללו ביום ההתפטרות. לפיכך, הטענה איננה מופנית אל סגן השר, שהוא חדש בתפקידו. בכקשה.

אלו, אך החל מ־1 בינואר 1986 כוצעה כמחוז הצפון הריסה של מבנה אחר ושמונה צריפונים.

3. בהתאם לפענוח תצלומי האוויר מחודש פברואר 1986, יש במחוז הצפון 3,728 מבנים שנבנו ללא היתרי בנייה. 2,740 מהם הם מבנים מבנייה קשה ו־988 הם צריפים, מהם כ־528 מבנים על מקרקעי המדינה.

4. ועדת־מקוביץ הגישה המלצותיה, אך הנושא טרם נדון בממשלה וטרם הוקצו אמצעים וכוזאדם לפיקוח. עם זאת, בהתאם לסיכום דיון עם ראש הממשלה לשעבר לגבי המלצות היועץ המשפטי לממשלה, נהרסו מבנים בלתי חוקיים שונים. כן סוכם, כי מבנים שהוחל בבנייתם באורח בלתי חוקי, ייהרסו. צורים שבהם קבע בית־המשפט מועד ביצוע, יכוצעו נקבע. צורים שבהם אין מועד ביצוע, שיקול הדעת והסמכות נתונים בידי הוועדות המקומיות והמחוזיות. אני מקווה שהדיון בהמלצות ועדת־מקוביץ יתקיים בהקדם, וזאת במטרה לקבוע מדיניות יעילה לגבי הטיפול בבעיית הבנייה הבלתי חוקית.

5. מאז ניתנה חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה נהרסו במחוז הצפון שמונה צריפים ומבנה קשוח אחד אשר עמדו על מקרקעי המדינה.

2312. העלאת תעריפי הארנונה לתושבי

קריית־מוצקין

חבר הכנסת ש' עמר שאל את שר הפנים ביום ט' כתמוז התשמ"ז (16 ביולי 1986):

הגיעה אלי תלונתם של תושבי קריית־מוצקין, שמסי הארנונה אשר הם נתבקשו לשלם לשנת הכספים 1986/87 היו גבוהים בהרבה מהשנה הקודמת. לתושבים רבים הגיעו הוראות תשלום בשיעורים שהם יותר מ־300% לעומת השיעורים בשנה הקודמת.

אבקש לשאול את כבוד השר:

1. מה הוא הסכום שאושר לגביית ארנונה בקריית־מוצקין?

2. אם הסכום שאושר קטן מהסכום שנגבה עוד בטרם התקבל האישור, האם תחריב העירייה בהחזרת התשלומים, ואם כן — כיצד?

3. האם יש ברעת השר לקבוע סכום מסוים לגבייה עד לקבלת האישור הסופי, ובכך למנוע תשלומי ארנונה שמגיעים ליותר מ־200% מהסכום שאושר סופית?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בהנחיות משרד הפנים לקביעת שיעורי ארנונה נקבע תעריף לתשלום על־פי יחידת מטר מדובע. כמתבקש מן ההנחיות, עברה עיריית קריית־מוצקין משיטת חישוב שיעורי ארנונה על־פי חדרים לשיטת חישוב על־פי מטרים רבועים. שינוי זה יצר עיוות מדומה בין שנה זו לשנה הקודמת. נוסף על כך, אושרה לעיריית קריית־מוצקין העלאת שיעורי הארנונה ב־250% לעומת השנה הקודמת.

1. אושרה העלאת שיעורי הארנונה ב־250% יחסית לשנה הקודמת.

2. אכן, אם גבתה העירייה מעבר למה שאושר לה, היא מחויבת להחזיר לתושביה את הסכומים העודפים בצירוף

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
אני מודה ליושב־ראש על ההגנה.

לחבר הכנסת מתי פלד, לגבי הפרסום מהבוקר, שאתה מחייחם אליו — פשוט אינני בקיא בפרטים האלה. אני יכול להבטיחך נאמנה, שהדברים ייבדקו ואתה תקבל על כך בהקדם תשובה בכתב.

2251. ביקורת על אי־ביצוע צווי הריסה

חבר הכנסת ארי לץ שאל את שר הפנים ביום כ"ג בסיוון התשמ"ז (30 ביוני 1986):

בעקבות ביקורת על אי־ביצועם של צווי הריסה, פורסם שהיועץ המשפטי לממשלה העביר לראש הממשלה תזות דעת בנושא. העתק מחוות דעת זו, שניתנה ביום 14 באפריל 1986, הועבר לאחרונה על־ידי שר הפנים לכנסת.

שאלותי הן:

1. כמה צווי הריסה שיפוטיים ניתנו על מבנים באזור הגליל בעשר השנים האחרונות: א. בכמה מקרים חובת ביצוע ההריסה היא על הפרט; ב. בכמה מקרים חובת ההריסה הוטלה על רשויות המדינה?

2. כמה מצווי הריסה אלה כוצעו החל ב־1 בינואר 1981? כמה מהם כוצעו החל ב־1 בינואר 1986?

3. בכמה מקרים מורכב מבנים לא־חוקיים המוצבים כיום על: א. אדמות מדינה; ב. שטחים שנועדו להקמת מבני ציבור; ג. תוואי ררך קיימת או תוואי של ררך עתידית?

4. מאז מתן חוות הדעת על־ידי היועץ המשפטי לממשלה, האם החלו רשויות המדינה לפעול לשם ביצוע הצורים, כפי שמחייב מחוות הדעת ובפרט: א. האם הגישה ועדת־מקוביץ את המלצותיה; ב. האם חדלו לעכב את ביצוע הצורים; ג. האם ניתן ליווי משטרת ככל הנדרש?

5. כמה צורים כוצעו בפועל מאז נתן היועץ המשפטי חוות דעת לממשלה כאשר למבנים המוצבים על אדמות המדינה?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על־פי הנחיות ראש הממשלה לשעבר, הוקמה ועדה בין־משרדית, אשר עם חבריה נמנים נציגי משרד הפנים, מינהל מקרקעי ישראל ואחרים, ואשר עליה הוטל לבדוק ולהציע הצעות לפתרון מכלול בעיות הבנייה הבלתי חוקית, תוך התחשבות בהיבטים התכנוניים והמוניציפליים של האזור. הוועדה סיימה את עבודתה וגיבשה את המלצותיה. המלצות הוועדה הועברו על־ידי שר הפנים ליריעת ראש הממשלה, שרי האוצר, המשפטים, המשטרה והחקלאות. אחת המלצות הכלולות בדוח היא קביעת חובת דיווח של הוועדות המקומיות לתכנון ולבנייה לוועדות המתוזות ולמשרד הפנים, כדי להקים מאגר מידע מרכזי.

1. בהעדר מרכז מידע לא ניתן לרכז נתונים על מספר צווי הריסה אשר ניתנו בעשר השנים האחרונות על־ידי הוועדות המקומיות לתכנון ולבנייה. כחודש מאי 1986 היו בתוקף 1,443 צווי הריסה שיפוטיים כמחוז הצפון. רובם ככולם מוטלים על בעלי המבנים, ורק במקרים חריגים מוטלת ההריסה על הוועדות המקומיות ו/או המחוזיות.

2. כאמור, לא ניתן לתת נתונים מדויקים על־אודות שניכ

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הפנים מקיים זה כבר דיונים עם משרד האוצר, נציבות המיס ומרכז השלטון המקומי להקמת קרן מרכזית חדשה לשיקום מערכות המיס ברשויות מקומיות שבהן עולה הפחת על המקובל.

1. משרד הפנים יקבע מדיניותו לאחר סיכום הדיונים המתנהלים בנושא.

2. כבר היום עושה משרד הפנים לייעול מפעלי המיס של הרשויות המקומיות בדרכים שונות, וזאת באמצעות ליווי ותקצוב מינהל המיס, הבטחת שימוש במשאבים המתקבלים מאגרות ומהיטלים לטובת שיפור מערכות המיס וכיוצא בזה.

2339. העברת שטח אדמה מדייר-אל-אסד למועצה אזורית משגב

חבר הכנסת ז' עטשי שאל את שר הפנים ביום כ"ד בתמוז התשמ"ו (31 ביולי 1986):

הוכא ליריעתי, שיש ניסיונות להעביר כ-1,000 דונם מאזור "המחוח", הנמצאים בתחום מועצה מקומית דיר-אל-אסד, אל המועצה האזורית משגב. כידוע, תושבי הכפר דיר-אל-אסד הם ברובם חקלאים, המתפרנסים מעיבוד הקרקע וממטעי הזיתים.

יואל נא כבוד השר להשיבני:

1. האם הדברים הנ"ל נכונים?

2. אם כן — האם כבודו מודע לכך שמקורות הפרנסה של החושבים ומטעי הזיתים עלולים להיפגע?

3. האם משרד השר מוכן להפסיד קרקע מדינה הגובלת עם הכפר דיר-אל-אסד ולהצמידה למועצה המקומית הנ"ל, כדי למצוא תחליף ופיצוי לקרקע שיצאה מתחום שיפוט?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתודת יולי 1982 נחתם על-ידי צו כינון למועצה האזורית משגב. לפני שחתמתי על הצו ובמהלך הכנת המפות, פנו היישובים הסמוכים והמשיקים לגבולות המועצות של המועצה האזורית משגב וביקשו לעשות שינויים בהכנת המפה. הממונה על המחוז קיים פגישות עם ראשי המועצות ובעקבות פגישות אלה הומלץ על שינויים בגבולות השיפוט על-פי התביעות ההדריות. במסגרת זו חלו גם שינויים בגבולות השיפוט של דיר-אל-אסד, ולפיהם פורסמו צווי שיפוט מתוקנים.

1. שלילי.

2. ראה תשובתי לעיל.

3. אם תוגש בקשה על-ידי המועצה כמקובל ועל-פי הנהלים שנקבעו במשרדי, היא תיבדק לגופו של עניין.

2341. עתידו של היישוב עין-הוד

חברת הכנסת ע' סולודר שאלה את שר הפנים ביום כ"ז בתמוז התשמ"ו (3 באוגוסט 1986):

לאחרונה עלתה מחדש על סדר-היום שאלת עתידו של היישוב הערבי עין-הוד, הנמצא ליד כפר האמנים עין-הוד, בתחומי פארק-הכרמל. תושבי הכפר מתלוננים שכפרם אינו

ריבית והפרשי הצמדה בהתאם לסעיף 6 לחוק הרשויות המקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה) (תיקון). התשמ"ד — 1984.

3. לא.

2333. הריסת אתרים עתיקים בתל-אביב

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר הפנים ביום כ"ג בתמוז התשמ"ו (30 ביולי 1986):

כמסגרת הקמת חניונים בתל-אביב, הוסה עיריית תל-אביב את כיתה-הכנסת הספרדי הראשון של מנשייה, והיא מתכננת את הריסת גן-מאיר הוותיק.

שאלותי לכבוד השר:

1. מה נעשה כדי לשמר אתרים עתיקים?

2. האם העירייה פועלת על דעת עצמה או גם על דעת הממשלה?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הקמת החניונים בתל-אביב היא יוזמה עירונית. עיריית תל-אביב יזמה באמצעות הרועדה המקומית לתכנון ולבנייה תוכנית הכוללת את כל תחום שיפוט ומבקשת למצוא פתרונות למצוקת החנייה בעיר. לפי תוכנית זו, מציעה הרועדה המקומית כי בגנים ציבוריים יבנו חניונים שת-קרקעיים ברמה מקומית, ובשטחים העליון, שהוא המפלס הקיים, יישארו שטחי הגינון כעבר.

1. משרד הפנים הגיש לפני שנים תוכנית מתאר ארצית לאתרי התיישבות ולשימור, והיא טרם אושרה מאחר שחלקם הגדול של האתרים נמצא כבעלות פרטית. תוכנית נפרדת שהוכנה לאתרים שונים, וגם הן טרם אושרו. בהעדר אמצעים כספיים, לא ניתן לאשר תוכנית לטיפול באתרים ולחזוק המבנים.

2. התוכנית שהוגשה על-ידי הרועדה המקומית נמצאת בוועדה המחוזית בדיונים להפקדה. כידוע, חברים בוועדה המחוזית נציגים של משרדי ממשלה שונים, וזאת על-פי חוק התכנון והבנייה.

2334. דליפת מים מרשתות המים המקומיות

חבר הכנסת א' שלום שאל את שר הפנים ביום כ"ג בתמוז התשמ"ו (30 ביולי 1986):

מנתונים שמסרו לי ומפרסום בעיתון "דבר" מיום א', 20 ביולי 1986, מתברר כי מרשתות המים ברשתות המקומיות דולפים כ-50 מיליון מטר מעוקב. זה למעלה משנה מנסים להקים קרן משותפת עם הרשויות להחלפת רשתות המים, ועדיין לא יצא הדבר אל הפועל.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם משרד הפנים מוכן להוציא הוראה שתחייב את הרשויות להקים קרן משותפת להחלפת רשת המים ברשויות המקומיות?

2. מדוע לא ייכלל בתקציב הרשויות מדי שנה כמסגרת התקציבים סכום שיהיה מיועד להשקעה בייעול השימוש במים?

לאחרונה פורסם דוח מבקר עיריית בתים, וכו' נחשף מתן הטבות לעובדים בכירים של חברת "נוף בתים", וביניהם כאלה המשמשים כתפקידים בכירים בעירייה.

עוד פורסם על מכרז והעסקת עובדים שנעשו בניגוד לחוק ו/או בניגוד לכללי המינהל החקניים.

אודה לכבודו אם ישיבני על השאלות האלה:

1. האם ידוע לכבודו על הדוח הנ"ל?
2. אם התשובה על שאלה 1 חיובית, מה ככוונת כבודו לעשות כדי למנוע מעשים אלו?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חיובי.
2. חברה עירונית היא חברה הפועלת בהתאם לפקודת החברות ואין היא נתונה לפיקוח משרד הפנים.

משרדי דרש מראש העירייה, בהיותו יושב-ראש החברה, לפעול לתיקון הליקיים שהזכרו.

2408. שפכים רעילים מאזור התעשייה רמת-החובב

חבר הכנסת מ' רייסר שאל את שר הפנים ביום י"ט באב התשמ"ז (24 באוגוסט 1986):

לאחרונה פורסם על שפכים תעשייתיים רעילים ביותר הגולשים מבריכות האידרי באזור התעשייה רמת-חובב. רעלים אלה עלולים לגרום לאסון אקולוגי באזור.

אודה לכבודו אם ישיבני על השאלות הבאות:

1. האם יש באפשרותך להוציא צו סגירה למפעל זה?
2. אם התשובה על שאלה 1 חיובית, מדוע אין כבודו מפעיל צו זה ומנוע סכנות אקולוגיות?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הסמכות להוציא צו סגירה למפעל נתונה בידי לגבי עסק הפועל ללא רשיון או עסק המפר תנאי מתנאי הרשיון. אין תנאים אלו חלים במקרה זה, ועל כן אין באפשרותי להורות על הרצאת צו סגירה.
2. למרות תשובתי דלעיל, הריני להודיעך כי משרדי מפעיל את כל האמצעים העומדים לרשותו ליישום פתרונות חירום כדי למנוע גלישת שפכים רעילים לנחל-הכשור עד אשר הסתיים הקמתן של בריכות אידוי חדשות. ואכן, בימים אלה הופסקה הזרמת שפכים רעילים לוואדי, ואני מקווה כי מכלול הפעולות הנערכות עתה ימנעו את חידוש ההזרמה.

2409. תוכנית לכריית חרסית ליד היישוב להבים בגב

חבר הכנסת י"ז אמיר שאל את שר הפנים ביום י"ט באב התשמ"ז (24 באוגוסט 1986):

יישוב קהילתי כפרי ושמו להבים קם במבואות הנגב, ותושביו מצאו לנכון להשקיע את רוב חסכוניהם וממונם במקום זה. נמסר לי, שיש תוכנית ארצית לכריית חרסית בקרבת היישוב, דבר העלול לפגום באיכות החיים ובגידולו של היישוב.

מוכר. הם משלמים מסים כחוק, אך אינם זוכים לשירותים שהמדינה אמורה לספק לאזרחיה. לדבריהם, הם נתונים לאימים שיפנו אותם ממקום מושבם, הנמצא, לטענתם, על אדמתם. ככל שנוקפות השנים ואין החלטה לגבי גורלם, כן מטבכת בעייתם.

אודה לשר הפנים אם ישיב על שאלותי:

1. האם יושבים תושבי הכפר על אדמתם?
2. אם כן — מדוע לא מוכר היישוב עלידי שלטונת המדינה ואינו מקבל את המגיע לו לפי חוק?
3. אם לא — מה ככוונת הממשלה לעשות על-מנת להביא לפתרון הבעיה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

זה לא כבר השיבתי מעל במה זו על שאלתך אחרת בנוון ועל הצעות לסדר-היום.

הבתים בכפר אבראל-היג'א, עין-הוד, נבנו כתוך פארק-הכרמל על אדמה חקלאית בניגוד לחוק. למקום אין חשיבות מבחינת דרכי גישה, חשמל ומים. הוקמה ועדה בין-משרדית, ועדת-מקובץ, אשר בה חברים נציגי משרד הפנים, מינהל מקרקעי ישראל ולשכת השר לענייני ערבים. על הוועדה הוטל לברוק ולהציע הצעות לפתרון מכלול בעיות הבנייה הבלתי חוקית תוך התחשבות בהיבטים התכנוניים והמוניציפליים של האזור. בעבודתה דנה הוועדה גם בפתרון לאזור זה. עבודת הוועדה נסתיימה לא מכבר והמלצותיה הוגשו לראש הממשלה ולשרים הנוגעים בדבר, אני מקווה כי בימים הקרובים יתקיים דיון על ביצוע ההמלצות שהובאו בדוח הוועדה, ולפי ההחלטות שיתקבלו יטופל גם אזור זה.

1. תושבי עין-הוד אינם יושבים על אדמתם אלא על אדמת מינהל מקרקעי ישראל.

2. כנ"ל.

3. ככוונת הממשלה להציע לתושבים פתרונות דיון ביישובים קיימים ומסודרים.

היור' ד' תיכון:

בבקשה, רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת סולודר.

עדנה סולודר (המערך):

ברצוני לציין שהשאלתך, כמוכן עקב התפטרות השר, נענית גם היא באיחור של חמישה חודשים לפחות; ייתכן שצריך להפחית גם את חודשי הפגרה, וגם אז יהיה זה הרבה.

אני מודה לשר על תשובתו המפורטת, ורוצה לציין שחוסר ההחלטה במשך שנים הביא למצב הגרוע שאנו נתונים בו. מאז סיום דוח-מקובץ לפני שבועות מספר ולמעלה מזה, אנו שומעים שהוא יובא לדיון. אני מבקשת שלא לעכב את הדיון ואת ההחלטות בנוון. חוסר החלטה גרוע מהחלטה והמצב כטרם דוח עלול להיות גרוע מהמצב של דוח שאין עליו החלטה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אני יכול לומר לחברת הכנסת סולודר, שהטיפול בנושא זה מקבל היום קדימה במשרד הפנים, ואני מקווה שאכן יימצאו הפתרונות המתאימים.

2407. ליקויים וחרیגות בחברה "נוף-בתים"

חבר הכנסת מ' רייסר שאל את שר הפנים ביום י"ט באב התשמ"ז (24 באוגוסט 1986):

אבקש מכבודו להשיבני:

נשמרים המאפיינים הדתיים. ייתכן שאין לראות בכך פתרון אידיאלי וסופי, אך זהו המצב הקיים.

1. לא.

2. עם בדיקת הנושא הובא העניין לידיעתי.

3. ראה תשובתי על שאלה 1.

4. ראה תשובתי על שאלה 1.

2416. אשרת שהייה בארץ לאזרחים הודים

חבר הכנסת מ' כהנא שאל את שר הפנים ביום י"ט באב התשמ"ו (24 באוגוסט 1986):

אודה לך אם תשיב לי:

1. לכמה אזרחים הודים ניתנה אשרת שהייה בארץ?

2. האם משרדך מעניק אזרחות ישראלית לאזרחים הודים אלו?

3. אם כן — לכמה אזרחים הודים הוענקה אזרחות ישראלית?

4. האם בדעת השר לפעול לצמצום מספרם?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לאזרח הודי אחד.

2. לא, גם לא נתבקשנו.

3. ראה תשובתי על שאלה 2.

4. אין מדובר בחופעה, ועל כן אין מקום לכיצוע צעדים כלשהם.

2446. אנדרטאות העיירה לגיה

חבר הכנסת י' שריד שאל את שר הפנים ביום ח' בחשוון התשמ"ז (10 בנובמבר 1986):

נודע לי, כי משרד הפנים (הממונה על המחוז) והוועדה לתכנון ולבנייה, הודיעו לבדואים תושבי העיירה לגיה, כי יימחל להם על בנייה בלתי חוקית, כתנאי שיהרשו את האנדרטאות שנבנו בכפר — האחת לזכר אמיל גרינצווייג ז"ל, והאחרת לזכר קורבנות הטבח בסברה ובשתילה.

אבקש מכבודו להשיב:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן — מה פסול מוצא משרד הפנים דווקא כשתי האנדרטאות האלה?

3. אם אומנם ראויים תושבי לגיה למחילה על בנייה בלתי חוקית, מה עניין האנדרטאות לכאן, והאם לא חדרו שיקולים זרים לנושא?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ביישוב הכרואי לגיה הוקמו לפני כארבע שנים שתי אנדרטאות ללא היתר בנייה, ואף ללא הגשת בקשה מתאימה. חזן מאנדרטאות אלו, יש במקום מבנים בלתי חוקיים נוספים.

1. לא מוחלט.

1. מדוע אושרה תוכנית לכריית חרסית בקרבת היישוב להבים?

2. האם בכוונת השר לפעול על-מנת לרחות תוכנית זו? אם כן — כיצד?

3. האם בכוונת השר להציע אתרים אלטרנטיביים מרוחקים יותר מיישובים מאוכלסים?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

תוכנית המתאר הארצית לכרייה וחציבה תמא/14 אושרה עקרונית על-ידי המועצה הארצית לתכנון ולבנייה, ובשלב זה נדונים פרטיה במסגרת ועדת המשנה לנושאים תכנוניים עקרוניים. במסגרת דיוניה דנה הוועדה גם כאחרי החרסית הסמוכים ליישוב להבים.

בישיבה שקיימה הוועדה ב-22 ביולי 1986 נשמעו נציגי היישוב, נציגי המתכננים ונציגי השירות לשמירת איכות הסביבה. הוועדה החליטה לאשר עקרונית את האתר בשל הרעה המקצועית כי לא צפויים מטרדים אקולוגיים ו/או סביבתיים בעקבות האישור.

על-פי התכנון, מדובר בהעמסת חרסית ושינועה מהאתר אל המפעל לייצור מלט אם וכאשר הוא יקום כאזור הדרום. עם זאת המליצה הוועדה לבטל חלק מן האתר הסמוך יותר ליישוב ולהרחיק בכך את פעולת הכרייה. כמו כן, לפי הוראות התוכנית תמא/14, מותר לוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, בכואה לאשר תוכנית מפורטת, לבטל 25% נוספים משטח האתר, אם לאור סקרים מפורטים ותסקיר השפעה על הסביבה יתברר כי הדבר אכן מוצדק.

1. התוכנית אושרה עקרונית אם כי לא סופית, בשל התאמת המרכז לניצול חרסית לתעשיית המלט, ומתוך הערכה מקצועית מוסמכת כי בשל כך לא צפויים מטרדים סביבתיים.

2, 3. ראה תשובתי לעיל.

2411. חילול שבת באשדוד

חבר הכנסת א"י שפירא שאל את שר הפנים ביום י"ט באב התשמ"ו (24 באוגוסט 1986):

ראש עיריית אשדוד גרם בשבת, י"ב בתמוז התשמ"ו, 19 ביולי 1986, לסערת רוחות בעיר, לאחר שצוות הסרטה לרגל מלאות 30 שנה לאשדוד נחת דווקא ביום השבת כמגרש ספורט שליד הקריות הדתיות בעיר, וכמעט שנגרמה התנגשות עם מאות מתפללים שיצאו למחות על חילולה הפומבי של השבת.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם הוגשה תלונה כפרשה זו?

2. האם העניין ידוע לך?

3. אם כן — האם ננקטו צעדים בנדון? אילו צעדים ננקטו?

4. האם הנושא נחקר בידי הרשויות השונות?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כמדינת ישראל קיימת מסגרת סטטוס-קוו ובאמצעותה

הסכומים מתוקצבים לאחר סיוודים ביישובים. לאחר בדיקת מצב הכבישים, עומס התנועה בהם ועלות העבודות שיש לבצע, ההשתתפות היא בדרך כלל בשיעור של 75% מעלות העבודות.

3. כל התקציבים שפורטו לעיל הושקעו בפועל על-ידי הרשויות המקומיות לשיקום. במועצות האזוריות כ-40% מהתקציב בשנים 1982 ועד 1985 הוצאו על אחזקה שוטפת. 4. משרדנו מפקח על כך שהסכומים המועברים לרשויות המקומיות ישמשו למטרה שלה יועדו. הסכומים משתחררים רק על-פי הצגת דוחות ביצוע העבודות על-ידי הרשויות המקומיות.

2448. הגבלת גיל זכות הבחירה למועצות האזוריות

חבר הכנסת ב' שליטא שאל את שר הפנים ביום ח' בחשוון התשמ"ז (10 בנובמבר 1986):

צו המועצות האזוריות החדש מרחיב את זכויות התושבים בבחירת נציגיהם הישירים למועצה האזורית, אך כנגד זה מגביל המחוקק את זכות הבחירה לגיל 23 ומעלה, בניגוד למקובל במדינת ישראל.

אבקש לשאול את כבוד השר:

1. מדוע?

2. גורם בכיר במשרד הפנים טען לפני, שמדובר בהיענות להתיישבות כדי שזו תסכים לתיקון. האומנם?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על-פי הסכם פשרה שהושג בבית-המשפט העליון, הוקמה ועדה (ועדת כרס-לע) על-ידי שר הפנים, שר העבודה והרווחה ושר המשפטים, אשר מתפקידה היה לבדוק את קיומם של פתרונות אפשריים לבעיית מתן ייצוג במועצות אזוריות לתושבים המתגוררים בשטחן ביישובים שיתופיים ואשר אינם חברים באגודות השיתופיות.

בהמלצותיה קבעה הוועדה, לאחר ששקלה והתחשבה באופי המיוחד של החיים כמושב, כי הזכות לבחור ח'נתן למי שמלאו לו 23 שנה, וזאת כהוכחה על רצונו הכן להשתקע במקום.

המלצות הוועדה התקבלו ואושרו, וקבעתי צו חדש ליישומן.

1. כאמור, ההמלצות התקבלו והחלטה זו היא אחת מההמלצות.

2. שיקולי הוועדה התקבלו כחלק מהמלצות הוועדה.

2486. המלצותיה של ועדת-מרקוביץ

חבר הכנסת א' לין שאל את שר הפנים ביום ט"ז בחשוון התשמ"ז (18 בנובמבר 1986):

לאחרונה התפרסם באמצעי התקשורת, כי ועדת-מרקוביץ, אשר בדקה את נושא אכיפת צווי הריסה, הגישה אח המלצותיה הסופיות לממשלה.

שאלותי הן:

1. מה היו עיקרי המלצותיה של ועדת-מרקוביץ לעניין אכיפת ביצוע של צווי הריסה?

2. האם אושרו המלצות הוועדה על-ידי משרדך?

3. האם אושרו המלצות הוועדה על-ידי הממשלה? אם לא — מדוע?

2. שתי אנדרטאות אלו נבנו שלא כחוק, כאמור, וההתייחסות אליהן אינה שונה מההתייחסות אל כל בנייה בלתי חוקית אחרת.

3. ראה תשובתי לעיל.

2447. תקציב לסלילת כבישים לרשויות המקומיות

חבר הכנסת א' לין שאל את שר הפנים ביום ח' בחשוון התשמ"ז (10 בנובמבר 1986):

לאחרונה הגיע אלי מידע ממשרד האוצר, כי סכומים נכבדים מופנים לרשויות המקומיות מתקציב המדינה לצורך פיתוח וסלילת כבישים. על-פי מידע זה, חלק מהסכומים מועבר דרך משרד הפנים.

שאלותי הן:

1. בכל אחת משנות התקציב, החל בשנת התקציב 1980 וכלה בשנה הנוכחית, מה היה סך הסכומים שהוקצב לרשויות המקומיות, אם ישירות על-ידי האוצר ואם דרך משרדך, לצורך פיתוח תשתית כבישים וסלילת כבישים?

2. על-פי איזה מפתח נקבע מה היו הסכומים שיועברו למטרה זו לכל אחת מהרשויות המקומיות?

3. מה היו הסכומים שהושקעו בפועל בכל אחת משנות המס האמורות על-ידי הרשויות המקומיות לפיתוח ולסלילת כבישים?

4. האם משרדך אכן דואג לכך שהסכומים המועברים לרשויות המקומיות לצורך סלילת כבישים ישמשו בפועל למטרה זו, ואם לא — מדוע?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתקציב משרד הפנים קיימים תקציבים המיועדים לשיקום כבישים עורקיים החוצים רשויות מקומיות ולשיקום ולאחזקת כבישי גישה ליישובים במועצות האזוריות.

אין תקציב המיועד לפיתוח תשתית כבישים ולסלילת כבישים חדשים ברשויות המקומיות. פיתוח וסלילת כבישים חדשים ממומנים בדרך כלל על-ידי השתתפות כעלי הנכסים הגובלים עם הכביש.

1. להלן פירוט סכומי התקציבים לשיקום כבישים אשר הוקצבו לרשויות המקומיות החל משנת 1982 (לפני שנה זו לא היו תקציבים ייעודיים).

שנה	שיקום כבישים עורקיים באלפי ש"ח	שיקום ואחזקת כבישי גישה באלפי ש"ח
1982	27	6.12
1983	119	112
1984	437	227
1985	942	772
1986	1,200	1,260

2. הסכומים המועברים לרשויות המקומיות לשיקום כבישים עורקיים נקבעים לאחר בדיקת מסמכים שמגישות הרשויות המקומיות, על אורך ושטח הקטע שיש לשקמו, פרטים על העבודות שיש לבצען ותחוני עלות. בדרך כלל, המסמכים מועברים לפני אישור תקציבי לחוות רעת מהנדסי הכבישים כמע"צ.

הסכומים המועברים למועצות האזוריות לשיקום כבישי גישה נקבעים על-ידי צוות בין-משרדי עם נציגים ממשל משרד האוצר, מע"צ וארגון המועצות האזוריות.

2. הפנייה נתקבלה כוועדה המחוזית.
3. שלילי.

4. לאישור התוכנית מצורף תקנון ותסריט אשר מובאים בהם בפירוט כללים והוראות לפיתוח השטח.

2488. פיקוח על בנייה בלתי חוקית
בכפרים הערביים

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר הפנים ביום ט"ז בחשוון
התשמ"ז (18 בנובמבר 1986):

קראתי בעיתון, כי ה"סגירת הירוקה" תפעל בעתיד לפיקוח
על בנייה בלתי חוקית בכפרים הערביים.

שאלותי הן:

1. האם קיבלה ה"סגירת הירוקה" הוראה משני השרים
לעשות אותן בדיקות במושבים, בקיבוצים וכיישובים כפריים
יהודיים?

2. אבקש פירוט מדויק על מקור הסמכות שיש לאנשי
ה"סגירת הירוקה", לפי חוק התכנון והבנייה או לפי כל חוק
אחר, לאכוף חוקים ולמלא תפקידים משפטיים בתחום הפיקוח
על הבנייה.

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חיובי.

2. הסמכות נתונה בהתאם לסעיף 257 לחוק התכנון
והבנייה, התשכ"ה — 1965.

2564. אישור הצעת חוק העזר להיטל כיוכ
באום-אל-פחם

חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר הפנים ביום כ"ט בחשוון
התשמ"ז (1 בדצמבר 1986):

מועצת עיריית אוס-אל-פחם הגישה לפני כחצי שנה
לאישור השר חוק עזר להיטל כיוכ, אך עדיין לא נתקבל
האישור המתאים, דבר שהוא חיוני כדי לאפשר למועצה לגבות
את ההיטלים המתחייבים להתקנת מערכת כיוכ בעיר.

הנני שואל את כבוד השר:

1. מה מעכב את אישור הצעת חוק העזר להיטל כיוכ
באום-אל-פחם?

2. מתי יאשר השר את הצעת החוק הנ"ל?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

צר לי, חבר הכנסת חופיק טובי, כי לבית נכבד זה מובא
לדיון נושא אשר פרטי אינם מדויקים, והייתי אף אומר שהם
מסולפים ומטעים.

מן הדין היה שיעשה המאמץ המינימלי בבדיקת הנתונים
ואימותם לפני העלאתם כאן.

לעיריית אוס-אל-פחם יש חוק עזר לכיוכ, חוק עזר זה יש
לחקן בהתאם לתוכניות לשם שיקום מערך חזוקת הכיוכ
בעיר. לצורך תיקון החוק, על העירייה להגיש מסמכים
ותחשיבים לקביעת התעריפים החדשים.

למרות פניות חוזרות ונשנות של אנשי משרדי לעירייה,
להגיש את החומר המבוקש, התעכב החומר והשתהה ונמסר רק

4. האם משרדך מנהיג מדיניות שונה כאשר לכיצוע צווי
הריסה, לעומת העבר, עקב הגשת המלצות הוועדה? אם כן —
מה הם עיקרי השינוי?

5. האם כתקופה הנוכחית מבוצעים צווי הריסה של בנייה
בלתי חוקית הנעשית כיום, או שאין מבצעים צוויים אלה?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ועדת-מרקוביץ, שמונתה לבדוק ולהציע הצעות לפתרון
מכלול בעיות הבנייה הבלתי חוקית, סיימה את עבודתה
והגישה לי את המלצותיה. העברתי המלצות אלו לעיון ראש
הממשלה והשרים הנוגעים בדבר. לצערי, טרם התקיים דיון
כנושא, ואני מקווה כי דיון כזה אכן יתקיים בקרוב.

1. דוח הוועדה כולל 51 המלצות, וודאי שלא ניתן כאן
לפרטן על-פה.

2. כאמור, טרם נתקיים דיון בנושא.

3. ראה תשובתי על שאלה 2.

4. משרדי, כטיפולו בנושא זה, נוקט מדיניות הכפופה
ומתאמת לאמור בחוק התכנון והבנייה.

5. אין בתקופה זו אלמנטים מיוחדים המחייבים לנהוג
שלא על-פי הוראות חוק התכנון והבנייה וצווי בתי-משפט
מוסמכים, אולם עד לדיון בממשלה בדוח-מרקוביץ אנו נוהגים
זהירות וסבלנות בכיצוע ההריסות.

2487. תוכנית להקמת פרויקט נוצרי
במזרח-ירושלים

חבר הכנסת א' ולדמן שאל את שר הפנים ביום ט"ז בחשוון
התשמ"ז (18 בנובמבר 1986):

לפי הנמסר לי, גוף הקשור לארגון בשווחי של נוצרים
בארצות-הברית מתעניין בהקמת פרויקט באזור התחנה
המרכזית במזרח-ירושלים.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם ידוע לך על תוכנית זו?

2. האם היתה פנייה מצד אותם נוצרים לוועדת התכנון
לצורך קבלת אישור לפרויקט זה?

3. האם הגיעה פנייה אל משרדך בעיריית ירושלים או
בקן ירושלים?

4. מה הם הצעדים שנוקט השר כדי לפקח מקרוב על
תוכנית זו?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עיריית ירושלים זימה הגשת תוכנית (מס' 3350), אשר דנה
כשטח התחנה המרכזית במזרח העיר בירושלים. מהות
התוכנית: קביעת ייעוד השטח כשטח ציבורי פתוח אשר ישמש
גן ציבורי בהמשך לאתר הארכיאולוגי של מערת ירמיהו. עם
החלת התוכנית ישונה מיקום התחנה המרכזית. התוכנית
הופקדה בשנת 1983, והוגשו לוועדה המקומית התנגדויות
לגביה. ההתנגדויות והמלצות הוועדה המקומית טרם הוגשו
לוועדה המחוזית.

1. חיובי.

התחייבויותיו הכספיות לעירייה וסייע בידה כדי שתמלא בשקט ובהצלחה את חפקדה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אדוני היושב־ראש, אני קיבלתי משלחת של נציגי אוס־אל־פחם, ראש העירייה, גזבר העירייה וחברים נוספים במועצת העירייה, ועם ראשי משרד הפנים, מנכ"ל המשרד והמומחים בתחום שנוגע לאוס־אל־פחם קיימנו בירור ארוך מאוד, כפי שאתה בוודאי יודע, חבר הכנסת תופיק טובי.

בדיון זה העלה משרד הפנים את כל הבעיות, שאנחנו רואים בחומרה רבה, בניהול העירייה אוס־אל־פחם, והאמן לי שיש שם בעיות קשות מאוד, בעיות לא קטנות. נציגי אוס־אל־פחם וראש העירייה העלו את הבעיות שהם רואים, לרבות הבעיות התקציביות הקשות שבפניהן הם ניצבים. אמרתי לראש העיר, וזה נאמר בנוכחות גזבר העיר ונציגי מועצת העיר, שמשרד הפנים יפעל כדי להעביר לאוס־אל־פחם סיוע כספי. אבל אמרתי, שאנחנו גם מבקשים מהעירייה שתתפל בבטחון שדיברנו עליהן, ואם לאו, עלול הסכום שיועבר לעירייה להיות מעוקל מידי על־ידי בעלי־החוב. הסכום הזה יעבור ממשרד האוצר לעירייה, ובדרך, עוד לפני שיגיע לשימוש לטובת תושבי העיר, יעוקל על־ידי הנושים.

כדאי להגיע להסדר כללי של חובות העירייה ושל הטיפול בכעיות היסוד וכבעיות המיסוי; על המיסוי גם דיברנו וציינו שהוא נמוך מאוד ביחס ושצריך לעשות מאמץ כדי לשפר את הגבייה העצמית מתושבי המקום. כוונת הדברים האלה כולם היא להוביל להבראה אמיתית של העירייה באוס־אל־פחם.

אמרתי לראש העיר, ואני חוזר ואומר כאן, שלמשרד הפנים אין כוונה להקים ועדה קרואה ולפור את העירייה באוס־אל־פחם. הכוונה של משרד הפנים היא להכריא את המצב במקום, ואני משוכנע שמטרה זאת עמדה גם לנגד עיניהם של חברי ועדת הפנים של הכנסת שטיפלו בנושא הזה דנו בו. לכן, מה שלמעשה נותר היום לעשות הוא להשיג את המאמץ מצד העירייה כדי לשפר את המצב, אם אכן יחול השיפור הזה, אני מבטיח לך בצורה ברורה, שמשרד הפנים יעשה כל מאמץ לשפר את המצב באוס־אל־פחם ולסייע לעירייה לתח שירותים טובים ככל האפשר לתושבי המקום.

2566. זיהום אוויר באשדוד עקב אי־הפעלת מערכת בקרה

חבר הכנסת מ' רייסר שאל את שר הפנים ביום כ"ט בחשוון התשמ"ז (1 בדצמבר 1986):

כימים אלה פורסם דוח איגוד ערים לאיכות הסביבה, אשר מצביע על אירוע חריג שהתרחש באזור אשדוד. על־פי הדיווח, לא הופעלה מערכת הבקרה לסירוגין, שצריכה להיות מופעלת על־ידי בתי־החיקוק וחברת החשמל. הדבר גרם לזיהום האוויר בגופרית.

אודה לכבודו אם ישיבני על השאלות הבאות:

1. האם ידוע לכבודו על־אודות המקרה הנ"ל?

2. האם יש צורך בנקיטת צעדים נוספים מעבר למערכת הבקרה שאמורים היו להפעלה הן חברת החשמל והן בתי־החיקוק?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אחת האפשרויות להורדת כמויות דו־חמצנות הגופרית

לאחרונה; ומה שהוגש שלא כהלכה מחייב תיקונים ושינויים רבים. אנשי משרד הפנים חדרו את עובדי העירייה כיצד לערוך את החומר וכיצד להגישו לאישור התיקון לחוק העזר. עם קבלת החומר אפשר את התיקון על־פי הנהלים. ועל כך אומר לעירייה: צדקה תעשה מבית, שאין מסייעין אלא למי שבא ליטרה.

2565. ועדת תכנון מקומי באוס־אל־פחם

חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר הפנים ביום כ"ט בחשוון התשמ"ז (1 בדצמבר 1986):

המועצה המקומית אוס־אל־פחם הוכרזה לפני כשנה כעיר, אך עדיין לא הוקמה בה ועדת תכנון מקומי, כפי שהחוק מחייב לגבי מועצת עירייה.

הנני שואל את כבוד השר:

1. מדוע לא חוקם ועדת תכנון מקומית כפי שקיים בכל מועצת עירייה?

2. האם השר מוכן לפעול כדי שתוקם על־יד מועצת העירייה ועדת תכנון מקומית?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

בניגוד לאמור בשאלתך, אין סעיף בחוק המחייב הקמת ועדה מקומית לתכנון ולבנייה בכל מועצת עירייה.

סעיף 17 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה — 1965, קובע כי "לכל מרחב תכנון מקומי יהיה ועדה מקומית לתכנון ובנייה". בהתאם לסעיף זה, נכלל שטח שיפוטה של עיריית אוס־אל־פחם במרחב התכנון המקומי עירון.

אוס־אל־פחם, עם הכרזתה כעירייה, הגישה בקשה להקמת ועדה מקומית עצמאית לתכנון ולבנייה. בתשובה נמסר לה, כי מאחר שהעירייה טרם הכינה תוכנית מתאר, אין מקום להקמת ועדה זו. עם זאת, עם הכנת התוכנית והפקדתה, יתחדש הטיפול בבקשתה. עיריית אוס־אל־פחם נונה הסכמתה לכך, ואנו עדיין ממתינים להכנת התוכנית ולהפקדתה.

מעבר לזאת, שר הפנים הקים ועדה בראשות מר אברהם חיון, מי שהיה ממונה מחוז מרכז לשעבר, ועליה הוטל לבדוק ולהלמין בדבר ביטול ו/או הקמת ותכנון ועדות מרחביות לתכנון ולבנייה אשר יענו על הצרכים.

1. ראה דברי לעיל.

2. עם הכנת תוכנית מתאר לתחום שיפוט עיריית אוס־אל־פחם והפקדתה כדן, לא אתנגד לחידוש הטיפול בבקשת העירייה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר־הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד סגן השר, נדמה לי שיש מועצות שתוכנית המתאר שלהן לא הושלמה ואף על־פי־כן הוקמה בהן ועדת תכנון. אני מבקש שתבדוק את זה.

אני רוצה לשאול: בעקבות הקמת ועדה רשמית על־ידי שר הפנים בתחום שיפוטה של עיריית אוס־אל־פחם לפני שנה, עם הכרזתה כעירייה, גברה חרושת השמועות כאילו במשרד הפנים קיימת תוכנית לפזר את מועצת העירייה. האם מוכן כבוד סגן השר לפזר חזרות שמועות זו ולהודיע מעל במת הכנסת מה שאמר לראש העירייה, שהמשרד ימלא את

בעקבות תלונות שהגיעו למשרדי בנדון פעולות המועצה המקומית שדרות, ובהן גם הטענות הנכללות בשאלתא, מונה בודק שיכר את העובדות והמשמעויות העולות מן התלונות שהגיעו לידי משרד הפנים.

הבדיקה טרם הושלמה. עם סיום הבדיקה ישקול משרד הפנים את צעדיו לגבי מועצה זו.

2568. העסקת קרובים במועצת שדרות

חבר הכנסת ד' דינו שאל את שר הפנים ביום כ"ט בחשוון התשמ"ז (1 בדצמבר 1986):

נמסר לי, כי אשתו של ראש מועצת שדרות, אחלמה פרץ, נשלחה מטעם המועצה לקורס טלויזיה. גובר המועצה, דוד בוסקילה, הוא אחיה של חברת ההנהלה חנה בן-יעיש. שני אחיו של חבר מועצה אחר, יוסף בן-דוד, האחראי לתברואה, בעלי חברה קבלנית, פינו בשירות המועצה את האשפה בשדרות. בן-דוד, החבר גם בוועדה לבניין ערים, ביצע חריגות בנייה בכיתו. חבר מועצה אחר, מרדכי אלבוז, אינו מתגורר כלל בשדרות, אלא באשקלון. והמועצה רכשה מוצרי ניקוי מחברה שבה הוא שותף.

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן — מה עושה משרדו על-מנת למנוע הישנות תופעות כאלה בשדרות?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בעקבות תלונות שהגיעו למשרדי בנדון פעולות המועצה המקומית שדרות, ובהן גם הטענות הנכללות בשאלתא, מונה בודק שיכר את העובדות והמשמעויות בכל מה שעלה מהתלונות שהגיעו לידי משרד הפנים.

הבדיקה טרם הושלמה. עם סיום הבדיקה ישקול משרד הפנים את צעדיו לגבי מועצה זו.

2623. רחיית הבחירות למועצה האזורית מרכז-הגליל

חבר הכנסת ת' זימד שאל את שר הפנים ביום ט' בכסליו התשמ"ז (11 בדצמבר 1986):

הבחירות למועצה האזורית מרכז-הגליל, הכוללת את הכפרים ינוח, כסרא, כפר-סמיע וג'ת, היו אמורות להיערך ב-12 בדצמבר 1986, אולם שר הפנים הוציא כ-8 באוגוסט 1986 צו, שדחה את הבחירות הנ"ל עד ל-12 בדצמבר 1987. כ-450 מתושבי הכפרים הנ"ל הגישו עצומה לשר הפנים בסוף אוקטובר, ובה הם תובעים קיום הבחירות במועדן. כפי שנקבע קודם לכן.

הנני שואל את כבוד השר:

1. האם נתקבלה העצומה הנ"ל במשרד הפנים?

2. האם ייענה השר לתביעתם של מגישי העצומה? אם כן — מדוע טרם ניתנה תשובה לתושבים? ואם לא — מה הן הסיבות לכך?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כאוויר היא שימוש במערכת בקרה לסירוגין למעבר לדלק דל-גופרית.

עם קבלת התראה מגורמי השירות המטאורולוגי על מצב אטמוספירי המקשה על פיזור המזהמים באוויר יש לעבור לדלק דל-גופרית.

על-פי הוראות הצו האישי למניעת מפגעים מתחנת הכוח "אשכול" וכן מבתי-הזיקוק, על המפעלים לעבור לצריכת דלק דל-גופריתי על-פי התראה מהשירות המטאורולוגי, כאמור.

בחול המועד סוכות התשמ"ז, 22 באוקטובר 1986, נמדדו בתחנת רשת הניטור לאיכות אוויר באזור יבנה ריכוזים גבוהים של גופרית דו-חמצנית. במועד זה לא נתקבלה כל הוראה לעבור לדלק דל-גופריתי, והמפעלים אומנם לא עברו לדלק דל-גופריתי.

1. נא ראה ההקדמה לעיל.

2. נוסף על הפעול מערכת בקרה לסירוגין למעבר לדלק דל-גופריתי, אני שמח לכשר כי בימים הקרובים יחלו לפעול באזור אשדוד-יבנה שני אמצעים חדשים נוספים, שמטרתם מניעת זיהום אוויר האזור.

האחד — נכנס לתוקפו צו אישי למניעת מפגעים מבתי-הזיקוק באשדוד, המסדיר את נושא הפיקוח הסביבתי על בתי-הזיקוק, והמגדיל את כמות הגופרית הדר-חמצנית שמותר לבתי-הזיקוק לפלוט.

השני — הופעלה מערכת ניטור אוטומטית וממוחשבת לניטור איכות אוויר באזור, שעלותה כ-1.3 מיליון דולר. המערכת מופעלת על-ידי אנשי איגוד ערים אזור אשדוד-יבנה.

לאחר סיום שלבי ההרצה, תשמש מערכת ניטור חדשה זאת לצד ההתראות של השירות המטאורולוגי וכבסיס להפעלת מערכת הבקרה ולהעברת בתי-הזיקוק ותחנת הכוח לדלק דל-גופריתי.

בטוחני, כי מכלול צעדים אלו שנוקטו על-ידינו, יביא לצמצום פליטות זיהום האוויר ולהקטנת המפגעים הסביבתיים לתושבי האזור.

2567. תלונות על אי-סדרים במועצה המקומית שדרות

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר הפנים ביום כ"ט בחשוון התשמ"ז (1 בדצמבר 1986):

בחאריך ט"ו באלול התשמ"ז, 19 בספטמבר 1986, מינה מר אליהו שפירא, סגן הממונה על מחוז הדרום, צוות בדיקה כדי לבדוק תלונות בעניין אי-סדרים במועצה המקומית שדרות, וכדרכי כתב המיניר: כדי "לגבש מסקנות והמלצות".

הבדיקה אמורה היתה להסתיים עד 15 בנובמבר 1986.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. מה הן מסקנות הבדיקה?

2. אם אכן נמצאו אי-סדרים, אילו צעדים נוקט השר כדי להעניש את האחראים ולתקן את הטעון תיקון?

3. מתי יימסרו תוצאות הבדיקה לציבור תושבי שדרות בכלל ולמתלוננים בפרט?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

האם יש ככוונת הממשלה להקים ועדה מוסמכת ומשוחפת למשרדים הנ"ל ולמשרד התחבורה במגמה לגבש המלצות ברורות ובעוד מועד, לפני קיץ התשמ"ז?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בז' בתמוז התשמ"ז, 14 ביולי 1986, מינה שר הפנים ועדת מעקב שהוטל עליה: א. לייעץ לגופים החוקרים את השלכות הנהגתו של שרון הקיץ; ב. להגיש לשר את חוות דעתה על המחקרים והסקרים בעניין שרון הקיץ בשנת התשמ"ז או על אלה שהוכנו בעבר.

בוועדת המעקב חברים מדענים ראשיים של משרדי ממשלה שונים, וכן מדענים מהאוניברסיטה העברית בירושלים, מהטכניון ומאוניברסיטת חיפה.

לצער, נמסר לי כי הסקרים וחומר הרקע לא הועברו בזמן וכנודש לוועדה, ועל רקע זה התפטר יושב-ראש הוועדה, הפרופסור זאב לב מהאוניברסיטה העברית.

2666. העסקת עובדים זרים בארץ

חבר הכנסת ר' כהן שאל את שר הפנים ביום ט"ו בכסליו התשמ"ז (17 בדצמבר 1986):

לפי היודע, מצויים בישראל מאות ואולי אלפי עובדים זרים שמצאם כתאלנר, כפיליפינים וכארצות רבות מזה אסיה אחרות. רובם עובדים ללא רשיון בעבודות כיתות ואחרות.

שאלותי הן:

1. האם משרדך יודע כמה מאלה מצויים כיום במדינת ישראל? אם לאו — האם אין צורך לחקור ולגלות את העובדות המדויקות?

2. כמה מאלה עובדים ומשתכרים ללא רשיון עבודה מתאים? ואם אין מידע מדויק — האם אין צורך לחקור זאת?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לפי ההערכה, נמצאים בארץ 7,000 — 8,000 עובדים זרים.

2. כ-4,000 מהם מועסקים ללא רשיון, ומשרדנו טיפל וממשיך לטפל באיתורם ובהוצאתם מהארץ.

היורד ד' תיכון:

סגן השר ישיב על שאלות שהופנו לראש הממשלה.

2642. עסקות הנשק עם אירן

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את ראש הממשלה ביום ט"ו בכסליו התשמ"ז (17 בדצמבר 1986):

מדברין שפורסמו בעיתונות ביום 9 בדצמבר 1986 עולה טענתך, שעסקות הנשק של ישראל עם אירן נבעו מאינטרס ישראלי של שחרור שבויינו.

כרצוני לשאל:

1. אם זהו המניע, מדוע היינו צריכים להמתין לבקשת ההתערבות של ארצות-הברית, כפי שהסכיד ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ מעל במת הכנסת ביום 25 בנובמבר 1986, כדי לספק נשק לאירן?

לאור פניית המועצה האזורית מרכז-הגליל מחודש אפריל 1986 אל משרד הפנים בבקשה לדחות את הבחירות, שהיו אמורות להתקיים בחודש דצמבר 1986, ולאור החלטת מליאת המועצה, שנתקבלה ביום 6 ביולי 1986, בנדון, נענה משרד הפנים והחליט על דחיית הבחירות לדצמבר 1987.

כחודשיים ומחצה, באוקטובר 1986, לאחר קבלת ההחלטה בדבר דחיית הבחירות נתקבלה במשרדנו עצומה מטעם כ-112 תושבי המועצה שהוכעה בה התנגדות לדחיית הבחירות. העצומה באה על רקע חילוקי דעות בין חברי המועצה וניסיון של כמה מהם להדיח את ראש המועצה.

1. חיובי.

2. כמשרד הפנים נעשית בדיקה נוספת של שאלת מועד קיום הבחירות. עם תום הבדיקה תתקבל החלטה אם להיעתר לבקשה להקדים את הבחירות, ואם כן — על מועדן.

2624. יישום המלצות ועדת-בריסלע

חבר הכנסת ד' ליבאי שאל את שר הפנים ביום ט' בכסליו התשמ"ז (11 בדצמבר 1986):

בעקבות הדיון בכג"ץ 641/78, כהן נגד שר הפנים, התמנתה ועדה לבדיקת "קיומם של פתרונות אפשריים לבעיה של מתן ייצוג במועצות אזוריות לתושבים המתגוררים בשטחה של מועצה אזורית אך אינם חברים ביישוב שיתופי בתחום המועצה". יושב-ראש הוועדה היה עורך-הדין יורם בריסלע, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה.

המלצות הוועדה הוגשו זה כבר לכבוד שר הפנים, והן מחייבות חקיקה ככנסת וכמו כן חקיקת משנה.

כחודש נובמבר 1985 הודיע היועץ המשפטי של משרד הפנים למבקר המדינה, כי כבוד השר הורה ליישם את מסקנות ועדת בריסלע.

כבוד השר מתבקש להשיב:

1. האם נכונים הדברים הנ"ל שהובאו לידיעתי?

2. מה נעשה ליישום המלצות ועדת בריסלע מאז הוגשו לשר הפנים?

3. מה היא סיבת העיכוב, אם ישנו, בפתרון הבעיה ומתי ניתן לצפות ליישום ההמלצות?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חיובי.

2. ההמלצות נתקבלו עליי ופורסמו בקובץ התקנות התשמ"ז, עמ' 1402, "צו המועצות המקומיות" (מועצות אזוריות) (תיקון מס' 2).

3. נא ראה תשובתי דלעיל.

2641. כדאיות הנהגת שרון קיץ

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הפנים ביום ט"ו בכסליו התשמ"ז (17 בדצמבר 1986):

ועדות בדיקה שפעלו במשרד הפנים, במשרד החינוך והתרבות וכמשרד האנוגיה והתשתית הגיעו למסקנות שונות ולהמלצות סותרות בדבר הכדאיות שבהנהגת שרון קיץ.

הנני מבקש לדעת:

קוראים על ערבי שטבע בחוף עזה, זה לא אומר שאנחנו לא הטבענו אותו; כשאתם שומעים על פלשתיני שפוצץ את עצמו במהלך הכנת מטען חבלה, זה כוודאי לא אומר שלא אנחנו חיברנו אותו לפצצה. דברים כאלה קורים כל הזמן. הם אירעו עוד בתקופה שפרס היה ראש ממשלה וגם בתקופת רבין" — אני אמרתי בצורה חד-משמעית, שאיננה משתמעת לשתי פנים, שהדברים אינם נכונים. אני לא חושב שאם הייתי אומר על כך מלה נוספת, חבר הכנסת מתי פלד, היה בכך כדי לחזק את דברי. אני חושב שהדברים שאמרת, התשובה שנתתי, היא חד-משמעית, חזקה, ברורה: הדברים אינם נכונים.

2746. קשריו של סם לסלי הול עם ישראל

חבר הכנסת מ' פלד שאל את ראש הממשלה ביום ה' בטבת התשמ"ז (6 בינואר 1987):

כשכונן האמריקני "טיים", מיום 29 בדצמבר 1986, נכתב כי סם לסלי הול, העצור כיום בניקרגואה באשמת פעילות עוינת נגד המדינה, עבר אימונים צבאיים בישראל ואחר כך פעל בלבנון.

אבקש מראש הממשלה להשיב על השאלות הבאות:

1. האם יריעה זו נכונה?
2. אם כן — מתי התאמן בישראל ובאיזו מסגרת?
3. מה היה התחום המקצועי שבו התאמן?
4. האם פעל בלבנון בשליחות מטעם ממשלת ישראל?
5. אם כן — מה היה טיב השליחות?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
אני רואה שחבר הכנסת מתי פלד מביא היום את השאלות משבועונים אמריקניים.

הידיעה איננה נכונה.

היו"ר ד' תיכון:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מתי פלד.

מתחיה פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

אני רוצה להגיב באותה רוח שהגנתי על השאלות הקודמת. הנסיבות שבהן מופיעות הידיעות האלה הן נסיבות שאי-אפשר לדחות אותן ככלתי אמינות לחלוטין, אף כי ברור לי שגם ה"טיים" עלול לפרסם ידיעה לא נכונה. עם זאת, עובדה היא שסותרני נשק ישראלים, יועצים ישראלים המזוהים בשמותיהם כמו, למשל, אמיל סעדה וואלי זעירא, פועלים שם כשטח ועסוקים במתן הדרכה צבאית. הדברים האלה מוכחים וגם נאמרו באופן המפורש ביותר עליידי אדם שהופיע עם פרוץ קצת מטושטש בטלוויזיה שלנו.

האם נוכח עובדות אלה אין הממשלה חייבת לתת תשובה מפורטת יותר ועניינית יותר, אשר תבהיר לכול שהאדם אשר עומד היום למשפט בניקרגואה ואשר נאמר עליו שקיבל אימונים צבאיים לישראל לא היה באמת בישראל, לא בידיעת הממשלה וגם לא בידיעת הישראלים האחרים העוסקים בשטח כדיוק בתחום הזה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

שוב, חבר הכנסת מתי פלד, אני חוזר ואומר, שהממשלה אומרת במקרה זה דברים ברורים מאוד וחד-משמעיים. יותר מאשר לומר שהידיעה איננה נכונה, אינני יודע מה עוד ניתן לומר כדי להבהיר את הדברים. הידיעה אינה נכונה, חד, חלק וברור.

2. האם אין בעסקות מסוג נשק תמורת שכר כניעה ועידוד לטרור האירני כפרט ולטרור ככלל?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

1. ראש הממשלה לא אמר, שהעברת הנשק לאירן נבעה מאינטרס ישראלי של שחרור השבויים.

במשא-ומתן, שהיה כרוך במגעים האמריקניים עם אירן, כללנו את הרישה לשחרור שבוינו הנמצאים בלבנון.

2. לא היה בג"ל משום כניעה כלשהי לטרור.

2744. ציטוטים על שיטות פעולתו של השב"כ

חבר הכנסת מ' פלד שאל את ראש הממשלה ביום כ"ט בכסלו התשמ"ז (31 בדצמבר 1986):

בעיתון האמריקני "פנטהאוס" צוטטו מפי יוסף גינוסר, שהיה מעורר הבכירים, הרברים הכאים על שיטות פעולתו של השב"כ: "כשאתם קוראים על ערבי שטבע בחוף עזה, זה לא אומר שאנחנו לא הטבענו אותו. כשאתם שומעים על פלשתיני שפוצץ את עצמו במהלך הכנת מטען חבלה, זה כוודאי לא אומר שלא אנחנו חיברנו אותו לפצצה. דברים כאלה קורים כל הזמן. הם אירעו עוד בתקופה שפרס היה ראש ממשלה וגם בתקופת רבין".

אבקש מכווד ראש הממשלה להשיב:

האם נכונים הדברים האלה, המתחייבים במידה שווה של אפשרות לכך שישראל מעורבת או איננה מעורבת במעשים שצוינו לעיל?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
הדברים אינם נכונים.

השאלתה שלך מתבססת על דברים שהתפרסמו בעיתון האמריקני "פנטהאוס". אני לא ראיית את העיתון הזה. אם תוכל לשלוח לי את הגיליון, זה יכול להיות מעניין.

היו"ר ד' תיכון:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מתי פלד.

מתחיה פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

אני יכול לשלוח לך את ההעק, ואני מניח שאעשה זאת בתחילת השבוע הבא.

הריאיון נכתב עליידי עיתונאית ישראלית הנמצאת בחופשה בארצות-הברית, ונראה שהיא עצמה ראינה את יוסף גינוסר; לכן, אין להיחש שהיתה שם אי-בהנה עקב מחסום לשוני, וכיודענו שגינורס נהנה מחנינה הנותנת לו חסינות לגבי כל מה שעשה בעבר, האם לא נראה לסגן השר שהיה מקום להבהיר יותר, אם הדברים שנאמרו מפיו הם שקר מוחלט או שמא יש בהם יסוד של אמת. הנסיבות שבהן ניתן הריאיון אינן מאפשרות להתעלם ממנו. כאילו יש פה עסק עם כרוז עיתונאי, הוא עושה רושם יותר מדי רציני.

ייתכן שהיה מתאים יותר, בגלל חשיבות הנושא ובגלל חומרת הדברים שנאמרו, שלא נסתפק בהכחשה בת משפט אחד, אלא נשמע כמה שיותר ולעומק של עניין, כך שניווטר כללנו כביתחון מוחלט שהדברים שנאמרו, אין להם כל יסוד.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

חבר הכנסת מתי פלד, מי שקורא את הדברים שנאמרו, ואני רק אצטט את מה שאתה הבאת בשאלתך: "כשאתם

2773. איסור הנפת דגל אש"ף

הכר הכנסת מ' פלד שאל את ראש הממשלה ביום י"א בטבת התשמ"ז (12 בינואר 1987):

כידוע, הכירה ממשלת ישראל בעבר ב"זכויות הלגיטימיות של העם הפלשטיני", וראש הממשלה מנחם בגין חתם על נוסח זה בהסכמי קמפ־דייוויד.

גם ראש הממשלה שמעון פרס חזר וביטא הכרה זו באורח ברור. לדוגמה, בוועידת מפלגתו ב־8 וב־9 באפריל 1986 הוא אמר, כי "אנחנו אומרים לפלשטינים, אנו מכירים בכם כעם; אין לנו כוונה לפגוע בכם או להשפיל אתכם"; ופעם אחרת, כמועצת אירופה בשטרסבורג, ב־22 באפריל 1986, אמר כי "העם הפלשטיני יודע שאנו מכבדים את שאיפתו לכבוד ולביטוי עצמי".

חרף ההכרה הזאת של שני ראשי ממשלה לגבי עם הפלשטיני, לגבי הכרה בזכויותיו הלגיטימיות ובכבודו, ממשיכים ורועות הביטחון והממשל הצבאי בשטחים — כמו גם משטרת ישראל כתחומי מדינת ישראל — לאסור על הפלשטינים להניף את דגלם הלאומי, שהונף כבר בשנות ה־20. והיה לסמל לאומי כיוכל שנים לפני שהוקם אש"ף.

לפיכך הריני שואל:

אם לא חל שינוי בעמדה כלפי העם הפלשטיני, כפי שבוטאה עליידי קודמך כחפקיד, מנחם בגין ושמעון פרס, מדוע לא תכבד את דגלו של עם זה ותחירי לכל פלשטיני להניף את דגלו הלאומי בחירות גמורה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אם כוונתך לדגל אש"ף, הרי עמדת הממשלה ידועה: אש"ף הוא ארגון טרור הדוגל בחיסולה של מדינת ישראל, ואין להעלות על הדעת שנאפשר לו להניף את דגלו בכל מקום שהוא שבשליטתנו.

היו"ר ד' תיכון:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מתי פלד.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

השאלתא מתייחסת לדגל הפלשטיני. אני אינני יודע מה זה דגל אש"ף: לא ראיתי אותו מעולם, אבל אני יודע מה זה דגל פלשטיני. הוא מוכר והוא מופיע בתצלומים היסטוריים עוד משנות ה־20.

ובכן, אם ראש הממשלה, לא הנוכחי אלא הקודם, אומר שהדרך ליישב את הסכסוך בינינו לבין הפלשטינים היא באמצעות משא־ומתן עם נציגים שלכם, עם נציגים שישקפו את רצונכם בהסדר, הרי עלינו להניח שביום מן הימים ישבו נציגים של ממשלת ישראל עם נציגים פלשטינים לשולחן, וכמקובל במשא־ומתן, תשים כל משלחת את הדגל הקטן שלה על השולחן כדי לזהות את עצמה. איזה דגל, לפי דעת ראש הממשלה. יניחו הנציגים הפלשטינים, שאתם הוא מוכן לשבת למשא־ומתן? האם לא יניחו את דגל פלשתין האחד, המוכר לנו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

למיטב הכרתי וידיעתי, למיטב הבנתי, אין מדינת פלשתיין, ולכן אין גם דגל פלשתיין. המשלחות שישראל תנהל אתן משא־ומתן כעתיד יהיו משלחות של מדינות ולא משלחות אחרות. ולכן הדגלים שיונחו שם יהיו דגלים של מדינות שיהיו מוכנות — ואני מקווה שאכן יהיו כאלה — לנהל אתנו משא־ומתן לשלום. משא־ומתן ישיר, ובהקדם האפשרי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לסגן השר. רבותי, מעל הדוכן ניתנו תשובות על שמונה שאלות מתוך 36, וזה מאזן דל ביותר. חבל שהמצב עלוב.

רבותי, הישיבה תמה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

את הדברים האלה היו צריכים להביא בתחילת הישיבה.

היו"ר ד' תיכון:

כך זה כתוב בסדר־היום.

רבותי, הישיבה הבאה של הכנסת תתכנס ביום שני בשעה

16:00. תודה רבה. סוף־שבוע טוב לכלכם.

הישיבה ננעלה בשעה 17:08.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות רפ"ב — רפ"ד

- א. שאלות בעל-פה.
 ב. שאלות ותשובות.
 ג. הצעת חוק מלווה המדינה (תיקון מס' 5). התשמ"ז — 1987 (קריאה שלישית).
 ד. הצעת חוק איגרות מדינת ישראל (הקלות במס לתושב ישראל). התשמ"ז — 1967 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ה. הצעת סיעת "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל סירובה להתערב בהפגנה בכירויות ומדיניותה בשטחים.
 ו. הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (מס' 2). התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
 ז. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 2). התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
 ח. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 16). (קריאה ראשונה).
 ט. הצעת חוק סודיות דיוני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
 י. הצעת חוק גיל שווה לעובדת ולעובד כפרישה מעבודה, התשמ"ז — 1987 (קריאה ראשונה).
 יא. הצעת חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון). התשמ"ז — 1987 (קריאה ראשונה).
 יב. הצעות לסדר-היום.
 יג. מצב החירום בדרום-אפריקה — הצעות חברי הכנסת ח' טובי, ו' שם-טוב, י' שריד, מ' וירשובסקי, מ' איתן, מ' פלד, ג' כהן ו' יויס.
 יד. ציון יום זכויות האדם הבין-לאומי — הצעות חברי הכנסת ש' אלוני, י' צבן, ד' ליכא וג' כהן.
 טו. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 15). התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
 טז. הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ (תיקון מס' 3). התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
 יז. הצעת חוק חגורות בטיחות ברכב, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
 יח. הצעת חוק הניזקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 3). התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 יט. סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו: פיטור מורים והשיכושים בעקבותם במערכת החינוך — הצעות חברי הכנסת מ' פלד, ד' דנינו, ד' מגן ו' איתן.
 כ. הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
 כא. הצעת חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה) (תיקון מס' 8). התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
 כב. המשכר המתמשך במערכת הבריאות.
 כג. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 31). התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 כד. הצעת חוק המכר (דירות) (תיקון מס' 2). התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 כה. הצעת חוק לתיקון חוק-הספנות (הגבלת אחריותם של בעלי כלי שיט) (תיקון). התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 כו. הצעת חוק פנקס הבוחרים (הוראות שעה). התשמ"ז — 1985 (קריאה ראשונה).
 כז. הצעת חוק לתיקון פקודת זכויות החש"מל, התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
 כח. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 10) (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 כט. מושב חבר הנאמנים של הסוכנות בניו-יורק — הצעות חברי הכנסת ע' לנדאו, ח' דרוקמן, ג' כהן וע' סולודר.
 ל. התבטאויות של הרב פרדס בעיתון "כותרת ראשית" — הצעת חברת הכנסת ש' אלוני.
 לא. עידוד שירות קבע של קצינים זוטרים בצבא — הצעת חבר הכנסת י' שריד.
 לב. הודעת ראש הממשלה בדבר הסדרים חדשים לניהול חיי התושבים בשטחים — מאת חברי הכנסת ו' עטשי, ש' אלוני, א' גרנות, ב' בן-אליעזר, מ' איתן וג' כהן; נאום חוסיין ומשמעותיותו — הצעות חברי הכנסת אמ' לין, ר' כהן, י' צבן, מ' מיעארי, ו' נאמן.
 לג. הקמת מנזר הכרמליתים באושביץ — הצעות חברי הכנסת ד' שילנסקי וח' גרוסקין.
 לד. חידוש הקשרים שלנו עם ברית-המועצות וגורל אחינו בה במיוחד לאחר פסגת ריקאוויק — הצעות חברי הכנסת א' ולדמן ומ' גלזר-תעסה; הסכנה לחייו של יוסף ביגון — הצעת חבר הכנסת י' יוסף.
 לה. אי-פתיחת שנת הלימודים באוניברסיטאות — הצעות חברי הכנסת נ' דה, א' סרטני, מ' פלד, ר' איתן וח' טובי.
 לו. קליטת עולים — הצעת חברת הכנסת מ' גלזר-תעסה.
 לז. הצורך בהקמת ועדת שרים לענייני אזורי פיתוח — הצעת חבר הכנסת י' פרץ.
 לח. משכורת ותנאי פרישה בכנק לאומי — הצעות חברי הכנסת ר' כהן, מ' וירשובסקי, מ' פלד, מ' וילנר, ג' שפט, ד' מגן וב' בן-אליעזר.
 לט. הצעת חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 12). התשמ"ז — 1987 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 מ. הצעות חוק של חברי הכנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לישיבות רפ"ב — רפ"ד

- 197. הנסיעה בכבישים בין-עירוניים מהירים — הצעת חבר הכנסת ח' רמון.
- 198. פעולות של אנשי תנועת "כך" נגד אזרחים שוחרי שלום — הצעת חבר הכנסת ת' טובי.
- 199. שמירה ביישובי עימות — הצעת חבר הכנסת ב' שליטא.
- 200. שמירת רכוש חיילי המילואים בימי שירותם — הצעת חבר הכנסת ג' גדות.
- 201. המצב הביטחוני בדרום-לבנון — הצעת חברת הכנסת ש' אלוני.
- 202. טרטורים כצה"ל — הצעת חבר הכנסת י" שריד.
- 203. מצבם ומעמדם של הכדואים בישראל — הצעת חבר הכנסת י"ז אמיר.
- 204. פעילות יוצאי אוקראינה בצפון-אמריקה בנוגע למשפט רמיאניוק — הצעת חבר הכנסת ד' בן-מאיר.
- 205. הנטל הכבד בחשולומי המשכנתאות של משפחות עולים, זוגות צעירים ומשפחות כרוכות ילדים — הצעת חבר הכנסת א' ורדיגר.
- 206. אישור תוכניתו של שר הבינוי והשיכון לכניית יישובים חדשים ביהודה, בשומרון ובעזה — הצעת חבר הכנסת מ' איתן.
- 207. הטיפול בנכים עקב שכיחה כמוסד לביטוח לאומי — הצעת חבר הכנסת ד' שילנסקי.
- 208 — 216. שכיחה בבת-חולים ממשלתיים — הצעות חברי הכנסת מ' וילנר, א' סרטני, ד' דנינו, א' ורדיגר, א' נמיר, ד' מגן, ר' איתן, מ' פרוש, ר' כהן.
- 217. בת-חולים גריאטריים פרטיים — הצעת חברת הכנסת א' נמיר.
- 218. הצורך לקבל החלטה על הנהגת שעון קיץ ב-1987 — הצעת חבר הכנסת מ' חריש.

ג. חוק מלווה המדינה (תיקון מט' 5), התשמ"ז — 1987

- 1. תיקון סעיף 1 האמור בסעיף 1 לחוק מלווה המדינה, התשל"ט — 1979¹ (להלן — החוק העיקרי), יסומן (א), בו, במקום "4,000,000 מיליון שקלים" יבוא "9,000 מיליון שקלים חדשים", ואחריו יבוא:
 - "(ב) נותר בסוף שנת כספים סכום שהממשלה מורשית ללוות לפי חוק זה, לא תוציא הממשלה איגרות חוב למטרה זו אלא באישור ועדת הכספים של הכנסת."
- 3. תיקון סעיף 7 בסעיף 7 לחוק העיקרי, במקום "5,000,000 מיליון שקלים" יבוא "10,000 מיליון שקלים חדשים".

- 2. תיקון סעיף 4 בסעיף 4(1) לחוק מלווה המדינה, התשל"ט — 1979¹
 - 1 ס"ח התשל"ט, עמ' 112; התשמ"א, עמ' 86; התשמ"ד, עמ' 127; התשמ"ה, עמ' 167.
- 4. תחילה תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- 1. לסעיף 1 חברי הכנסת ד' תיכון ויאיר צבן מציעים:
 - לפני "ואחריו יבוא" יבוא "בסופו יבוא" סכום שלא יפחת ממיליון שקלים חדשים ישמש למטרות פיתוח".
 - חבר הכנסת ת' טובי מציע:
 - במקום "9,000 מיליון" יבוא "5,000 מיליון".
 - חברי הכנסת מ' פלד וי' צבן מציעים:
 - לפני "ואחריו יבוא" יבוא "בסופו יבוא ובלבד שהאוצר
- 3. לסעיף 3 חבר הכנסת ח' טובי מציע:
 - במקום "10,000 מיליון" יבוא "6,000 מיליון".

ד. חוק איגרות מדינת ישראל (הקלות במס לתושב ישראל), התשמ"ז — 1987

1. הגדרה

- (3) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח — הוצאה שלישית), התשכ"ד — 1963;⁴
- (4) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח — הוצאה רביעית), התשכ"ז — 1967;⁵
- (5) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח — הוצאה חמישית), התשל"א — 1971;⁶
- (6) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח — הוצאה שישית), התשל"ט — 1979;⁷
- (7) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח — הוצאה שביעית), התשמ"ה — 1985;⁸
- (8) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח והשקום), התשל"ד — 1973;⁹
- (9) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה העצמאות), התשי"א — 1951;¹⁰
- (10) חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק להשקעת פיתוח), התשכ"ז — 1966;¹¹
- (11) חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק שני להשקעת פיתוח), התשכ"ח — 1968;¹²
- (12) חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק שלישי להשקעת פיתוח), התשל"א — 1970;¹³
- (13) חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי להשקעת פיתוח), התשל"ג — 1973;¹⁴
- (14) חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק חמישי להשקעת פיתוח), התשל"ז — 1976;¹⁵
- (15) חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק שער נייד), התשמ"ג — 1982.¹⁶

כחוק זה, "איגרות מדינת ישראל" — איגרות חוב של מדינת ישראל — לרכות שטרות, תעודות פיקדון, תעודות ושטר חוב של מדינת ישראל — הנמכרות מחוץ לישראל על-ידי "דוולופמנט קופוריישן פור ישראל" (Development Corporation for Israel) ונתקיים בהן אחד מאלה:

- (1) הן הוצאו לפי אחד החוקים המפורטים כחוספת;
- (2) הוצא לגביהן צו פטור ממס על הכנסה מריבית המשתלמת לתושבי חוץ, לפי סעיפים 15 או 16(2) לפקודת מס הכנסה¹ (להלן — איגרות פטורות מכוח צו).

2. פטור ממס

- (א) הכנסה מהפרשי הצמדה המשתלמים על איגרות מדינת ישראל לתושב ישראל פטורה ממס.
- (ב) הכנסה מריבית המשתלמת על איגרות מדינת ישראל לתושב ישראל פטורה ממס, למעט מס שיש לנכותו לפי סעיף 161 לפקודת מס הכנסה.

3. שינוי שיעורי מס

על אף האמור בסעיף 2 רשאי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע בצו שיעורי מס אחרים שיש לנכות כמקור, מהכנסה מריבית המשתלמת על איגרות פטורות מכוח צו.

תוספת

(סעיף 1)

- (1) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח), התשי"ד — 1954;²
- (2) חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח — הוצאה שנייה), התשי"ט — 1958.³

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120: ס"ח התשמ"ז, עמ' 2.
² ס"ח התשי"ד, עמ' 56.
³ ס"ח התשי"ט, עמ' 2.
⁴ ס"ח התשכ"ד, עמ' 4; התשל"ט, עמ' 65.
⁵ ס"ח התשכ"ז, עמ' 68 ועמ' 80; התשל"ט, עמ' 64.
⁶ ס"ח התשל"א, עמ' 2.
⁷ ס"ח התשל"ט, עמ' 64.
⁸ ס"ח התשמ"ה, עמ' 98.
⁹ ס"ח התשל"ד, עמ' 14.
¹⁰ ס"ח התשי"א, עמ' 63.
¹¹ ס"ח התשכ"ז, עמ' 12.
¹² ס"ח התשכ"ח, עמ' 160.
¹³ ס"ח התשל"א, עמ' 4.
¹⁴ ס"ח התשל"ג, עמ' 70.
¹⁵ ס"ח התשל"ז, עמ' 16.
¹⁶ ס"ח התשמ"ג, עמ' 16; התשמ"ז, עמ'.....

ה. חוק הביטוח הלאומי (תיקון — הגדרת ילד), התשמ"ז — 1986
 (הצעת חברת הכנסת ע' סולודר)

1. תיקון סעיף 5

(1) לא מלאו להם 18 שנה, או שהם עומדים להתגייס לשירות סדיר בצה"ל בתוך שנה מיום שמלאו להם 18 שנה.

בסעיף 5 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ח — 1968,¹ כהגדרת "ילד" במקום פסקה (1) יבוא:

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 108.

ד ב ר י ה ס ב ר

כאלמנה, והיא פוגעת ללא הצדקה ברמת החיים של המשפחה. מוצע לתקן מצב זה באופן שהילד ימשיך לקבל קצבה גם בתקופת ההמתנה, מיום שמלאו 18 שנה ועד גיוסו לצה"ל. עם זאת, מוצע להגביל את תקופת ההמתנה לשנה אחת בלבד.

לפי המצב השורר כיום, נוצרת לעתים הפסקה כתשלום צבת שאירים וקצבת חלויים בעבודה עבור ילד שהגיע לגיל 18 שנה וטרם התגייס לצה"ל.

הפסקה זו כתשלום הקצבה עבור ילד אינה חלויה בילד או

ו. חוק יישוב סכסוכי עבודה (תיקון) - הבטחת הפתיחה של שנת הלימודים),

התשמ"ה - 1985

(הצעת חבר הכנסת ר' איתן)

(4) שביחה או השבחה במוסד שבגדר שירות ציבורי כאמור בפסקאות (4) עד (7) להגדרת "שירות ציבורי", בשבוע הראשון של שנת הלימודים באותו מוסד:"

תיקון בהגדרת סעיף 37

כסעיף 37 לחוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז - 1957, "שביחה או השבחה בלתי מוגנת", כסופה יבוא:

ס"ח התשי"ז, עמ' 58.

ד ב ר י ה ס ב ר

העובדים זכאים לשכר חלקי בלבד, בעד העבודה שעשו בפועל.

כדי למנוע שביחה והשבחה של לימודים בשבוע הראשון של שנת הלימודים, מוצע לקבוע כי הן תהינה בגדר שביחה או שבחה בלתי מוגנת. כתוצאה מכך -

החוק המוצע יחול על המערכות והמוסדות האמורים בפסקאות (4) עד (7) להגדרת שירות ציבורי, ואלה הם:

(1) האחראי להן יכול שיישא באחריות בנוזקין בשל גרם זפרת חחה;

(4) חינוך החוכה כמשמעו בחוק לימוד חובה, התשי"ט - 1949;

(2) השובת יכול שייראה כמפר חובה אישית המוטלת ליו בהסכם קיבוצי;

(5) החינוך התיכוני שמעל לחינוך החובה, לרבות המקצועי והחקלאי, למעט מוסדות מסוימים שאינם כבעלות ציבורית;

(3) חוסר המניעה על שירות התעסוקה מלשלוח עובדים למקום העבודה כמקום השוכחים;

(6) המוסדות להשכלה גבוהה שהוכרו לפי חוק המוצעה להשכלה גבוהה, התשי"ז - 1958;

(4) ארגון עובדים או ארגון מעבידים שאישר שהוא לא הכריז ולא אישר אותן לא יישא באחריות להן;

(7) המוסדות האחרים ללימוד על-תיכוני, למעט מוסדות מסוימים שאינם כבעלות ציבורית.

(5) בית-דין אזורי לעבודה יוכל לקבוע, שעובדים כמקום עבודה פלוני מקיימים שביחה חלקית בלתי מוגנת, ולפי זה יהיו

ז. חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 12), התשמ"ז - 1987

(3) תשלומים שישולמו לחברי הכנסת לכיסוי הוצאות נסיעותיהם והחזקת רכבם לרגל הפקדיהם."

1. תיקון סעיף 5

כסעיף 5 לחוק שכר חברי הכנסת, התשי"ט - 1949 -

2. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום ל' בכסליו התשמ"ז 1 בינואר 1987.

(1) כפסקה (2), במקום "לינתם, כלכלתם ונסיעותיהם" יבוא "לינתם וכלכלתם";

(2) במקום פסקה (3) יבוא:

ס"ח התשי"ט, עמ' 41; התשל"ה, עמ' 210.

ח. מסקנות ביניים (מס' 3) של הוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין שכר שוטרים

א. הוועדה ממליצה בפני הממשלה לשנות את הרכב ועדת המעקב לאלתר.

להלן מסקנות הביניים שנתקבלו בישיבת הוועדה ביום י"ג בטבת תשמ"ז, 14 בינואר 1987:

ד. הוועדה ממליצה בפני הממשלה והאוצר להעביר סכונ מתאים לקרנות ההלוואות על־מנת לאפשר הענקת הלוואו בתנאים נוחים לשוטרים ולסוהרים.

ה. הוועדה דורשת להתאים את כל התוספות שניתנו עו היום לצה"ל, לרכות תוספות שדה ותמריצים, ולמשן, וזאו החל מ־1 בינואר 1987.

ו. הוועדה דורשת מהאוצר לדווח לה בתוך חודש ימים על כיצוע החלטותיה.

הרכב הוועדה יהיה כדלקמן: נציג משרד המשטרה; נציג משרד האוצר; שלושה נציגי הכנסת והציבור, שייקבעו על־ידי ועדת הכספים של הכנסת.

כ. הוועדה תוכעת מנציגי משרד האוצר להעביר כצורה מסודרת, שוטפת ובאופן מיידי את כל המידע הקשור בשכר, בתוספות ובשווי שכר הניתנים בצה"ל למשרד המשטרה.

ג. הוועדה ממליצה לתת בידי המפכ"ל סמכויות זהות לאלו של הרמטכ"ל בכל הקשור לסיווג מקצועות, לרמת פעילות, להגדרות תפקיד ולתמרון.

